

Önsöz

Savaşlar her zaman eksik yazılır. Haberlere, bilançolara ve resmi tarihlere yazılanlar hep eksiktir. Bu eksiklik, yazarların niyetinden çok -tarihi çarpıtmak amacı hariç- bir zorunluluktur. Çünkü savaş yazarları, sadece savaşın sınırlı bir yerini görürler. Oysa savaş bir "oldu-bitti" değildir. Her an ölümün kol gezdiği, savaşın pusudan pusuya koşturduğu bir ortam da değildir. Yaşamın sınırındaki ölüm soluklanışı hiç değildir. Çünkü savaşın kendisi yaşamın ta kendisidir. Gerilla savaşında ise determinizm veya tekrarın yaşama şansı daha azdır. Ve gerilla savaşını sanıldığının aksine daha renkli ve daha "bereketli"dir. Tekdüzelik, duraganlık ve savaş içindeki "müzmin mutsuzluk" bir kuşku emaresidir ve tehlike işaretidir.

Gizemli ve bilinmez yanları çok olan gerillaların da geçmişleri, umutları, acıları, hüznüleri, heyecanları, mutlulukları, öfkeleri, rüyaları, kuşku ve sevgileri, tepkileri ve gelecekleri vardır.

İşte Halil Uysal bütün bunları yazıyor, bunların fotoğrafını çekebiliyor. 1995 yılından beri Kürdistan dağlarında dolaşıyor. (Düşürülen "Puma Tipi" helikopteri çeken kamareman olarak birçoğumuz tanıyor onu.)

Halil Kürdistan'ı, dağları, savaş ve savaşın orta yerindeki gerillaları konuşturuyor. Onların geçmişlerini, özlemlerini ve geleceğe dair ütopalarını kalemiyle yazıyor. Ve kendisi, kendisini dağlarda bulduğunu anlatıyor.

Halil Uysal geçmiş, yaşam ve işine olan tutkusu ile kendisi başlı başına bir "Portre." Ancak Halil, savaşın ortasında onlarca gerillanın portresini yapıyor. Hem de ustaca... Çünkü Halil'in kendisi yaşamı, dağları, özgürlüğü ve güzellikleri seviyor.

Halil, günlüklerinde portreler çizmiş. Okurlar, bu güzel kitabı okuduklarında bu portreleri ve Halil'i biraz daha tanıyacaklar. Bu yürekli ve güzel insanların bir kısmı artık aramızda değil. Bir kısmı ise umutları ve sevdaları eşliğinde yürüyüşlerini sürdürüyorlar.

Ferda Çetin

"Bakma denizin uğultulu
bütün hırçınlığı
bir sessizliğe ulaşmak içindir"

Sarya

Mektup

Mektubun Cilo Dağın'da karşılaştığım bir gerilla grubu tarafından bana iletildi. Üzerinde gönderiliş tarihi yoktu, ama uzunca bir yol aldığı her halinden anlaşılıyordu. Katlanmış ve oldukça buruşmuştu. Bir de yağmurdan etkilenmemesi için üzerine kalın kali bantları yapıştırılmıştı. Acaba bunu sen mi düşünmüştün, yoksa mektubu taşıyan gerilla grupları mı, bilemiyorum ama işe yaramıştı.

Gerillalardan biri elini yeleğinin cebine atıp uzun uzun karıştırdı. Bize bir şeyler vereceğini anlamıştım. Ve beklemeye koyulduk. Bir an aklına bir şey gelmiş olmalı ki, duraksadı. Gözlerini bana dikti ve gülümsedi. Sonra;

"Karşılığında, bize ne verceksin" diye sordu. Onlara ne verebilirdim bilemiyorum. Elimi yeleğimin ceplerine sokup karıştırmaya başladım. Ceplerimdeki eşyaları birer birer göstermeye çalıştım. Önce diş fırçası ve ardından diş macunu ve sırası ile mendil, not defteri, kalem, elbombası, ayna, jilet, traş makinesi, iğne-iplik, bir parça ekmek, tırnak makası, kalempil, hemen hemem her şeyi gösterdim.

Gerillanın eli hala cebindeydi. Gözlerinde muzip bir gülümseme ile her gösterdiğim eşyayı "başka, başka..." diye red ediyordu. On dakika içerisinde bütün mal varlığımı ona göstermiştim, ama hala ikna olmamıştı.

Niheyetinde;

"Bizim bir fotoğrafımızı çekeceksin, öyle veriz" dedi. Onlar benden bir fotoğraf çekmemi istemişlerdi, ama ben onların dört fotoğrafını çektim.

Kıyasıyla bir pazarlıktan sonra onlar dağ ateşinde çay yapmaya başlamışlardı. Ben ise dört fotoğraf karşılığında edindiğim bu ilk mektubu seyretmeye koyulmuştum.

Mektubunu hemen açmadım. Bir gerilla için mektup almak neleri ifade eder bilir misin, bilemem ama o an içimi müthiş bir sevinç kapladı. Ve mektubun senden gelmesi, yani dayımdan gelmesi daha da anlamlıydı. Henüz mektubu açmamıştım. Seni düşünmeye başladım. Ve şu gerçek gözlerimin önüne serildi: Dağlardan aldığım ilk mektupta olduğu gibi yaşamım boyunca birçok ilk'te de sen vardın.

Hatırlar mısın;

Çocukluğumda, İzmir'de çektiirdiğim ilk fotoğraf seninleydi. O zaman fotoğraf çektiirdiğimizi anlayamayacak kadar küçüktüm. Ama o siyah-beyaz fotoğrafı hiç unutmadım.

İlk çocukluk gezintilerim yine seninle olmuştu. Konak meydanındaki güvercinlere beraber yem vermiştik.

Ve o gece eve dönerken bana bir güvercin almıştın. Özel Türk Koleji'ndeki öğrenimime seninle başlamıştım. O gece okula beni sen götürmüş, yatakhaneyle yerleştirmiş ve bundan sonra yıllarca arkadaşlık yapacağım okul arkadaşlarımla sen tanıştırmıştın.

Yine devrimcilikle de ilk kez senin sayende tanışmıştım. Geceleri geç vakitlerde eve getirdiğin boya tenekelerinin ve fırçalarının duvarlara slogan yazmakta kullanıldığını çok sonraları anladım.

Okula götürdüğüm ilk devrimci yayınlar sana aitti. Okul kütüphanesine hediye ettiğim ve kabul edilmeyen "Gülünün Solduğu Akşam"ı da senindi. Yatakhaneyle geceleri yorgan altında dinlediğim özgün müzik kasetlerini senin çekmecenden aşırımtım.

Değerli insan, İsmail Beşikçi'nin kitaplarını okumam için sen verdin.

"PKK"nin ne anlama geldiğini, neyin ifadesi olduğunu ilk senden öğrendim.

Ve;

Dağlardan aldığım ilk mektup yine sana aitti.

Bunlar bir anda aklımda geçiverdi. Arkadaşlar çayı hazırlamışlar, ama şekerimiz çok az. Şimdi hepsi sabırsızlanmış durumda. Mektubu henüz açmamış olduğumu farkettiler.

Mektubunu okudum, arkadaşlarda okudular. Mektup üzerine epey espriler yapıldı.

O günden sonra sıklıkla sana yazmayı düşündüm, ama yazmadım. Uzunca bir süre yoğunlaştım ve çok sonra bu yazıyı kaleme aldım.

Mektubun beni oldukça şaşırtmıştı. Defalarca okudum. İnanamıyordum. Neye mi? İşte, onu anlatacağım:

Yazdığın mektupta, kısada olsa bazı gelişmeleri anlatmışsın. İnsanların büyüdüğünü öğrendim anlatıklarından. Kız kardeşim evlenmiş. Ne kadar ilginç, demek ki o kadar büyümüş. Belki de yazdığım şu sıralar bir yeğenim bile olmuş olabilir. Erkek kardeşim ünlü bir futbolcu olmuş. Yani benim o küçük kardeşlerim büyümüşler. Koca insanlar olmuşlar.

Aslında bunda pek şaşılacak bir şey yok. Toplumun her döneme biçtiği insan tipleri vardır. İşte; şu yaşa geldiğinde şöyle olman gerekir. Bilmem kaç yaşına geldiğinde iş sahibi olman gerekir. Bilmem şu yaşa geldiğinde evlenmen gerekir. Şu dönem bir araban, şu dönem bir çocuğun olmalıdır. Bunları uzun uzun anlatmayacağım. Aslında kardeşlerim de kendilerine biçilen elbiseyi giymiş durumdalar.

Gerilla ise çok farklı. Mektubun elime ulaştığı ana kadar kaç yaşında olduğumu unutmuştum. Dağlarda insan yaşını unutuyor. Şöyle düşün: Bir roketle uzaya gönderilmişsin ve uzaydan dünyayı seyreliyorsun. Dünya güneş etrafındaki dönüşüne devam ediyor. Dünyadaki herkes yaşılanıyor. Ama sen dünyanın hem kendi, hem de güneş etrafındaki dönüşüne katılmadığın için herkes yaşılanırken, büyürken sen hep aynı kalıyorsun.

Dağlarda böyledir. Herkes toplumun biçtiği ölçülere tabi olurken sen olmuyorsun. Kanunlar, yasalar senin için işlemiyor.

Dağda bütün zamanları aynı anda ve içiçe yaşıyorsun. Hem yirmi yaşındasın, hem yirmibeş, hem kırk yaşındasın, hem oniki.

Öyle bir ortamımız var ki, yaşlar işlevini yitirmiş durumda. Aramızda Kafkasya'dan gelen "Brüks" gibi çok yaşlılar olduğu gibi, Güney Kürdistan'dan katılan "Tuana" gibi çocuk denecek yaştakiler de var. En gencinden en yaşlısına kadar içiçeyiz.

Kimse çocuk değil, kimse genç değil ve kimse yaşlı da değil. Hepimizi ortak bir payda da birleştiren tek bir şey var: O da silahtır. Hepimiz gerillayız. Tek ölçü budur.

Yani şöyle bir şey yok burada: Yaşı ileri olanlara yaşlı muamelesi yapılmıyor. Toplumda olduğu gibi onu bir kenara itip artık işe yaramadığını düşünmüyoruz. O da kendisini bir kenara bırakıp insanların kendisine hizmet etmesini beklemiyor. Herkes gibi o da bütün gücü ile çalışıyor. Saygı görüyor, tecrübelerinden gençler yararlanıyor.

Veya; genç arkadaşlar var, biz onlara "portatif" diyoruz. Onlar kendilerini çocuk olarak görmüyorlar.

Diğerleri gibi nöbet tutuyorlar, silah taşıyorlar, toplantılara katılıp değerlendirmeler yapıyorlar. Şayet yetenekliyseler komutan oluyorlar. Eleştiri yapma, oy kullanma ve öneri getirme hakları var.

Toplum içinde sen onbeş yaşıdaysan onbeş yaşındakiler ile arkadaşlık yaparsın. Yirmi isen arkadaşların genelde yirmi civarındadır. Daha yaşlıysan etrafındakiler de yaşlıdır.

Mesela, on yaşındaki bir gerilla ile Irak krizini tartışabiliyor, kırk yaşındaki bir gerilla ile uzun bir göreve gidebiliyorsun. Zamanı gelince en ciddi konuları konuşuyor, zamanı gelince en samimi şakaları yapılabiliyorsun.

Çocukla çocuk, yaşlı ile yaşlı, genç ile gençsin. Hem çocuksun, hem yaşlısın, hem gençsin.

İşte böyle bir ilişkilennememiz var. Bu nedenle yazımın başında "şaşırdım" dedim. Sen bana toplumu hatırlattın ve bende bunu gerilla ile kıyasladım. Kardeşlerim büyümüş, toplumun değişiyse, "koca adam" olmuşlar. Mutlaka diğer arkadaşlarımız da öyledir. Belki de çoğu çoluk çocuğa karışmış, iş sahibi olmuşlardır. Önümüzdeki yıllarda daha da farklılaşacaklar.

Ben ise aynıyım. Dağa nasıl geldiysem öyleyim. En azından kendimi öyle hissediyorum. Üstüme toplumun biçtiği hiçbir elbiseyi giymedim. Hiçbir zaman toplumun istediği gibi birisi olmaya çalışmadım. Sadece ve sadece Halil olmaya çalıştım.

Dışarda kar ile karışık yağmur yağıyor. Naylon çadırımız zaman zaman esen rüzgar ile sarsılıyor. Saat gece yarısına doğru ilerliyor. Bütün arkadaşlar uyuyorlar. Sadece iki arkadaş sobanın yanında oturmuş, alçak sesle konuşuyorlar ve gecenin son sigaralarını tütürüyorlar. Ben ise gece lambasının sönük ışığında sana yazmaya çalışıyorum.

Sana dağdaki yaşamımı anlatmaya devam edeceğim.

Dağlara ilk geldiğim zamanları hatırlıyorum. Oldukça zorlu bir süreçti. Ve ben dağlardaki yaşamı nasıl kazanacağıma dair çelişkiler içindeydim.

Hiç tanımadığım bir ortama,
Hiç tanımadığım bir coğrafyaya,
Hiç tanımadığım bir iklime,
dalıvermişim.

Sanki bir çağ değiştirmiştim. Başka bir dünyaya girmiş, başka insanlarla yaşamaya başlamıştım. Hiçbir şey eskisi gibi değildi. Ne yürüdüğüm yollar, ne içtiğim sular, ne soluduğum hava, ne de konuştuğum dil. Her şey farklıydı.

Anlamak gerekiyordu. Yaşamak için anlamak. Öğrendiğim hiçbir şey burada geçerli değildi. Her yerde iki kere iki dört ederdi, ama burada bazen beş, bazen ise üç ediyordu. Dağın diyalektiği farklıydı ve dağın dilini konuşmam gerektiğini hızla kavradım.

Nasıl olacaktı? İlk defa dağı bu kadar yakından görüyorum. İlk defa dağın içinde yaşıyor, onun havasını soluyordum. Onun toprağında uyuyor, onun sularında yıkanıyordum. Ve ilk defa, ama ilk defa dağdakiler ile yaşıyordum. Dağın insanlarını, dağın seslerini, dağın kahkahlarını kendi kulaklarımla duyuyor, onların kokusunu soluyor, tenlerine dokunuyordum.

Ve gerçekten dağlardaydım. Ne olursa olsun, nasıl olursa olsun gelmişim. Ben istemişim ve şimdi yaşayacaktım. Nasıl olursa olsun yaşamalıydım, bunu başarmak ve kendi ayaklarımla üzerinde durmalıydım.

Dağın anlamı büyüktü benim için. Bunu dağda kaldığım zaman içerisinde daha iyi hissettim ve dağın önemini daha iyi kavradım. Dağlar önceden de kutsaldı, gizemliydi benim için, ama şimdi dağdaydım ve bu kutsallığın sadece duygusal olmadığını öğrendim. Gerçekten ulaşılamazdı.

Hiç kimse hiçbir güç artık bize hükmedemezdi. Hiç kimsenin denetimi altına giremezdik. İşte bunu aramıştım yıllarca. İzmir'den Avrupa'ya kadar şehir şehir, sokak sokak dolaşmıştım. Ne aradığımı bilemiyordum. Ama öyle bir yer olmalıydı ki, geceleri huzur içinde gözlerimi kapayıp uyuyabilmeli, müthiş bir rahatlıkla soluyabilmeli, bütün içtenliğimle gülebilmeli, yanımdaki insanlara sonuna kadar güvenebilmeliydim.

Farkında olmadan yıllarca bunu aramıştım. Dağlardaki ilk gecemde aradığımı bulduğumu hissettim. Artık baskılardan uzaklaşmıştım. Üzerimde ne ailenin, ne toplumun ne devletin, ne de dünyanın hiçbir baskısı kalmamıştı. Ve kendimin sahibiydim artık. Omuzlarımdan müthiş bir yük kalkmıştı. Bileklerimdeki zincirlerin kırıldığını hissettim. Ne kadar ağırdı, bunu o an farkettim. Doğumumla birlikte takılan zincirler, dağa çıkışımla birlikte kırılmıştı.

Dünyaya gelişin anlamı doğuş ise, dağlardaki bu dünyaya ayak basmakla yeniden doğmuş oluyordum. Sıra öğrenmektaydı. Dağı öğrenmek, en başlıca hedefim oldu. Başka bir dünyada ve ben yeniden doğmuştum, bu başka dünyanın kanunlarını öğrenmeliydim. Önceden öğrendiklerimin hiçbirisi geçerli değildi, yanlıştı demiyorum ama işlevsiz kalmışlardı. Onlardan, ancak dağlarda yaşam kurallarını daha iyi anlayabilmek ve daha hızlı uygulayabilmek için yararlanabilirdim. Ama onlarla yürüyemezdim.

Her şeye yeni baştan başladım. Önce yürümeyi öğrenmeliydim. Ayağa kalkıp adımımı atmak ilk hedefim oldu. Uzun uğraşlar sonucu ayağa kalkabildim.

Ve ilk adımı attığımda dünyalar benim olmuştu.

İşte, o an dağlardaki yaşamı yakalayabileceğime bütün benliğimle inandım. Ben de yapabiliyordum. Bende başarabiliyordum. Ülkemin dağlarında yaşamak zorluydu. Zorlu koşullarda yaşamak; kara, fırtınaya, borana karşı koymak, acımasız bir savaşa göğüs germek, vurulan yoldaşların başında gözyaşı dökmek ve her şehidin ardından bir parçanı onunla gömmek zorluydu.

Yıllardır içimde çırpınan kuş serbest kalmıştı. Sıra uçmaktaydı ve acılarla dolu bir gökyüzü onu bekliyordu.

Çelimsiz kanatlarını şöyle bir silkeledi, başını gökyüzüne kaldırıp arka ayaklarının üzerinde bir kez sıçradı. Fırtınalarla dolu gökyüzünün tam ortasında buldu kendini.

Acaba o çelimsiz kanatlar fırtınayı yenecek miydi, yoksa tüyler dört bir yana savrulup yitip gidecek miydi?

Dağa gelmeden düşündüklerim ve dağda karşılaştıklarım çok farklı şeylerdi.

Düşündüklerimin hiçbirinin gerçek olmadığını çok kısa zamanda öğrendim.

Dağa ne kadar yanılgılı yaklaştığımı, dağa çıkınca anladım. Burada bir yaşam vardı. Bunu daha önce hiç düşünmemiştim. Buradaki insanların da kendi koşullarına göre bir yaşam tarzları vardı.

Ve;

Yaşamak için savaşıyorlardı. Ölmek için değil. Gerillayı her an ölmeye hazır olan ve her an ölebilecek insanlar olarak düşünmüştüm. Hatta kendimi bile, "işte dağa gideceğim, bir-iki ay savaşıacağım ve öleceğim" diye şartlandırmıştım.

Öyleydi.

Her an ölebilecek, ölüme seve seve göğüs gerebilecek insanlardı gerillalar. Ama ölüm bile yaşam içindi.

Ve yaşam esastı.

Bunu öğrendim burada; ölüm değil yaşam esastı. Gerilla da yaşam sevincine kavuştum. Günden güne yaşamımın anlamlandığını hissediyordum. Yaşama istemim git gide arttı. Yaşadığım her günün, her saatin bir anlamı, bir değeri vardı. Ayakta kaldığım ve ölmediğim her dakika önemliydi artık. Ve her günü, her saati, her dakikayı anlamlandırarak yaşamak gerekiyordu.

Eskisi gibi değildi hiçbir şey. Eskiden, kaç gün yaşamışım, yaşadığım günlerde neler yapmışım hiçbir anlam ifade etmiyordu. Günler gelip geçiyordu. Umrumda değildi. Ne yapıyordum, ne için yapıyorum hiç farkında değildim. Önemli de değildi.

Dağlarda çok farklı oluyordu. Sorgulamaya başlamıştım. Yaşıyorsam eğer, nefes alıp veriyorsam buna bir şeyler sığdırmalıydim. Her anı dolu dolu yaşamalıydim. Dağlarda günler dakikalar boş geçmemeliydi.

Madem yaşıyordum, buna hakkını vercektim. Yaşamış olmak için yaşamayacaktım. Yaşama hakkını vermeliydim. Ancak o zaman anlamlı bir yaşamın sahibi olabilirdim.

Bütün gücümü buna harcamaya başladım. Yaşamı tadına vararak, yaşamı sindirerek yaşayacaktım.

Dağa çıkmıştım, bir savaşın içine girmiştim. Öyleyse bu yaşamın, bu savaşın her alanında olmalıydım. Ancak böyle bulabilirdim kendimi. Daha diplere doğru yüzmeye koyuldum. Yüzeyde kalıp çırpınmaktansa diplere dalmaya, savaşın daha da kızgınlaştığı alanlara, taa orta yerine, göbeğine doğru kulaçlar attım. Yaşamsa en zorlusunu, en dayanılmazını, en vahşisini yaşamak zorundaydım. Ancak o zaman, diplerine daldığım bu dünyanın derinliklerinde bulabilirdim kendimi. Boğulmalıydım, yok olup gitmeliydim. Bu halk ordusunun içinde yitip gitmeliydim. Hiçbir şeyimden eser kalmamalıydı. Ve derinliklerden, diplerden güçlenerek çıkmalıydim. Kirlerinden arınmış, sıyrılmış ve kendini yeniden yaratmış olarak çıkmalıydim. Bütün amacım bu oldu dağlarda. Madem dağa çıkmıştım, dağlı olmalıydım. Madem gerillaya gelmişim, gerilla olmalıydım. Kıyısında değil köşesinde değil, Tam orta yerinde olmalıydım savaşın; dağın, acının, sevincin, zorluğun ve sevginin kıyısında değil orta yerinde olmalıydım.

Bu dağlarda;
Bir yaşam olacaksa, böyle olmalıydı. Bir ölüm olacaksa, o da böyle olmalıydı.

Sevgi

Neydi sevgi? Aşk, aşık olmak neydi?

Şimdiye kadar hiç sevmiş miydim, hiç aşık olmuş muydum? Bunları tam bilemiyorum, ama sevdiğim, aşık olduğumu sandığım olmuştu.

Geçmişte yaşadığımı tam anlamıyla adlandıramasam da, şimdi dağlarda bulduğum şeyin sevgi olduğuna inanıyorum.

Belki de yaşamım boyunca aradığım şey buydu. Sevgiyi arıyordum. Katıksız saf sevgiyi arıyordum. Kirletilmemiş, sahte olmayan sevgiyi arıyordum. Çıkarlara dayanmadan, bir şeyler beklemeden, karşılıksız sevebilen insanları, böyle insanların yaşadığı yerleri arıyordum.

Ne çok sahte sevgi ile karşılaşmıştım. Ne kadar çok aldatmıştım kendimi. Ne kadar çok sevdiğime, sevildiğime inandırmıştım kendimi. Ne kadar yazık. Hepsi bir şeylere dayanmıştı. Hepsi, o şeyler son bulunca son bulmuştu.

Sevgi bitmemeliydi, eskimemeliydi, yıpranıp yok olmamalıydı. Şimdiye kadarki sevgilerim hep böyle oldu. Hep bir yerlerde bitti. Hep bir yerlerde eskidi.

Sevdiğimi ve sevildiğimi ilk defa dağlarda tam anlamıyla hissettim. Damarlarımda, yüreğimin ta derinliklerinde ilk defa bu kadar sıcak bir şeyler hissettim. İlk defa karşılıksız, ilk defa katıksız bir sevgi göğsümü doldurdu.

Seviyordum insanları seviyordum artık. Hiçbir şey beklemeden, hiçbir şey istemeden vurulan, ölebilen bu insanları seviyordum.

Bulmuştum artık. Sevebileceğim insanları bulmuştum. Sevmeyi sevimyi en çok hak edenler onlardı. Hiçbir şeyleri olmayan ve hiçbir şey beklemeyen bu insanlar ancak sevebilirdi. Ancak onların sevgisi karşılıksız, ancak onların sevgisi beklentisiz, saf, tertemiz olabilirdi.

Ve, ben ancak onlar tarafından karşılıksız sevebilir, ancak onları sevebilirdim.

Sevgi;

Bazen çatışma anında, ölüme ramak kaldığı bir sırada, yanibaşında sana güven veren yoldaşının bakışlarıdır.

Bazen, son nefesini vermekte olan bir gerillanın başını dizlerine koyarsın gözlerinin içine bakar, son nefesini toparlar ve dudaklarının arasında son sözleri dökülür: "Üzülme be!" der. Sevgi, bu son sözlerde gizlidir.

Bazen, kar iindesindir. iliklerine kadar işlenmişsindir. El-ayak buz tutmuştur. Bir yoldaş sırtını sırtına yaslar. Onun soluğu ile ısınırın. Belki de bu soluktur sevgi.

Bazen bir gerillanın dağları inleten kakhahasıdır. Bazen soğuk bir şakadır. Bazen bir cümle, bazen bir kelimedir.

Sonuçta karşılıksızdır. Sonuçta saf ve temizdir. Sonuçta benklentisizdir.

Bunu aramıştım. Ve dağlarda buldum. İnsanlar ancak dağlarda böylesine birbirlerini sevebilir. Çıplak yüreğinden başka bir şeyi olmayan gerillanın sevgisidir, gerçek sevgi. Çünkü sevgisinden başka sahip olduğu ve sevgisinden başka verebileceği hiçbir şeyi yoktur gerillanın. Biricik varlığıdır onun. Bu nedenle sevgisini tertemiz tutar. Hiçbir şey onun sevgisini kirletemez.

Bu nedenle kutsaldır gerillanın sevgisi.

Bir güçtür sevgi. Güç veren bir olgudur. Harekete geçiren, yaptıran ve yaşatan sevgidir.

En zorlu koşullara sevgi ile karşı koyulur. Açlığa, susuzluğa karşı koydurtan hep o sevgidir. Sevdieğin için katlanırın en acımasız koşullara; fırtınaya, kara sevgi ile karşı koyarsın.

Dağlarda yürüten sevgidir seni. En yorgun anlarda sana adım attırtan sevgidir. Kar içinde uykularını süsleyen sevgidir.

Her şey sevgi ile başlar. Seversen doyarsın, seversen katlanırın, seversen karşı koyarsın, yoksa dayanılmaz olur her şey.

Sevgi her şeydir dağlarda, güç veren, yürüten odur. Gün gün yaşatan, damarlarını dolduran sevgidir.

Olmazı olur kılan, imkansızı imkanı kılan, dayanılmazı dayanılır, geilmezi geçilir, aşılmazı aşılır kılan hep sevgidir.

Sevgi tanrıdır dağlarda. Tek dayanak, tek güç, tek yaratan sevgidir.

Sait Faik: "Her şey bir insanı sevmekle başlar" demiş.

Dağlarda da böyledir: "Her şey sevmekle başlar."

Ve o resimler

İnsanların fotoğraflarını çekmenin tadına varmışsındır umarım. Bunun ne kadar güzel bir duygu olduğunu eminim anlamışsındır.

Hatırlıyor musun, fotoğraf çekmesini ilk senden öğrendim.

İnsanların fotoğraflarını çekmek, hem de bu dağ insanlarını tarif edilmez bir haz ve anlatılmaz bir hüznün veriyor insana.

Fotoğraf çekmenin bu kadar anlamlı olduğunun farkına dağda vardım. Bir fotoğrafın gün gelipte bu kadar değerli olabileceğini hiç düşünmemiştim.

Hiçbir zaman bir fotoğrafı elime aldığımda parmaklarımdan titreyeceğini, boğazımın düğümleneceğini tahmin etmemiştim, dağa gelinceye kadar.

Bu, zamanla gelişti.

İlk başlarda umarsızca bastığım fotoğraf makinesinin deklansörü zamanla öyle bir hal aldı ki, öyle bir duruma geldi ki, belki de yaşamımı anlamlandıran tek nokta oldu.

Deklansöre bastığım an; duyduğum ses, var olduğumun, bir şeyler yaptığının ifadesi oldu.

Dağda çektiğim her karenin aslında bir tarih olduğu, tekrarlanamaz bir geçmiş olduğunu süreç içerisinde anladım. Bunu da acı çekerek öğrendim.

Öyleki fotoğraf pozlarını tabletmeye gönderip, geri geldiğinde çerçevenin içinde bulunanların birçoğunun yaşıyor olmamaları, bir fotoğrafın tabledileceği kadar kısa bir sürede vurulmuş, şehit düşmüş olmaları, birçok gerillanın belki de son fotoğrafları olmaları müthiş bir acı veriyor insana. Şunu belirtmeliyim; yüreğimin derinliklerinde hissettiğim bu acının yanısıra bir de sevinç duyuyorum.

Bu, bir gerillanın son fotoğrafını çekmiş olmanın sevincidir. Bu sevinç o gerillayı bir fotoğrafta da olsa hayatta tutmanın sevinci oluyor.

Buruk bir sevinç.

En azından bunu yaptım diye bilmek oluyor. Hiç şüphesiz onları hayatta tutmak gerçekleşecek "devrim" ile olacaktır. Başaramazsak hiçbir şey kalmayacaktır geriye. Bunun da farkındayım.

Başarı olmazsa; ne fotoğraflar ne resimler...
hiçbir şey kalmayacaktır.

Nasıl anlatsam bilemiyorum. Şimdi büyük bir tutkuyla sarıldığım fotoğraf makinem, kameram biraz da övünç kaynağım oluyor. Bir devrimin fotoğraflarını çeken ender insanlardan olmak, böyle bir şansın tanınmış olması çok mutlu ediyor beni. Belki de yaşamım boyunca hiç bu kadar mutlu olduğum bir çalışma yürütmedim. Veya bu çalışmayı, hiç bu kadar sevgi ile yapmadım. Devrimin bana tanıdığı şansın farkındayım. Buna mutlaka layık olacağım. Bunun hakkını vereceğim. Ülkemizin en ücra köşesindeki gerillanın bir fotoğrafını çekmek, onun yorgunluğunu, onun hüznünü görüntülemek... Bunları niçin anlatıyorum. Öyle bir duygu ki bu. Öyle bir an geliyor ki dağlarda... Çektiğin her fotoğraf sen oluyorsun. Görüntülediğin her gerilla seni anlatıyor. Sen o resimler, o resimler sen oluyorsun. O resimler de gülüyor, o resimlerde ağlıyorsun.

Ve o resimlerde ölüyor,
o resimlerde vuruluyorsun.
o resimler sen,
sen o resimler oluyorsun.

1 Mart 1999

Bu yazıyı yazarken, yanımda oturan ve şu an bana tüm sevecenliği ile bakan Deniz Dersim yoldaşın da selamlarını gönderiyorum size.

Defterimi sana gönderiyorum. Umarım eline sağlam ulaşır. Daha yazmak istediğim çok şey vardı, ama zaman yok. Her şey ani geçti. Ve fırsatları değerlendirmek bir gerilla taktiğidir.

Savaşta an vardır
anı yaşarız
zaman yoktur.

Anı anına, soluğu soluğuna yaşanan bir dünyadan kucak dolusu sevgiler.

Kameraman Halil

"Kartalda sevdiğimiz bir düşme korkusu
yükseldikçe bizi daha çok saran.
Yankı tutkusu, uçurum sevgisi, içiçe yaz savaşları
Bir koşma halinde ölme isteği
bir savrulma anında
büyük bir adımda..."

**
*

"Ho! içimin güzel atı
Seni hep uçurumlara sürdüm
Olanaksız arayışa, çılgın sulara, zaman kayalarına

Ho! Benim kara, evrensel ışıltım
Seni sana benzeyen fırtınaya sürdüm."

Hüseyin Kaytan

Mutluluğum gözlerine hapsedilmiş
Mutluluğumuz özdeş
Mutlu olasın diye kendimi
dağlara vurmaya karar verdim

Gözlerindeki sevinci görünce
Özgürlüğün trajedesı de olsa
Trajik bir sen olma benimkisi
Ama aşkın adı özgürlük olsun.

Seni sevmek balığı Urfa'da avlamaktır.
Balıklı gölde yasak olduğu için güzeldir.
Seni sevmek Munzur dağında kamalı
keklik avıdır.
Hani keklikler uçmaktan yorulur ya...
Seni sevmek yedisinde bir sabinin
Günlük gelirine konmak gibidir güzelim
Ala şakafta çıkmıştır ise
simitinin yarısını satamamıştır.

Elleri büyümüştür, yüreği küçüldükçe
Seni sevmek bir trencinin tren altında
kalması gibidir.
Hasreti raylara, çığlığı düdüğü sesine
takılı kalmıştır
Seni sevmek bir cellatın kendini asması gibidir.
asılı cesedine bakıp
Hem güler hem ağlar ya.
Oysa astıklarından arta kalan bir damla
gözyaşındır bedeni.
Seni sevmek
Zordur güzelim
Seni sevmek çelişkidir
ölümle yaşamın kardeşliği gibidir
Buna rağmen seni sevmek
güzelim.

Kokteyl

Yerdeki kaya parçasını kaldırıp büyük bir özenle daha önce sıraladığı diğer kayaların yanına indirdi. Ses çıkarmamaya özen gösteriyordu. Kayaların birbirine çarparak çıkaracağı ses, ormanın içinden geçerek çok yakında veya çok uzaklarda bu sesi duymaması gerekenlere ulaşacağını biliyordu.

Yere eğilerek başka bir kaya parçasını aldı. Aynı şekilde diğer kayaların yanına indirdi. Ağır ağır bir duvarın taşlarını yerine oturtuyordu. Sonra tekrar bir başka kaya...

Şafak söküyordu. Gün ışığı sık ormanın ağaçları arasında süzülüp en alttaki otlara ulaşmaya çalışıyordu. Son kayayı da yerine yerleştirdikten sonra, güzel bir "ohh..." çekti. Güneş doğmadan işini bitirmiş olmanın mutluluğu gözlerinde okunuyordu. Ter içinde kalmış yüzünde güne hazır başlamanın rahatlığı yansıyor. Güneşin ilk ışınları ile birlikte yeşil gözleri de ormanın derinliklerine dalmaya, oralarda bir şeyler aramaya başladı.

Ansızın "unuttum" diyerek yerinden fırladı. Henüz güneş tam doğmamıştı, zamanı vardı. Orman içinde ördüğü bu taş duvarın bir şeyi eksik kalmıştı. Hızla gerilere doğru atıldı. Ormanın içinde kayboldu. Artık gözle görülüyor sadece duyuluyordu. Beş dakika içinde geri geldiğinde kucığında bir yığın ağaç dalı bulunuyordu. Ağaç dallarını duvarın ön kısmına özenle yerleştirdi. Hem acele ediyor, hem etmiyordu. Sonunda kucğındaki dallar bitti. Geri geri birkaç adım atıp durdu. Duvara şöyle bir baktı; "Artık duvara

benzemiyor" diye geçirdi içinden. Duvarın arkasına geçip oturdu. Şimdi daha rahattı. Ve o yeşil gözlerini tekrar ormanın derinliklerine çevirdi. Ve dinlemeye başladı.

Bu sabah ormanın derinliklerinde kuş seslerinden başka bir şey gelmiyordu. Ormanın derinliklerinde bir yerlerde sanki kuşlar aleminin toplantısı yapılıyordu. Hemen bu toplantı düşüncesinden vazgeçti. Kuşlar konser veriyor diye düşündü. Sabah konseri. O kadar çok kuş sesi geliyordu ki, kendisi bile şaşıtı buna. İlk defa bu sabah, bu kadar çok kuş sesinin olduğunu farkına vardı. Kendi kendine; "Kaç çeşit kuş ötüşü var acaba" diye düşündü. Önce saymayı denedi. Tek tek dinleyip sayıyordu. Yirmi sekize gelince vazgeçti. En çok hoşuna giden, "karraki karok" şeklindeki ötüş olmuştur. Bu nasıl bir kuştur bilmiyordu. Sadece ses geliyordu ağaçların arasından. Döndü, çantasına uzandı. Saatlerce uzaktan taşıyıp getirdiği matarasındaki sudan birkaç yudum aldı. Bitirmeye kıyamıyordu. Sadece kuruyan dudaklarını ıslattı. Bu ormanda bir tek eksik olan şey suydur. Matarayı havaya kaldırdı. Şöyle bir baktı. Şeffaf mataranın içindeki su pırl pırl parlıyordu. Güneş ışınları su içinde kırılıyor, dağılıyor, doğanın bütün renklerine bürünüyor. Kırmızı, sarı, portakal rengi... bütün renkleri görmek mümkündür. Matarayı ağır ağır kaldırdı. Susuzluktan çatlamış dudaklarına yaklaştırdı. Şu an bir dikişte bu nefis pınar suyunu bitirebilirdi. Gözlerini yumdu. Başını hafiften havaya doğru kaldırdı. Güneş sık yapraklar arasında bir delik bulmuş, tam alınının orta yerine vuruyordu şimdi. Havaya kaldırdığı matarayı çalkalamaya başladı. Yukarı aşağı salladıkça suyun rengi değişiyordu. Yavaş yavaş koyu kırmızı renge dönüşüyordu. Daha hızlı çalkaladı. Şimdi köpürmeye başlamıştı. Demek ki hazırdu artık. Önünde duran bardaklara boşalttı. Her bardağa birer parça buz bırakıp karşısında durup onu seyreden ve yaklaşık beş dakikadır ısmarladıkları meyve kokteyli bekleyen İngiliz çifti uzattı. Son olarak bardakların kenarına özenle kestiği limon dilimlerini oturttu. Amy ve Kevin İngiltere'den yola çıkıp ulaşmışlardı bu plaja. Büyük Britanya'nın o rutubetli havasından kurtulup iki hafta boyunca Akdeniz'in kızgın kumlarına uzanıp güneşinde yanmayı, mavi sularında serinlemeyi planlamışlardı. Bir haftayı çoktan geride bırakmışlardı bile. Şimdi önlerindeki son yedi günü doyusuna yaşamaya çalışıyorlardı. Günün ilk ışınları ile birlikte Akdeniz'in serin sularına dalıyor, kumlarına gömülüyorlar, bronzlaşmak için saatlerce sahillerinde uzanıyorlardı. Bu sabah da erkenden mayolarını giymiş, yanlarına terlik, havlu, güneş gözlüğü, güneş kremi ve su geçirmeyen cüzdanlarını almış ve hızla plaja koşmuşlardı. Burada adet edinmişlerdi denize girmeden önce vişne, kayısı ve portakal karışımından oluşan meyve kokteyli içmeyi. Ve o genç, plajbardaki o genç tam kıvamında hazırlıyordu bu kokteyli. Bir kerede hiç soluk almadan bitirdiler. Kevin daha hızlı içmiş dudaklarını yalıyordu. Amy bardağın dibine ulaşmadan bir kez daha soluk aldı. Son damlayı da yudumladı. Yemyeşil gözleri ile Kevin'e gülümsedi. Tad damakta kalmıştı. Bu sabah bir değişiklik yaptılar. İkinci bardaklarını ısmarladılar. Bardaki genç memnundu. Hızlı hareketler ile iki yeni bardak daha kaptı. Bardakları ustaca havaya atıp birer takla attırdı. Vişne, kayısı ve portakal sularını aynı anda tek elini kullanarak shaker'e(1) boşalttı. Her bardağa birer parça buz bırakıp, önceden hazırladığı birer dilim limonu bardakların kenarına yerleştirdi. Servis hazırdu. İngiliz çifti yine bir dikişte bardakları bitirdi. Amy cüzdanından yeşil beş dolarlık banknotu çıkarıp bana bıraktı. Paranın üstünü beklemeden "That's all right" dönüp arkadan pırl pırl uzanan masmavi sulara doğru koştu. Plajbardaki genç arkalarından teşekkür etti. Ama onlar duymadılar. Günün ilk müşterileriydi bunlar. Uğur getireceklerini düşündü. Ve akşam barı kapattıktan sonra güneş batarken denize girmenin hayalini kurarak başladı çalışmaya. Gözlerini açtı. Havaya kaldırdığı mataradaki su hala parlıyordu. Önce bir motor sesi geldi. Ağaçların yaprakları arasından üzerinden geçen kobra helikopterini gördü. Yanıbaşına bir havan topu düştü. Ağaçlar arasından mermiler vızıldayarak geçip sabah ördüğü mevziye çarptı. Suyundan bir yudum daha aldı ve matarayı çantasına koydu. Çatışma başlamıştı.

31 Mayıs '98
Tirvanış

Sheker: Soğuk içki karışımları hazırlamak için yapılmış özel karıştırıcı.

Mendil

Buzlaşmış kar tabakası ayaklarının altında kırılıyordu. Dizlerine kadar gelen bölümü buz tutmuştu. Dizlerini karnına kadar çekiyor ve ayakları ile bu sert tabakaya hızla vuruyordu. En üstteki sert tabaka kırılıyor, alttaki yumuşak karı eziyor ve toprağa ulaşıyordu. Ayakları ile bu şekilde yarım saat kadar çalıştı. Kar içinde iki metre çapında bir daire kadar yer açmıştı.

Güneş yüksek tepeler ardından görünmeye başlamıştı. Işınlar önce bembeyaz kar yığınlarına vurdu, oradan yansıyarak yüzüne, gözlerine ulaştı. Artık sabah oluyordu. Ayakları ile kar tabakalarını kırmaya ara verdi. Çorapları ile ayakkabıları arasındaki boşlukta buz parçaları toplanmıştı. Başını kaldırdı. Sağ elini gözleri üzerine siper ederek güneşe bakmaya çalıştı.

Karlı gecelerin soğuşunda en çok beklenirdi sabah güneşi.

"Buralarda bir yerde olmalıydı, mutlaka olmalıydı, Allah kahretsin" diye geçirdi içinden.

Büyük bir hırsla kar yığınlarına saldırdı. İçinde tanımlayamadığı bir öfke durmadan büyüyordu. Kar tabakalarını daha hızla çiğnemeye başladı.

"Ondan geriye kalan tek şeydi o mendil."

Havada duran eli coşkuyla yakaladı ve tüm samimiyeti ile sıkı. Karşıdan uzanan o zarif, ince uzun parmaklarda da aynı samimiyet hissediliyordu.

ĞBir kadın ressamın ait olan parmaklar.Ğ

Her zamankinden daha uzun ve daha sıkı tokalaşıyordu. Kadın sol elini de uzatıp iki eliyle birlikte kavradı ve daha sıkı sıkı. Hemen aynı şekilde karşılık verdi.

Ve şimdi dört elle tokalaşıyorlardı.

Hiç konuşmadılar. Parmak uçlarındaki dokunuşlar her şeyi anlatıyordu.

O anki titreyişler dilleri olmuştu. Sadece ikisinin anlayabileceği bir dilde konuşuyorlardı şimdi. Kelimelerin dili ile konuşmaya çalışsalar bu kadar iyi, bu kadar anlaşılabilir ifade edemezlerdi kendilerini.

Her şeyi anlattılar, her şeyi söylediler birbirlerine o kısacık tokalaşma anında.

Bir kez daha.

Bir kez daha, yukarı aşağıya salladılar ellerini. Sanki son kez tokalaştıklarının farkındaydılar. Ve bu ayrılığın son ayrılık olduğunu hissediyorlardı ve dört elle birbirlerine tutunmuşlardı.

"Başarılar"

"Görüşmek üzere."

Karşılıklı söylenen bu sözler birbirlerine söyledikleri son sözler oluyordu.

İkisi de bunu bilmiyordu.

Eline geçirdiği bir tahta parçasını kürek gibi kullanarak kar yığınlarını hızla açıyordu. Kahverengi toprağa ulaşmıştı. Ama henüz aradığını bulamamıştı. Öfkesi daha da artmıştı. Bulamadıkça daha da öfkeleniyordu.

Nasıl yapabiliirdi bunu? Ondan geriye kalan tek şeyi nasıl kaybedebilirdi? Bunu kendine bir türlü yediremiyordu. Bir türlü kabul edemiyordu.

Onun verdiği mendili bir dikkatsizlik sonucu düşürmüş ve bunun farkına varmamıştı. Aynı gece sabaha kadar kar yağmış ve bütün arazi karlar altında kalmıştı. Mendili bulmak şimdi daha da zorlaşmıştı. Asıl üzüldüğü; "nasıl bu kadar duyarsız olabildiği idi." İşte, en çok bunun rahatsızlığını hissediyordu. Bir gerilladan, bir yoldaştan, sevdiği bir insandan geriye kalan tek şey o mendildi ve onu kaybetmişti. Saygısızlığını kabul edemiyordu. Kaybetmek ihanetti. İhanet etmiş, ihanetçi olmuştu. Bir mendile sahip çıkamamıştı. Unutmak ihanet etmektir. Unuttuğu için dikkatsiz davranmıştı ve kaybetmişti. Yüreğinin ta derinliklerinde ihanetin acısını duyuyordu. Ve bulursa, şayet o mendili bulursa bir daha hiçbir zaman kaybetmeyecekti. Onu kalbinin üstüne yerleştirecek ve kesinlikle yanından ayırmayacaktı. Elini hızla kar yığınının daldırdı. Yüklüce bir kar yığınının kaldırıp attı.

Zap nehrinin üzerinde kurulu teleferiğin sepetine oturdu. Kalaşnikofunu yanda çakılı bulunan çiviye astı. Sağlam olup olmadığını kontrol ettikten sonra halata asıldı. Sepetin bağlı olduğu makara gergin tel halat üzerinde dönmeye başladı. Ve sepet karşı kıyıya doğru yola çıktı. Karşı kıyıda sepeti çekecek kimse olmadığı için kendi kendini çekmek zorundaydı. Tel ve makara paslanmıştı ve sepetin karşı kıyıya geçişi ağır oluyordu. Makara zaman zaman üzerinde döndüğü tel halata takılıyor ve sepetin sallanmasına yol açıyordu. Başını sepetten sarkıtıp nehre doğru baktı. Zap suyu tüm serinliğiyle akıyordu. "Ağustos sıcaklığının doğayı kavurduğu şu an nehre girip serinlemek kadar güzel bir şey olamaz" diye geçirdi içinden. Ama zaman yoktu. Ulaşılması gereken yere bu gece yarısına kadar ulaşmalıydılar. Bunun için gündüz sıcaklığında yola çıkmışlardı. Terden sıılsıklam olmuş bir şekilde karşı kıyıya yaklaşıyordu. Kol gücüyle çalışan bu geçiş aracı epey yormuştu onu. Alnından ve saçlarının kıyılarından süzülen ter damlaları önce göz çukurlarına akıyor ve kirpiklerinin arasından geçip gözbebeklerine ulaşıyordu. Parlak güneş ışınları ile birleşen ter tuzu gözlerini yakmaya başlamıştı. Şimdi yanan gözlerini açamaz haldeydi. Halatı sağ eliyle sıkıca tutup sol eliyle yeleğinin cebine uzandı. Cebindeki mendile ulaşmak istiyordu. Tam mendili bulmuştu ki, halat diğer elinden kayıverdi. Sepet birkaç metre geriye, nehrin orta yerine doğru hareket etti. Tam bu sırada cebinden çıkardığı mendil nehre düştü. Mendil birkaç metre suyun üzerindeki akıntı ile birlikte aktı. Ve zap nehrinin derinliklerine daldı. Yüzündeki ve gözlerindeki ter damlalarını silmeden halata tekrar asıldı. Ve karşı kıyıya ulaştı. Sırası ile diğer gerillaları çekmeye başladı. Zaten üç kişiydiler. Beş dakika içinde hepsi aynı taraftaydı. Gerillalardan biri; O bayan gerilla medilin suya düştüğünü görmüştü. Yeleğinin cebinden kendi mendilini çıkardı ve ona uzattı. "Al, bunu kullan" dedi gülümseyerek. Bembeyaz ve düzgün dişleri Ağustos güneşinde parlıyordu. Gülümseyince yanaklarındaki hafif gamzeler daha da belirginleşmişti. Portakal ve siyah renklerden oluşan kareli mendili aldı. Önce alnını sonra gözlerini sildi. Şimdi kızarmış gözlerini daha rahat açabiliyordu. O sıcak Ağustos gününde aldığı mendilin bir gün bu kadar değerli olacağını, onu saatlerce karlar içinde arayacağını, onu tekrar bulmak için yapamayacağı şeyin olmayacağını o an biliyordu.

Başını sola çevirdi. Gecenin karanlığında Amediye şehrinin ışıkları görünüyordu. Uzun süre şehirlerde yaşamıştı, fakat ilk kez bir şehrin ışıklarını gece karanlığında tepelerden seyrediyordu. Zê ovasının orta yerinde yer alan şehrin ışıkları ne kadar çok ve parlaktı. Daha yeni düşüncelere dalmıştı ki, şehrin ön cephelerinden ışıklar yükseldi. Ortalık aydınlandı. Aydınlanma fişekleri ardı ardına atılıyordu. Şehrin içinde harekete geçen tankların motor sesleri tepelere kadar ulaşıyordu. Ne olduğunu henüz anlayamamıştı. Tanklar şehrin ovaya bakan tarafında mevzilendiler. Işıldaklar atıldı. Kahrollası ışıldaklar her tarafı aydınlatıyordu.

Tank gülleleri ovayı vurmaya başladı. Sekiz adet Alman yapımı leopar tankı aynı hedefe atış yapıyordu. "Olamaz olmamalı" diye haykırdı. Gözbebeleri büyümüş, nefesi boğazında düğümlenmişti. Göğüs kafesi parçalanacaktı nerdeyse. Tank mermilerinin patlayışı müthiş bir gürültü çıkarıyordu. Hiçbir şey yapamamanın, ovada vurulanlara yardım elini uzatamamanın, onları orada tutup dağlara çekememenin acısını tüm yakıcılığı ile hissediyordu.

Atılan her tank mermisi yüreğine vuruyordu.

Patlayan her gülle yüreğini parçalıyordu.

Sağ eli ile gömleğinin sol üst cebini kontrol etti. Onun verdiği mendil yerindeydi.

Tank mermisi yanbaşına isabet etti. Patlamanın etkisiyle havaya savruldu. Beş metre kadar ileriye düştü. Siyah uzun parmakları ile saçlarını geriye doğru attı. Parmaklarını yüzünde gezdirdi. Gözlükleri yerinde yoktu. Elleri ile etrafını yokladı, bulamadı.

Ayağa kalkmaya çalıştı. Olmadı. İnce uzun parmaklarını ayaklarına uzattı, ıslak sıcak yaraya dokundu. Her iki ayağı da şarapnel parçaları ile kırılmıştı. Hareket edemiyordu.

Tank atışları devam ediyordu. Bir tank pususuna girdiğini anladı, sağda solda patlayan tank mermilerinin parçaları geçiyordu üzerinden.

Amediye şehrinden ona doğru uzanan lazer ışınlarını gördü. Onu arıyorlardı. Topraklar ve havada sekiz adet kırmızı ışık onun peşindeydi. O yaralıydı. Ve olduğu yerde onları bekliyordu.

Kırmızı ışık yanbaşındaki ağaçtan ağır ağır toprağa geçti. Oradan biraz ilerideki kaya parçasına oradan da ona ulaştı. Parçalanmış ayakları üzerinden gövdesine doğru hareket etti.

O da kırmızı ışığı izliyordu. Hareket etmedi. Uzun ince parmakları ile son kez saçlarını düzeltti. Kan içindeki saçları sırlı sıklamandı. İnce uzun parmaklarını birbirine kavuşturdu. O an sol elindeki iki parmağının kopmuş olduğunu farketti. Sol omuzundan da kan geliyordu.

Kırmızı ışık bacaklarından gövdesine uzanmıştı. Tam göğsünün orta yerinde duruyordu şimdi.

Kırmızı ışık hedefe kilitlenmişti.

Bu topraklarda doğmamıştı, ama bu topraklarda bir gerilla olarak ölmenin kıvancını duyuyordu.

Derin bir nefes aldı.

Alman leopar tankındaki asker tetiğe bastı. Merminin kapsülü ateş aldı. Mermi namlusu geçip hızla gecenin karanlığına daldı. Ve kilometrelerce ötedeki kadına ulaştı.

Ve bir patlama daha oldu

gecenin karanlığında.

Tahta küreğe bir şey takıldı. Heyecanla üzerine eğildi. Kar yığınına elleri ile hızla açtı.

İşte oradaydı. Onu bulmuştu. Portakal ve siyah renkte kareleri olan mendil buz tutmuştu. Onu tekrar bulmanın sevinci üşüyen ayaklarının acısını unutturdu.

Mendili tekrar sol üst cebine yerleştirdi. Bir yandan mendili bir daha kaybetmemenin sözünü kendi kendine verirken, bir yanda da gözyaşlarını tutamıyordu.

Bir gerilladan geriye kalan tek şeydi.

O arkadaşlarına ulaşmak için yola çıktığı sıralarda, uzun ve ince parmaklı o güzel insanın verdiği mendilin buzları da çözülmeye başlamıştı.

2 Eylül-98

Miros

Ağlıyordu rüzgar

Rüzgar ağaçların arasından esiyordu. Tüm ağaçlar şaşkıındı. Ne olmuştu bugün rüzgara? Bu son bahar sabahı niye delice esiyordu? Oysa her sabah erkenden bütün ağaçları selamlardı. Ceviz ağacı yapraklarını ve dallarını şöyle bir gerdı. Karşıdan hızla gelmekte olan rüzgarı durdurmayı düşünüyordu. 'Ne olmuştu' öğrenecekti. Rüzgar geldi geldi, ağacın dalları ve yaprakları arasından hızla geçti. Ceviz ağacı yine tutamamıştı rüzgarı. Erik, şeftali, elma, armut hepsi şaşkıındı. Koca koca çınar ağaçları da arkasından bakakaldı.

Taa... derinlerden Avaşın seslendi. "Ne olmuş? Ne olmuş?" Kimse cevap vermedi. Sadece çınar ağacı dudaklarını bükerek "kimse bilmiyor" dedi.

Rüzgar Avaşın'den Zap'a geçti. Nehir boyunca hızla esti. Herkes şaşkıncı Zap suyunun balıkları da hayretler içinde kalmıştı.

Dağlar birbirlerine sormaya başladılar. "Ne oluyor yahu?"

Rüzgar önce Kure Jahro'ya tırmandı. Boydan boya şöyle bir Kure Jahro'yu dolaştı. Kure Jahro'nın çeşmeleri, kayaları, ağaçları, çiçekleri hepsi şimdi merak içindeydi. Kure Jahro yaşlı sesiyle seslendi:

"Heey, ne olmuş sana bu sabah?"

Rüzgar arkasına bile bakmadı.

Oradan Şeketta Birindera'ya, Mamreşo Miros'a, Havenda'ye, Çarçella'ya ve en son Cilo'ya ulaştı.

Bütün dağlar şimdi onu bekliyordu. Ağaçlar yapraklarını ona çevirmiş, çiçekler ona dönmüştü. Avaşın bile o gürültülü sesini kısmış bekliyordu. Balıklar başlarını sudan çıkarmışlar rüzgarın ne söyleyeceğini bekliyorlardı.

Rüzgar başını kaldırdı. Gözlerinden yaşlar akıyordu. Kimse onu ağlarken görmemişti. O içlerinden en hızlısıydı. Her tarafı dolaşır ve hep güzel haberler ile gelirdi. Şimdi ağlıyordu.

Nefesini topladı. Hıçkırıklarının bitmesini bekledi. Ve ellerini ağzının kenarına götürerek var gücüyle bağırırdı:

"Sait vurulduuu..."

Balıklar hemen başlarını suya soktular, en derinlere daldılar. Kayaların üzerindeki yosunlara ulaşır bu haberi iletiler. Hepsi suskundu. Yavru balıklar o gün oyun oynamadılar. Kendilerini akıntılara bırakıp eğlenmediler.

O gün Avaşın ağır ağır aktı. Hiç ses çıkarmadı. Kayalara çarpmadı. O hırcın gürültüsünü kimse duymadı o gün.

Demek ki, artık o genç yüzmeyecekti Avaşın'ın çılgın sularında. Demek ki, balıklar ile dansetmeyecek, yüksek kayalıklardan hızla atlamayacak, Avaşın'ın akıntılarıyla boğuşmayacaktı.

Meyve ağaçları hemen tanıdılar Sait'i. Erik konuştu ilk;

"Her sabah erkenden gelen, bütün meyvalarımızı, toplayıp götüren o uzun boylu gerilla değil mi?"

Ceviz ağacı hemen cevap verdi;

"Evet evet o. Hani bir defasında benim bir dalımı kırmıştı da çok üzülmüştü."

Şeftali araya girdi;

"Şimdi kim toplayacak meyvelerimizi. Kim iştahla yiyecek, kim dallarımıza tırmanıp kahkaha ile gülecek?"

Hepsi sustu. Başlarını öne eğdiler. Üzüm o ana kadar hep susmuştu. Konuşsa ağlayacaktı. Yine de ağzını açıp bir nefesle konuştu;

"En çok beni severdin" dedi.

Gözyaşlarını tutamıyordu artık. Tüm ağaçlar sessizliğe büründü. Her tarafı üzümün kesik kesik hıçkırıkları kapladı.

Kure Jahro sessizliğini bozdu elini dizlerine vurarak;

"Vay be demek ki, Saiti de vurdular" dedi. Kure Jahro onu iyi tanıyordu. Bağına basıp günlerce top mermilerinden, hava saldırılarından korumamış mıydı onu? Şimdi, sadece ayak izleri kalmıştı patikalarda.

Ellerini uzatıp Sait'in ayak izlerine dokundu. Koca Kure Jahro'yu kimse ağlarken görmemişti, şimdiye kadar.

Mam Reşo efkarlanmıştı;

"Dağ gibi gerillaydı, insan hiç vurulmaz, hiç ölmez" diyordu onun için.

"Dağ gibi gerillaydı" diye tekrarladı.

Bütün tabiat, dağlar, ağaçlar, sular hepsi sessizliğe büründü.

Bir şahinin çığlığı duyuldu yükseklerde. O da duymuştu Sait'i. Ağlarcasına çığlıklar attı; arka arkaya yükseldi, yükseldi en yükseklerdeydi. Yırtıp delmek istiyordu gökyüzünü.

Sait'i o da tanıyordu.

Büyük bir çember çizdi dağların doruklarında. Kanatlarını sonuna kadar açtı. Sarı-siyah tüyleri pırıl pırıl parlıyordu. Gagası ile kanadından bir tüy çekti aldı. Siyah bir tüy seçmişti. Siyahı seçmesinin nedeni vardı. Sait'in de siyah yazması vardı. Onu o kadar güzel sarardığı boynuna, hiçbir gerillaya yakışmazdı ona yakıştığı kadar.

Yükseklerden hep Sait'i izlemişti. Onun o siyah yazmasını zaman zaman kıskanmıştı da. "Sait vurulduğu zaman boynunda mıydı acaba" diye düşündü. Ve gagasında tuttuğu siyah tüyü Sait'in anısına rüzgara bıraktı. Şahin'in siyah tüyünü rüzgar kaptı. Uçurdu, uçurdu, uçurdu... Tüy dağları, ovaları aştı. Köyler ve kasabaların üzerinden geçti ve Batman'a oradan Besici'ye ulaştı. Sokak aralarından, evlerin önünden geçti. Ve kırmızı duvarları, terası olan bir evin arka penceresine kondu. Bir genç kız açtı pencereyi, siyah şahin tüyünü tanımadı. Mutlaka güzel bir kuşa ait olmalıdır diye geçirdi aklından. Şimdiye kadar hiç böyle bir tüy görmemişti. "Acaba hangi dağların kuşuydu?" Elini uzattı. Tüy hala sıcaktı. Gökyüzüne baktı. Hiçbir şey görmedi. Tüyü atmaya kıymadı. Odaya girdi. Elbise dolabının çekmecesini açtı ve bir albüm çıkardı. Albümün sayfalarını hızla geçti. Son sayfadaki en son resme baktı. Bir erkeğin fotoğrafıydı. Yıllar önce ayrıldığı ve "bir gün..." diyerek yıllardır beklediği o insanın resmiydi. Şahinin siyah tüyünü fotoğrafın hemen yerine yerleştirdi. Ve içinden yine; "bir gün" diye geçirdi. O an kulaklarında tanıyamadığı bir ses. Bir şahinin yükseklerdeki çığlığı duyuldu. Şahin Sait'in yasını tutuyordu.

16 Eylül 98
Miros

Yetişmedim

"Ne kadar ilginç değil mi?"

Hemen arkasından gelmekte olan kadın gerillaya seslendi.

"İlginç olan nedir?"

Hızla başka bir soru ile cevap aldı.

"Görmüyor musun?"

"Neyi?"

Öfkelenmişti. Nasıl göremezdi.

"Neyi olacak. Şu tırmanmakta olduğumuz kayalıklara baksana; ne kadar düzenli ne kadar orantılı. Sanki birileri cetvel ile ölçüp çizmiş bu basamakları."

Diğer gerilla tırmanmaya ara verdi. Terden sırlıklam olmuştu. Omzunda taşımakta olduğu on kilo ağırlığındaki BKC silahını yere indirdi. Sarya bir basamakta oturmuş onu izliyordu. Yanına gitti. Onun gibi yapıp oturdu. Ve ayaklarını aşağıya doğru boşluğa bıraktı. Tırmanmakta oldukları ve daha tırmanmaları gereken kayalıkları izlemeye koyuldular.

Gizemli bir şeyler vardı bu basamaklarda. Vadinin en alt bölümünden başlıyor en yukarıya boğaza kadar basamak basamak çıkılıyordu. Her basamak özenle kesilmiş ve yerleştirilmiş büyük kayalardan oluşuyordu.

Basamakların büyüklüğü ve genişliği bir bucuk metreye ulaşırken uzunluğu yaklaşık beşyüz metre idi. Her basamakta daha sonradan yapıldığı belli olan ufak basamaklar bulunuyordu. Sonradan yapıldığı bariz şekildi anlaşılan bu basamakları gerillalar yapmıştı. Ama diğerlerini kim yapmıştı ve neden yapmıştı? Bunları düşündü ve düşündüklerini yanındakine anlattı:

"Güneş daha fazla yükselmeden boğaza ulaşalım, yoksa sıcaktan mahvolacağız" dedi diğer gerilla ve ayağa kaltı. BKC'sini yine omuzuna yerleştirdi. Ve tırmanmaya başladı.

Sarya onu takip etti.

"Keşke basamakları saysaydım, acaba kaç basamak vardı" diye geçirdi aklından.

Yolun yarısını tırmanmışlardı. Tekrar en alta inip saymaya başlamak pek akıl karı değildi doğrusu. Bir daha buradan geçerse mutlaka sayacağını diye karar verdi.

Boğaz yaklaştıkça güneşte iyice yükseliyordu. Sarı saçlarını o sabah Avaşın'ın buz gibi sularında yıkamıştı. Ve güzelce örmüştü. Kadın gerillalar arasında yeni bir örgü biçimi geliştirmişti. Genelde ot kuyruğu biçimi örülen saçlara yeni bir tarz eklemişti. Saçlarını başının her iki tarafında alınına yakın yerlerden başlayarak önden arkaya doğru örüyor, daha sonra bu iki örgüyü en arkada birleştirip tek örgü haline getiriyordu. Bu şekilde başının etrafında örgüden yapılmış bir çember oluşuyordu. Mitolojik çağlardaki tanrıçaların başlarına taktıkları, zeytin dallarından yapılmış taçlara benziyordu.

Bu nedenle, "bu da Romalı gerilla mı oluyor" diye erkek gerillaların takılmalarına neden olmuştu.

Bu saç modeli kadın gerillalar arasında hızla yayılmıştı. Buna çok seviniyordu. Beğenilen bir şey yapmış olmak kendisini memnun ediyordu.

Bu düşünceler içinde tırmanmaya devam etti. Hava iyice ısınmıştı. Alnının her iki yanından terler akıyordu.

Ter damlaları yanaklarından süzülüp gömleğine damlıyordu. Bu yaz epey sıcaklarda yürümüştü. Kızgın güneş altında eyep terlemişti. Birkaç hafta sonra kış başlayacak, yağmurlar karlar yağacaktı. Şimdi yakındığı sıcakları ileride arayacaktı.

"Ne garip" dedi kendi kendine. Gerilla yaşamında öğrendiği şeylerden biri şuydu:

"Her şeyin aşırısı çekilmezdir. Sıcığın da, soğğun da, yağmurun da, güneşin de..."

Boğaza ulaşmaya az bir mesafe kalmıştı ki ara verdiler. Sırt çantalarına yaslanarak oturdular. Ne kadar çok basamak çıkmışlardı. Basamaklar yukarıdan daha farklı görünüyordu.

Gerillaları düşündü. Ne kadar zengin bir karışımın içine girmişti. Toplumun her kesiminden, her sınıfından insanı bir arada bulmak güzel bir his veriyordu insana.

39 yaşındaki Sinan ile 14 yaşındaki Necmi'yi hatırladı. Nasıl da hararetle hararetle tartışıyorlardı geçen gün. Avukat Cemal ile okuma yazma bilmeyen Şiar birlikte erzak almaya gelmişlerdi lojistiğe. Onları orada görmüşlerdi. Ne kadar uyumluydular. Leyla nişanlanmıştı ve eşiyle birlikte katılmıştı gerilla saflarına. Şimdi eşi Erzurum eyaletindeydi. Sosyalist Hamza'nın bir oğlunun askere gittiğini ve tankçı olduğunu öğrenince çok şaşırmıştı.

Yol boyunca bunlara benzer daha birçok olayı geçirdi aklından. Hepsinin ilginç yaşam öyküleri vardı.

Bunlar bir romanın konusudur diye düşündü. Bir gün mutlaka yazacaktı bu insanları.

Ya kendisi, kendisi nerelerden gelip bu dağlara ulaşmıştı. İşte, o da bunu seviyordu. Herkes bir şeyleri bırakmış, birilerinden ayrılmış ve dağlarda buluşmuştu.

Bir ara pek yorgun olmadığını farketti. Oysa iki saatlik bir süredir tırmanıyorlardı. Gerillaya ilk geldiği günler ne kadar zorlanmıştı. Tepeleri tırmanmak ona ölüm gibi geliyordu o zamanlar. Dizleri dayanmıyor bacakları kaldıramıyordu.

Zamanla nasıl değişmişti. Şimdi ne kadar güçlendiğinin farkına vardı. Dağlar güçlendirmişti onu.

Çantası eşya doluydu. Gece örtünmek için bir kefiye, yağmurdan korunmak için bir yağmurluk, ileriki çalışmalar için bir fotoğraf makinesi ve fotoğraf pozları, üç adet not defteri -biri büyük boy-, dört adet tükenmez kalem -biri siyah-, Murathan Mungan'ın Cenk Hikayeleri ve bir miktar tuz, şeker, ekmek. Hepsini taşıyabiliyordu.

Dağlardaki yaşamı kazanmayı başarmıştı. Bunu sadece fiziki anlamda değil, ruhen de kazanmıştı. Bu yaşamın bir yerlerinden tuttuğunu hissediyordu. İçinden bir şeylerin onun aslında buraya ait olduğunu söylüyordu. Sanki yüzlerce yıldır buralarda yaşamıştı. Bu dağlarda doğmuş, bu dağlarda büyümüştü. Özüne dönmüştü. Kendini bulmuştu. Yüzlerce yıldır aradığı kendini bulmuştu.

Ve şimdi bunun mutluluğunu yaşıyordu.

Kazandığı başka bir şey daha vardı: Güzel bir fiziğe sahip olmuştu. Gerilla yaşamına geleli şunun şurasında ne olmuştu ki, yine de sivil yaşamında günlerce uğraştığı fazla kilolarından bir çırpıda kurtulmuştu. Bunun yanında müthiş bir esnekliğe kavuşmuştu. Şimdi belini daha iyi hareket ettirebiliyordu.

Son olarak gerillanın 8 Mart Dünya Kadınlar Günü vesilesiyle yaptıkları kutlamada, bir oyunda dansetmiş ve farkı görmüştü.

Dağların güzelleştirdiğine şimdi bizzat şahit olmuştu.

Önünde yürüyen gerillanın yavaşladığını farketti. Ağır ağır yürüyordu, yorulduğunu anladı. BKC taşımak kolay iş değildi. BKC kalaşnikofa oranla daha ağır bir silahtı, ama daha etkiliydi. Hem daha seri ateş ediyor, hem daha uzun menzilliydi.

BKC'yi bana ver, diye seslendi. Hemen ardından elini atıp BKC'yi yakaladı. Diğer gerilla "yok olmaz" dediyse de, Sarya ısrarlıydı ve BKC'yi omuzladı.

Güzel bir duyguydu bu. Yoldaşlık duygusu. Ona göre bu, ancak dağlarda anlaşılabilirdi. Yoldaşından başka kimsenin olmadığı yerde daha iyi hissediliyordu duygu.

Beraber yaşamak, yapmak, her şeyi birlikte paylaşmak çok anlamlıydı.

Bir çeyrek saat BKC'yi taşıdı. Diğer gerilla dinlenmişti. Döndü BKC'sini geri aldı. Sarya "daha taşıyabilirim" dediyse de diğeri dinlemedi.

İlk başlarda oldukça geripsemişti bir kadının silah taşımalarını. Ona göre kadınlar zarif, nazik varlıklardı. Nasıl olur da soğuk, ölüm kusan silahlar ile bir olabilirdi. İki zıt varlık nasıl biraraya gelebilirdi.

Zamanla bu düşüncesi de değişmişti, silah kadına çok yakışıyordu. Silah kadını güzelleştiriyor. Kadınsa silaha bir anlam katıyordu. Bu iki zıt varlık sanki biraraya geldiklerinde asıl amaçlarına ulaşıyorlardı.

Böylece kadını daha iyi tanıdı. Aslında kendini daha iyi tanıdı. Nasıl kadın olunabilirdi? Bunu da dağlarda öğrendi. Tam anlamıyla somut bir formülü yoktu bunun. Anlıyordu, ama anlatamıyordu. Öğrendiği şeyin doğru olduğuna inanıyor ve bunu hissediyordu.

Susuzluk kendini iyice hissettirdi. Ancak boğazın öbür tarafında bir çeşme vardı. Oraya kadar su bulamayacaklardı.

Birden çantasındaki ufak matara aklına geldi. En son Avaşın'ın suyu ile doldurmuştu ve hiç kullanmamıştı. Hemen durdu. Sırt çantasını indirdi. Matarayı çıkardı. Matarası su doluydu. Diğerlerine seslendi. Matarayı gösterdi.

"Evet yanlış görmediniz, su!"

"Şimdi size su ikram edeceğim" muzip bir çocuğun gülümsemesi kaplamıştı yüzünü. Önce arkadaşlarına ikram etti. Altı gerilla bir matara suyu yudum yudum paylaştılar. Matarası şimdi bomboştı. Tekrar çantasına koydu ve tırmanmaya başladılar.

Buatarayı ona Kameraman Halil vermişti. Ayda yılda bir işe yaramıştı.

Günlerce onu beklemişlerdi, ama gelmemişti. Sözde birlikte karar vermişlerdi. Doğu hattına geçip savaşı görüntüleyecekler, gazetelere, televizyonlara savaşa ilişkin haberler geçeceklerdi. Ama Halil'in son anda kamerası bozulduğu için geride kalmıştı. Kamerayı tamir ettirdikten sonra arkadan gelen gruplara katılacak ve ona yetişecekti.

Ama hala yetişmemişti. Her gelen grup ise 'ha geldi, ha gelecek' diye onu beklemişlerdi. Ama gelmemişti.

"Olsun o olmadan da çalışabileceğimizi göreceğiz. Gidip bir kamera bulacağız, fotoğraflar çekip, röportajlar yapacağız. Savaşın en şiddetli yerlerine ulaşacağız ve savaşanlar ile konuşacağız" diye ona sitem etti.

Ama yine de;

"Belki de arkadaş gruplardadır gelip bize yetişir" diye geçirdi aklından.

Bu düşünceler içindeyken son birkaç basamağı da aşip düzlüğe ulaştılar. Artık tırmanma sona ermişti.

Önlerinde beşyüz metre kadar bir düzlük vardı. Düzlük diz boyu sarı otlar ile kaplanmıştı. Düzlüğün sağ ve solunda kayalıklar bulunuyordu. En uç noktasında o ağaçlara ulaşacaklardı.

Boğazda kısa bir ara verdiler. Terlerini silip nefeslendiler ve sıraya girip düzlüğe yürüdüler. Kuru otlar ayaklarının altında çıtırdıyordu.

Sarya önden üçüncü sırada yürüyordu. Düzlüğün tam orta yerine ulaşmışlardı ki, bir anda onlarca silah sesi duyuldu. Ne olduğunu anlayamadılar. Gerillalardan biri "pusu" diye bağırdı. Düzlüğün karşı ve yan tarafından mermiler yağıyordu üzerlerine.

İlk defa pusuya düşüyordu. Önündeki iki gerillanın vurulduğunu gördü. Yere düştüler. Arkasında bir "ahh!" sesi geldi. Geriye bakma zamanı bulamadan dizlerine mermiler saplandı. Müthiş bir acı hissetti. Diz çöktü.

Gökyüzü ve toprağın yer değiştirdiğini gördü. Yanıbaşında birkaç el bombasının patlamasını duydu. Sol elinin bütün parmakları kırılmış ve göğsünden kanlar akıyordu. Ölümü böyle beklememişti. Daha yapacağı, yapmak istediği çok şey vardı. Daha yazacağı yazılar, yapacağı danslar, çekeceği fotoğraflar, konuşacağı insanlar, göreceği yerler, tırmanacağı tepeler, koklayacağı çiçekler, dinleyeceği kuşlar vardı. Ölüme değil, yarım kalan hayallerine üzüldü. Saç örgüleri henüz bozulmamıştı. Başını toprağa yasladı. Toprak sımsıcaktı. Toprağın kokusunu derince soludu. Usulca gözlerini yumdu. Elllerinde silahlar ile ağaçların arasındakiler çıkıp geldiler, Sarya'nın kanlı bedeni üzerinde durdu biri. Kadın olması onu daha da öfkeliendirdi. Silahını cenazeye çevirdi. Bütün mermilerini Sarya'nın göğüsüne boşalttı. Sarya artık acıyı hissetmiyordu. Çantasını, fotoğraf makinesini, pozlarını, not defterini, kefiyesini, yağmurluğunu ve Murathan Mungan'ın Cenk Hikayelerini ateşe verdiler.

Son birkaç basamağı geçip düzlüğe ulaştı. Karşıdaki kayalıklara ve her iki yanındaki ağaçlara baktı. Düzlüğün orta yerine doğru ilerledi. Tam ortaya ulaşınca durdu. Kendi etrafında bir kez döndü. Kimse ateş etmedi. Kimse el bombası kullanmadı. Oysa burada vurulmalıydı. Oysa şimdi Sarya'nın vurulduğu o düzlükteydi. Hem de tam orta yerindeydi. Ama vurulmamıştı. Bu defasında pusu yoktu.

Kahretti.

"Neden o, neden o vuruldu" diye geçirdi aklından.

Olduğu yerde oturdu. Arkadan gelen gerillaları bekledi. Birkaç dakika sonra gerillalara ulaştılar.

Ve geçtiler.

Ayağa kalktı.

Kamera ve fotoğraf makinesinin bulunduğu çantasını sırtladı. Gerillaların arkasından yürümeye devam etti.

"Ona yetişemedim" diye söylendi kendi kendine.

Eylül 98

Milos

"Bekle bizi"

Çatışmanın üçüncü günüydü. Zorlu iki gece, iki gündüz geride kalmıştı. Ne kadar çok yorulmuştu bu iki günde. Ve daha kaç gün sürecekti. Yanına aldığı yiyecekleri de yedi. Artık açlık baş gösterecekti.

Üç yıllık gerilla yaşamında yabancı değildi, açlığa ve yorgunluğa. Deyim yerindeyse artık, "tecrübeli bir gerillaydı." Açlık ve yorgunlukla mücadele etmesini iyi biliyordu.

Tecrübeliydi tücrübeli olmasına da, bu "kopma", yani diğer gerillalardan ayrı kalma ilk defa geliyordu başına.

Çatışmanın en şiddetli anında kopmuştu arkadaşlarından. Bir kobra bombardımanın da kendini yere atmış ve bir kaya parçasına ulaşmıştı. Kobra saldırısının hemen ardından tank ateşleri başlamış ve yerine dönememişti.

Çatışma hala sürüyordu. Arkadaşların nerede olduğunu anlamak için başını kaldırdı. Atılan mermilerden başını korumaya çalışıyordu. Nasıl mevzilenmeli? Ne yana ateş etmeli, bir türlü karar veremiyordu. Bir yandan yanlışlıkla arkadaşlarını vurma ihtimali, diğer yandan düşman güçleri tarafından vurulma ihtimali arasında gidip geliyordu. Yoğun silah sesi mevzilenmeyi anlamasını engelliyordu.

Beş dakika daha mermiler altında yol aldı. Yüzünü yalayıp geçen iki merminin vızıldaması onu durdurdu. Biraz soluk aldı. Şarjörlerini kontrol etti. İki şarjörü tam, biri yarım doluydu. Bu yetmişbeş mermi demekti. El bombalarının ikisini dün kullanmıştı. Çantasındaki yedek iki elbombasını çıkarıp beline taktı.

Birkaç dakika dinlenip ayağa kaldı. Tam hareket edecekti ki, ağaçlar arasında bir ses duydu. Hızla döndü.

Kalaşnikofu ağaçlara çevirdi. Nişan aldı. Silahı omzuna bastırıp kabzasını sıkıca kavradı.

Sağ elini sol işaret parmağını tetiğin boşluğuna oturttu. Geriye sadece tetiğe dokunmak kalmıştı.

Soluk alış veriş hızlandı. Gözlerini sonuna kadar açmıştı. Göz kırpacak kadar bile zamanı yoktu. Kulaklarını dört açmış dinliyordu.

Etrafta onlarca silah patlıyordu ama o, o an sadece ağaçların arasında gelecek olan o sese kilitlenmişti.

Ağaçların arasındaki ses tekrar duyuldu. Birileri ona doğru ilerliyordu. Ses artık daha iyi duyuluyordu.

Kırılan dallar, ezilen kuru otlar... Kesinlikle birileri vardı orada.

Acaba arkadaşlar mıydı. "Görmeden ateş etmeyeceğim dedi" kendi kendine.

Ses gittikçe yaklaştı. Kalaşnikofu eliyle iyice sıktı. Nefes alıp veremiyordu artık. Ağaçların arasından gelen sesin sahibi görülmeye başlamıştı.

Komando renkli pantolonu ve atletiyile yere eğilmiş durumda, elinde MG-3 otomatik silah ile bir asker ona yaklaşıyordu. Asker onu henüz farketmemişti. Askerin şapkasındaki yazıyı okudu:

"Dağ ve Komando Tugayı Hakkari"

Asker başını kaldırdı. Onu gördü ve kalaşnikof üç defa arka arkaya ateş aldı. Askerin ateş etmeye zamanı olmamıştı. Göğsünden aldığı mermiler ile sırtüstü yere düştü.

Tekrar kalaşnikofun tetiğine dokundu. Ağaçların arasına ateş etti. Ağaçlar arasından vurulma sesleri geldi. Her şey birkaç saniye içinde olup bitmişti.

Bir anda onlarca silah çalıştı. Mermiler yanından geçiyordu. Tahmin ettiğinden daha kalabalık bir düşman gücüyle içiçe girmişti. Hemen önündeki kayanın üzerinden atladı. Ağaçların arasından geçti. Mermiler hala sağından solundan geçiyordu. Birkaç adım atıp bir takla attı. Üç döt kez yuvarlandı. Sürünerek önündeki kayaya ulaştı, kayaya yaslandı.

Ve ne olduysa o an oldu. Toprak çöktü. Oturduğu zemin çöktü. Silahı ile birlikte onbeş metre kadar aşağıya düştü. Sert zemine hızla çarptı. Bir müddet olduğu yerde bekledi. Sanki vücudunda hiç sağlam kemik kalmamıştı. Hiçbir şey olmadığını farkedince olduğu yerde doğruldu. Kafasını yukarı kaldırıp düştüğü yere baktı. Sadece gökyüzü görünüyordu. Silah sesleri hala duyuluyordu.

Çukurdan gerisin geriye çıkmayı düşündü. Orada yakalanmak imha olmak demektir. Şöyle bir etrafı kontrol etti. Kendisi için basamak yapabileceği ne bir delik, ne de bir çıkıntı vardı. Sıçramaya çalıştı, olmadı. Tam bir kapana sıkışmıştı.

İlk defa böyle çaresiz kalıyordu. Tuzağa düşmüş bir av hayvanı gibiydi. Beklemeye koyuldu. Birazdan askerler deliğin üzerine geleceklerdi ve o çaresiz bir şekilde onların yukarıdan açacakları ateş ile öldürülmeyi bekleyecekti.

"Böyle olmamalıydı" diye düşündü.

Ölümü hiç böyle beklememişti. Çaresiz bir şekilde değil vurularak, çarpılarak hayal etmişti ölümü hep. Ateş kusan silahların üzerine saldırırken, karşıdan alacağı mermiler ile göğsünden vurularak ölecekti. Böyle kısırlanmış, sıkıştırılmış bir şekilde değil.

Çukurun dibine oturdu. Silahını kucağına aldı. Macar yapımı bir silahtı. Şimdiye kadar hiçbir çatışmada, hiçbir eylemde aksaklık yapmamıştı. Onu hiç yarı yolda bırakmamıştı.

Cebinden silah bezini çıkardı. Düşüş esnasında silah sağa sola çarpmıştı. Şimdi toz içindeydi. Her zamanki alışkanlığı ile silahını silmeye başladı. Silah her şeydi bir gerilla için. Var olmasının tek nedeni, varlık gerekçesiydi. Sahip olduğu tek varlıktı silahı. Her şeyi onda gizliydi. Umutları, sevdası ve yarınıydı silahı. Eğildi ve silahın nişangahına bir öpücük kondurdu.

Çukurun içinden bir ses geldi. İnce yumuşak bir kadın sesiydi. Onu çağırıyordu. Etrafına bakındı kimseyi görmedi. Ses tekrar duyuldu.

İsrarla onu çağırıyordu. Ayağa kalktı. Şaşırmıştı. Bu ses nereden geliyordu. Sesin geldiği yöne doğru bir iki adım attı. Çukurun yan tarafında bir delik daha olduğunu farkettiler. Bu delikten geçti.

Şimdi dar bir koridordaydı. Karanlık ve dar bir koridor. Kalaşnikofun emniyetini açtı. Ağır ve ürkek adımlarla koridoru geçti. Koridor büyük bir salona açılıyordu. Boş bir salondur. Ses onu tekrar çağırıyordu. Salonun öbür ucundaki kapıdan geçti. Yeni bir koridorun içindeydi şimdi. Koridor zaman zaman sağa, zaman zaman sola kıvrılıyordu. Hiç durmadı hepsini geçti.

Nereye gidiyor, kendisi de bilmiyordu. Bir çağ değiştiriyordu sanki. Sanki başka bir mekana geçiyordu. Bu hava, bu atmosfer çok farklıydı. Koridor geçmiş kokuyordu.

Arkadaşları ne olmuştu. Onlarla tekrar nerede, ne zaman buluşacaktı?

Bu düşünceler içindeyken koridor sona erdi. Şimdi önünde koca bir salon vardı. Nemli duvarlarla çevrili salonun orta yerinde bir kadın dizlerinin üzerinde oturuyordu. Sırtı ona dönüktü. Sadece beline kadar uzanan siyah saçları görünüyordu.

Durakladı.

Kimdi bu kadın, ne arıyordu burada? Ne olmuştu, nereye ulaşmıştı? Hangi yüzyılda, hangi çağdaydı?

Kadın "hoşgeldin" dedi ve devam etti; "yaklaş, karşıma geç, seni görmek istiyorum" dedi.

Kadının etrafında yarım çember çizerek karşısına geçti. Durdu.

Kadının karşısında o da diz çöktü.

Kadın diz çökmüş ve ellerini şişkin karnının üzerinde birleştirmişti. Acı çekiyor bu kadın diye düşündü.

Gözlerinden yaşlar akıyor, dudakları titriyordu. Zaman zaman ellerini karnının üzerinde birleştireyordu.

Doğurmak üzereydi kadın.

Bütün çektiği acılara, sancılara rağmen bütün güzelliği üzerindeydi. Siyah saçları, siyah teni, gözleri, elleri; binlerce yıllık güzellik, binlerce yıllık gizem vardı yüzünde. Asırların güzelliği gizliydi bu kadında.

"Gencecik" diye düşündü. Pürüzsüz bir yüze sahipti. Bir tek kırışık görmedi yüzünde. Şimdiye kadar gördüğü en güzel kadındı. Gözlerini ondan ayıramıyordu. Saatlerce seyretse bile bıkmayacağı bir güzellik ile karşılaşmıştı. Kadın bitmek tükenmek bilmeyen bir güzellik yayıyordu etrafına. Adeta büyülenmişti.

Kadın sordu:

"Kimsin?"

"Metin, gerillayım."

"Hangi yıldayız?"

"1997, Haziran'dayız."

"Demek ki, o kadar oldu. Ne kadar hızlı geçti yıllar."

Simsiyah gözleri ile onun gözlerine baktı. Uzun uzun karşısındaki garibeyi süzdü.

Saçı başı, toz toprak içindeydi.

Günlerdir traşsız ve kirliydi. Gömleklerinin yakası simsiyahtı. Uzun süredir banyo yapmadığı her halinden beliydi. Terden saçları birbirine yapışmıştı. Bütün bunlara rağmen, asil bir bakışı gururlu bir duruşu vardı gerillanın.

Kadın sordu.:

"Benim kim olduğumu biliyor musun?"

"Hayır."

"Ben Kibeleyim."

Onun adını tarih kitaplarında, ansiklopedilerde duymuştu. O meşhur kadın, Mezopotamya'daki o meşhur güzel tanrıça demek buydu.

Kadın konuştu:

"Zap nasıl, yine tüm güzelliği ile akıyor mu? Sevdalılar başında oturup onu izliyorlar mı?" Şahinler ondan ilham alıp şiirler yazıyorlar mı? Genç kızlar, genç erkekler sularında yıkanıyorlar mı?

Bana Zap'ı anlat.

Cevap veremedi. Nasıl anlatabilirdi ona Zap'ta büyük bir savaşın olduğu. İnsanların vurulduğunu, öldüğünü Zap suyunun şimdi kıpkırmızı aktığını. Sustu. Cevap vermedi.

Kibele ona bakarak tekrar konuştu; "Bir savaşçıya benziyorsun. Duruşun, oturuşun, bakışın, ürkekliğin ile tam bir savaşçısın. Elindeki de herhalde silahın olmalı?"

"Demek ki, yeryüzünde savaşlar hala devam ediyor."

Gözlerinden akan yaşlar çoğaldı. Kadının müthiş sancılar içinde olduğu her halinde anlaşılıyordu. Zaman zaman başını arkaya doğru atarak odanın tavanına bakıyor ve tekrar karşısında diz çökmüş olan Metin'e dönüyordu.

Metin sessizliği bozdu:

"Sen hamilesin."

"Evet."

"Doğum yapmak üzeresin."

"Evet."

"Çok acı çekiyorsun."

"Evet."

"Sancılar, ağrılar duyuyorsun."

"Evet."

"Ne zamandır hamilesin."

"6000 yıldır."

Şaşırdı, irkildi. Ne olduğunu anlayamadı. Altıbin yıllık hamilelik olur mu? Dayanabilir mi bir kadın. 6000 yıl sancı çekilir mi? Altıbin yıl acılara göğüs gerilir mi? Altıbin yıl uykusuz, altıbin yıl yorgun olunur mu?

"Pekala, neden?" dedi.

Kibele bir Tanrıçaya özgün bakışlara sahipti şimdi. Gözlerinden akan yaşlar durdu. Anlamlı bir ses tonu ile konuşmaya başladı:

"Acılarım insanlığın acılarıdır. Sancılarım insanlığın sancılarıdır. Uykusuzluğum, yorgunluğum insanlık içindir. Bekliyorum. Güzel insanların varolacağı bir dünyayı bekliyorum. Çocuğumu özgür insanlığa doğuracağım. Tüm acılarım bu nedenledir. Bu karanlık odada altıbin yıldır bekleyişim bunun içindir. Savaşları bekliyorum. Savaşların bitmesini bekliyorum, işte o zaman doğuracağım."

Metin hiç ses çıkarmadı. Sadece durdu, düşündü. Ve;

"Savaşlar sürüyor" dedi.

Kibele, sanki karnına ani bir sancı saplanmışçasına başını geriye attı. Gözlerinden yaşlar akmaya başladı. Ve;

"Ben de seni savaşların bittiğini müjdelemeye gelen kişi sanmıştım. Seni görünce çocuğumu doğurma zamanı geldi sanmıştım. Demek acıları sancıları çekeceğim, uykusuz gecelerim devam edecek. Gözlerim hiç kapanmayacak. Ne zamana kadar, daha ne kadar sürecektir?"

Ve sustu. Başını tekrar geriye attı. Gözyaşları yanaklarından süzülüyor, boğazından geçip, omuzlarından göğüslerine akıyor ve oradan toprağa ulaşıyordu.

Metin silahını aldı ve ayağa kalktı.

"Buradan nasıl çıkabilirim?"

Onu böyle acılar içinde yapayalnız bırakmak istemiyordu. Onu böyle yeraltına bırakmamalıydı.

Kibele eliyle yan tarafta bir deliği işaret etti.

Metin Kibele'ye yaklaştı, eğildi karnını saran ellerini tuttu. Kibele onu izliyordu. Elleri dudaklarına götürdü. Altı bin yıllık gençlik hissediliyordu bu ellerde. Tanrıçanın her iki elini üçer kez öptü.

Ve,

"bekle bizi Kibele" dedi.

Sonra hızla deliğe yöneldi. Tam delikten geçmek üzereyken son bir kez döndü. Kibele'ya baktı. Kadın başını yine geriye atmış, gözlerinden yaşlar akıyordu. Kadın acı çekiyordu.

Delikten geçti.  n ne çıkan koridorda hızla yürüdü. Bir ceyrek saat sonra gün ışığını gördü. Daha da hızlandı.  ıkkışa ulaştı. Gün ışığı gözlerini kamaştırdı. Ne kadar içeride kalmıştı bilmiyordu. Acaba hayal miydi bunların hepsi.

Silah sesleri duyulmaya başladı, kobra helikopterleri g ky z ndeydi. Çatışma hala devam ediyordu.

Aşağılara baktı. Zap'ın çılgın sularını gördü. Kayalara vurarak çıkardığı ses bütün vadi boyunca yankılanıyordu.

Kibele geldi aklına,

şu sözleri tekrarladı:

"Bekle bizi Kibele."

21 Eylül 98

Mervanos

S z len yağmur damlaları arasından güvertede koşuşturan gemicileri izliyordu.

Hepsi tecrübeli adamlardı. Hepsi yıllarını vermişlerdi denizlere. Sadece birkaçı hariç. şimdi fırtınanın tam orta yerinde herkes ne yapacağını iyi biliyordu. Kimisi halatları toplarken, kimisi bayrakları indiriyordu.

Kimisi güvertedeki suyu kova kova boşaltırken, kimisi yelkenleri topluyordu.

Nasıl da tahmin edememişti fırtına kapacağını.

Lolan'a yolculuk

Yirmiüç Nisan sabahı radyo dinliyorduk. Kosova savaşı, NATO'nun 50. yıl toplantısı, Türkiye'deki seçimler hakkında "bakalım görelim" gibi kesin olmayan sonuçlar vermişti. Ben ise mutlaka birlikte gitmemiz gerektiğini vurguluyordum. Üçümüz bir arada olmalıydık. Lolan, Abbas arkadaş ve biz. Lolan görülmeli, Abbas arkadaş anlatmalı ve biz ise bunları belgelemeliydik. Abbas arkadaşsız Lolan, Lolansız Abbas arkadaş eksik olurdu.

Şimdi böyle bir fırsatı yakalamıştık. Lolan'a yetmişiki saatlik bir mesafedeydik. Tek sorun Abbas arkadaş oraya götürmekti. Ne kadar ısrar ettimse de her seferinde şunu söylemişti: "Ne zaman Lolan'a gitmeye kalksam hep işler ters gitmiştir."

Lolan'a gitmeyi o da çok istiyordu. '85 Aralık'ında karlı, tipili bir günde ayrılmıştı Lolan'dan. Ve bir daha Lolan'ı görmemiş. Bir daha uğrayamamış oraya. Yaşanan savaş sürecinde bazen çok uzaklaşmış, bazen ise çok yakınlaşmış, ama bir türlü Lolan'a bir daha dönememiş. O'nun deyimiyle "rüzgarlar Lolan'a esmemiş."

şimdi ise çok yakınız. Birkaç günlük yürüyüş ile oraya ulaşabiliriz. Dün gece en son ayrılırken "hele dur bir bakalım sabah neler olacak" demişti.

Yanına gittim, kahvaltısını bitirmek üzereydi. Beni gördü "hazır mısın?" diye sordu. Ona nereye gideceğimizi soracaktım, vazgeçtim. Onun ağzından Lolan'a gideceğiz sözlerini duymak istiyordum. Konuşmadan tekrar oradan ayrıldım. Gidip çantamı hazırladım, çalışma arkadaşlarımız Hüseyin ve Ozan Ferhat da hazırlandı. '97 yılında Zap operasyonunda kobra helikopterini vuran Ferhat aradaşıla... Abbas arkadaş yanında Agit ile mangamıza geldi. Yola çıkıyorduk artık, çantalarımızı aldık.

"Rüzgar gibi gidip geleceğiz" dedi ve yola düştü. Biz peşinde hızla yürümeye başladık, arkasından koşar adım ilerliyorduk. Yüklerimiz çok ağırdı, her şeyimizi yanımıza almıştık. Kamera, fotoğraf makinası, pozlar, kamera aküleri, kasetler, hemen her şey sırtımızdaydı. Abbas arkadaş koşar gibi yürüyordu. Bir süre arkasından yetişmeye çalıştık, ama ondan sonra mesafe oldukça açıldı.

Şu anda kimse tutamazdı onu. Ondört yıl sonra Lolan'ı görecekti. Ne kadar mutlu olduğu gözlerinden okunuyordu. Çocuk gibiydi, kendi kendine konuşuyor, ağaçların dallarına dokunuyor, yanındakilerine anlatıyor, elleri ile işaret ediyordu.

Lolan; Kürdistan'da ilk gerilla kampıydı. PKK militanları Kürdistan'a açılırken ilk olarak Lolan'a yerleşmiş, ilk Lolan'da kamp kurmuşlar, ilk Lolan'da dağ ile kucaklaşmışlardı. Bu savaşın ilk adımları ilk Lolan'da atılmış... ilk Lolan'da öğrenmişlerdi.

Dorukları karlar ile kaplı şekil dağının eteklerinde Lolan suyunun kenarında kurulu bu kamptan geçenler, Kürdistan'ın dört bir yanına dağılmış ve Kürdistan'da gerillayı başlatmışlardı. Yine bu kampta eğitilen gerilla 15 Ağustos tarihinde ilk mermiyi sıkmış, bu savaşı ilan etmişlerdi.

Abbas arkadaş ise bu kampın ilk sorumlularındandı. Şimdi ne olursa olsun eksikleri, hataları ile Lolan'ı kucaklıyordu.

Bahar bütün Lolan vadisi ve bulunduğu vadiyi sarmıştı. Doğada yeşil hakim olmaya başlamış, ağaçların tomurcukları çatlamış, rengarenk çiçekler Lolan'ı süslemiş, kuş sesleri ise vadiyi inletiyordu. Biz ise yeni yeni uyanmaya başlayan bu coğrafyamıza bir yolculuk yapıyorduk.

Abbas arkadaş bir ara durdu ve bize döndü, sırtımızdaki yük, arazinin eğimi, bir de bunlara sıcaklık eklenince iyice yorulmuştuk. "Bir sürü şey anlatıyoruz dinlemiyorsunuz" diye seslendi. Nasıl dinleyebilirdi ki yetişemiyorduk bile. Ona çok hızlı gidiyorsunuz deme cesaretini gösterdim. "Ne hızı, bu da hız mı? Biz hep hızlı gittiğimizi sandık bir de baktık ki hiç gitmemişiz" diye cevap verdi. Ne diyebilirdim ki sustum. Ama anlattıklarını da dinlemek istiyordum.

Her şey önemliydi. Bugün geçmişe yolculuk yapıyorduk. Tarihe gidiyorduk. Gerilla savaşının başlangıcına. Ve tarih şu an gözlerimizin önüne seriliyordu. Koca Lolan vadisi, boylu boyunca uzanıyordu. Ve bu tarihi yaşayan kişi ise önümüzdeydi. Abbas arkadaş hızla Lolan'a, Lolan ile kucaklaşmaya gidiyordu. Ve ben şu an her ikisi ile birlikte olmaktan müthiş bir haz duyuyordum. Belki de dünyanın en şanslı insanlarından biriydim.

Geçmişe bu kadar yaklaşmak, ona dokunmak, onunla konuşmak ne büyük bir şanstı.

Abbas arkadaşın rivas koparmak için durduğu bir sırada ona yetiştim. Yol boyunca yeni çıkmaya başlayan bahar otlarından yinebilecek olanları topluyordu. Ufak çakısı ile bazen kenger bazen rivas otunu kesiyor, kabuklarını temizliyor ve afiyetle yiyordu. Bu benim için bir fırsat oluyordu. Ot toplamak için her duruşunda aradaki mesafeyi kapatıyordum.

Bir ara ona ilk olarak ne zaman Lolan'a geldiniz diye sordum? Abbas arkadaş ise "ben arşiv miyim?" Gidin arşive bakın diye cevap verdi. Böyle bir cevap beklemiyordum. Şakawile ciddiyet her ikisinin birlikte dile geldiği bir ses tonu ile söylemişti. Sonra anlatmaya başladı: "Ben ilk olarak '82 Aralık ortasında geldim. 17 ve 18 Aralık'tı. Son gruptuk. Bizden önce arkadaşlar gelmişti. Tarihi tam hatırlayamıyorum. O zamanlar akılydık. Karda, fırtınada kayıplar vermemek için gruplara bölünmüştük. Bir şey olursa hepimize olmasın diye. Şimdi öyle mi? Bir deliliktir almış başını gidiyor. Nereden geldi bu delilik anlamıyorum? O zaman bile tedbirliydik, mücadele sürmeliydi. Bir gruba bir şey olsa diğerleri yaşayacaktı. Mücadeleyi devam ettireceklerdi.

Bir ara grubumuzu Deşta Heyatê'ye gönderdik. Sabri Ok arkadaş grup sorumlusuydu. 15 kişiydiler, öylesine sadece gitsinler, görsünler ne var ne yok oralarda? Canlarını zor kurtardılar soğuktan donacaklardı. Sabri arkadaş 15 gün gözünü açamadı. Karda yanmıştı, az kalsın kör olacaktı. Şimdi buralarda yaşam kurmuşuz. Yaşıyoruz. O zamanlar değil buralarda yaşamak, geçmek başlı başına olaydı."

Bir ara arazide yolumuzu kaybeder gibi olduk. Abbas arkadaş nereden gidelim diye bizlere sordu. Bu sefer espri yapma sırası bizdeydi. "Siz daha iyi bilirsiniz heval Abbas buralar sizin mekanınız" diye bir arkadaş laf attı. Abbas arkadaş hemen "yahu olur mu? Ben 14 yıl oldu buradan ayrıralı. Şunlara bak" diye cevap verdi. Bir anda bütün grubumuz kahkahaya boğuldu.

Nihayetinde Lolan'a ulaştık. Lolan suyu gürül gürül akıyordu. Abbas arkadaşın mutluluğuna diyecek yoktu. İlk işi Lolan suyuyla yüzünü yıkamak oldu. İyice ellerini, yüzünü, başını ıslattı. Lolan suyunu defalarca yüzüne çarptı. 14 yıl sonra tekrar Lolan suyunun tadına baktı. Ne kadar güzeldi Lolan suyu, ilk gerillalarda buraya gelmiş, bu sudan içmişlerdi. İlk gerillalarda Lolan suyunda yüzünü yıkamışlar, Lolan suyuyla serinlemişlerdi.

Ve şimdi biz buradaydık. Koca bir tarih tam burada, bu derenin kıyısında başlamıştı. Onlarca gerillanın ayak izleri vardı bu suyun kıyısında. Ve biz onların ayak izleri üzerindeydik şimdi.

Abbas arkadaş artık grubumuzun öncüsü olmuştu. Çünkü onun kampıydı burası, ev sahibi oydu. 14 yıl sonra da olsa burası ona aitti.

İlk olarak yıkık bir yapının önünde durdu. Eliyle işaret etti. Duvarlar sağlamdı, ama çatı çökmüştü, her tarafı otlar kaplamıştı.

"Kendi ellerimle yaptım burasını az çalışmadık burada" diyordu bir taraftan da yapıyı gösteriyordu. "İki oda bir mutfak yaptık. İki manga burada kalıyordu."

"Görüyor musunuz hala sağlam, kaç yıl geçti, biz böyle yaparız. Sizin gibi miyiz? Bakın kamufle bile bozulmamış. İstedğin yerden bak burası görülmez. Böyle gizli yapılar kimse farkedemez."

Odanın içine girdik. Bizi evinde dolaştırıyordu artık. Kendi elleriyle yaptığı, ter akıttığı bu yapının 14 yıl sonra da ayakta oluşu onu mutlu ediyordu. "O zamanlar bu işten biraz anlıyordum. Babamdan öğrenmiştim. Gerçi aramızda bu işi çok iyi yapanlar da vardı."

Gerçekten de öyleydi. Yapı hala didik yerli yerindeydi. Ne çimento, ne demir ne de tuğla kullanılmıştı.

Sadece ve sadece doğa işlenmişti. Ağaç ve kayalar kullanılmıştı. Buna rağmen ayakta idi. Geçen onca yıla, onca kışa rağmen, yağın onca yağmura esen fırtınalara rağmen ayakta idi.

Daha sonra bizi mutfağına götürdü. Mutfakta sağlamdı, duvarlar, pencereler hepsi olduğu gibi duruyordu. İçindeki ocak bile sağlamdı. Sadece bir taş kırılmıştı. Biraz uğraşılsa yine çalışırdı. "İşte görüyor musunuz" dercesine bizlere baktı. Dudaklarında koca bir gülümseme vardı. "Burada ne palamut tatlısı yaptık, palamut tatlısı yediniz mi hiç?"

Hiç yememiştik, ama Abbas arkadaşın anlatışından çok lezetli bir tatlı olduğunu hissediyorduk. "Etraf palamut ağacı doluydu. Ocağımız iyi çalışıyordu. Müthiş ekmekler çıkarıyorduk. Bak ocak h%o!%o sağlam." Ocağın da sağlam oluşu yine sevindirmişti onu.

Dışarı çıktı, her iki yapıyı, iki oda bir mutfak karşıdan seyretmeye koyuldu. Lolan suyunu kenarından uzun uzun yapıyı seyretti. Gözleri ile o günleri yaşıyordu. O ilk gerillalar, ilk yol arkadaşları onun gözlerinde canlanıyordu. Kimler gelip kimler geçmişti buradan. Şimdi her biri bir kilometre taşı olmuştu bu devrimde. Bir süre onu rahatsız etmedik, izledik onunla birlikte biz de o ilk günlere dönmeye çalıştık.

Abbas arkadaş bu yapıyı görünce çok sevinmişti. Son anda farketmişti yapıyı. Boğaza çıkıp oradan aşağıya bakınca tanınmış, denenmiş diye sevinmişti. Aklından şu geçti: "Acaba şimdi bu iki oda, bir mutfak Abbas arkadaş görüldüklerine seviniyorlar mıydı? Odalar birbirlerine onu gösterip kendi usulleriyle yıpransa da, yaşlanmış olsa da ayakta kalmış diyorlar mıydı?"

Sıra Lolan suyunu geçmeye gelmişti. Mevsimin bahar oluşu, eriyen kar sularının dereleri doldurmuş olması Lolan'ı iyice gürleştirmişti. Lolan eyep yükselmiş ve hızla akmaktaydı.

Abbas arkadaş bizi eskinden yaptıkları köprünün bulunduğu yere götürdü. Köprünün sadece ayakları duruyordu. Ama iki kıyıyı birbirine bağlayan gövde yoktu ortalıkta. Ne zaman çökmüştü kimse bilmiyordu.

Sıra ile elimizi Lolan suyuna vurduk. Gerilla literatüründe "suya vurmak" suyu geçmek anlamında kullanılıyor. Abbas arkadaş da beline kadar suya girip Lolan'a vurdu. Mutluluğuna diyecek yoktu. "Burada çok balık avlıyorduk. Yukarda bir gölet var. Orada olta ile çok balık çıkarırdık." Suyu geçerken bir anda aklına gelivermişti bunlar.

Daha sonra bize basın mağasını gösterdi. "Bu partinin ilk basın yeri de burasıdır ve bu partinin ilk basıncısı da ben ve Hamit Avcı arkadaşır" dedi. İşte tam burada başlattık basın çalışmalarını.

"HRK Kuruluş Bildirisi'ni burada yazdık. O zaman afişte çiziyorduk. Ozan Sefkan arkadaş vardı o çizmişti.

Öyle klasik çizgilerle değil, modern çizgileri vardı. Bak bir basıncı olarak sen buradasın çekmelisin, belgelemelisin burasını." Bunları bana dönerek söylemişti.

Ben ise zaten her şeyi kaydediyordum. Kameram sürekli çalışır vazeyittiydi. Her şeyi görüntülemeye çalışıyordum. Bir kelimeyi bile kaçırmamak için müthiş çaba sarf ediyordum. Düşündüm nereden nereye? Şimdi onlarca dergiyi, birçok gazeteyi, radyo, televizyonu besleyecek kadar kadrosu olan bir basın başlangıç noktası yıkılmıştı. Sadece duvarları ayakta idi.

Artık Lolan'ın diğer kıyısında idik. Çok az beli olan patikadan yürüyorduk. Kullanılmadığı için patika otlar ve ağaçlarla kaplanmıştı, ama yine de fark ediliyordu.

Abbasa arkadaş bize döndü, yine sevinçliydi. "Bu bizim yolumuz geçmesekte, görmesekte burası bizim yolumuz. Ne güzel, yolumuz kaybolmamış."

Evet, bu dar patika, bu ufakık patika hala duruyordu. Hayal meyal hisediliyordu. Geçmişin ayak izleri üzerinde yürüyorduk. O ayak izlerini takip ediyorduk.

Bu eski yol bizi bir başka olguya ulaştırdı. Sıra Lolan'ın bahçesini görmeye gelmişti. Abbas arkadaşın deyimiyle dünyalara sığmayan bahçeye gelmiştik. PKK tarihi boyunca Abbas arkadaş ile anılan bahçeydi burası. Onlar beraber çözümlenmiş, beraber dile gelmişlerdi. PKK tarihinde Abbas arkadaş anlatılırken hep onunla anlatılmıştı.

"İşte burası gel sana anlatacağım" diye seslendiğini duydum. Yanına gittim, bahçenin üstündeki tümsekten kuşbakışı bakıyorduk bahçeye. Müthiş güzellikte bir bahçeydi burası. Lolan suyunun kırıldığı bir noktada yer alıyordu, bir yarım ada misali üç kenarından su geçiyordu, sular ortasında düz bir alandı. Ekim yapılmış olduğu her halinden anlaşılıyordu. Su arkaları h%o!%o duruyordu. 300 metre kare büyüklüğünde bir bahçeydi burası.

"Burada patates ektik, domates, fasulye ektik. Müthiş verimli toprağı var. Ta yukarıdan dereden su getiriyorduk o zaman. İnsanlar bu bahçeyi görmeye geliyorlardı. O kadar güzeldeki..."

Biz o zaman KDP'ye inat işledik bu bahçeyi. Erzak sorunumuz vardı, un istemiştik, parasıyla alacaktık, bizi oyaladılar. 'Bugün dediler', 'yarın dediler', 'birkaç gün sonra dediler' getirmediler. Sonra 'şuraya gelin' dediler. Anladık. Asıl amaçları bizi denetim altına alabilecekleri bir yere çekmekti.

Biz 'hayır' dedik. Bir daha konuşmadık. Onlara bu bahçeyle cevap verdik. Patates ve palamutla beslendik, ama denetimlerine girmedik."

Abbas arkadaş bunları anlattıktan sonra bahçede dolaşmaya başladık. Hem yürüyor, hem konuşuyordu.

"Aynen burada" dedi. "Tam burada. Arkadaşlar güreş yapıyorlardı. Kar vardı, kar içinde güreşiyorlardı." El hareketleriyle de arkadaşlarının nasıl güreştiğini gösteriyordu.

"Bir Yaser vardı. Daha sonra kaçtı. İri, kıyım birisiydi. Hep kendi gücü ile övünürdü. Arkadaşları rahatsız ederdi. Bir gün Yaşar Organ arkadaşın onunla güreşmesini istedik. Yaşar yarısı kadardı Yaser'in. Ama onu tuttu yere çarptı. Yaser ondan sonra bir daha kimseyle sataşmadı. Dün gibi hatırlıyorum, tam buradaydı."

Artık geri dönme vakti gelmişti. Lolan bu kadardı. Tam geri dönmek üzereydik ki, Abbas arkadaş bizi bir mezarın başına götürdü. Yaşar Organ'ın mezarıydı burası. PKK militanlarını dağda verdikleri ilk kayıptı. Doğaya karşı mücadelede kaybetmişlerdi onu.

"Bir gün araziye çıktık bir daha dönmedi. Tekrar aradık bulamadık. Daha sonra çobanlar buldu. Gittik gördük. Bir kayadan bir kaya atlarken düşüp başını çarpıyor ve oracıkta can veriyor. Bizim doğaya karşı verdiğimiz ilk şehittir. Arkadaşlar üzerinde etkisi büyük oldu" diye anlattı Abbas arkadaş.

"12 Eylül döneminde yıllarca dağda tek başına kalan gruplardan birisinin sorumlusuydu Yaşar Organ. Daha sonra gelip partiyi buldu."

Bunları anlatırken bir eliyle de mezar taşını okşuyordu. Daha sonra Abbas arkadaş ve diğer gerillalar hep birlikte Yaşar Organ için bir dakikalık saygı duruşunda bulundular.

Ve geri dönüş yoluna koyulduk.

Aniden 15 Ağustos Atılımı'nın toplantısının nerede yaptınız diye sordum? Hemen karşı kıyıda bir ağacın altında Eykılmış bir yapıyı işaret etti. "Şuradaydı. Ben, Cuma, Ebubekir, Fuat, Selim Hoca ve Fatma vardık" dedi. Kameramı oraya çevirdim, zom yaptım ve rekorda geçtim. O tarihi alanı da görüntülemiştim artık. Demek Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesini karar noktalarından birisiydi burası.

Hızlı bir gün geçirmiştik ve geri dönüyorduk. Artık tamamen yorulmuştum. Bütün gün elimde kamera, sırtımda çantam, koşturup durmuştum. Artık dizlerimde dayanacak güç kalmamıştı. Arkada kalmaya başladım. Yetişemiyordum, Abbas arkadaşın anlatacaklarının bittiğini düşünmeye başlamıştım ki, yanıldığının farkına varmam uzun sürmedi.

Abbas arkadaş durmuş beni bekliyordu.

"Çıkar, çıkar kameranı. İlk kadın kampı" diye işaret ediyordu. İşaret ettiği yere baktım, iki penceresi olan bir oda yemyeşil bir alanın orta yerinde duruyordu. "Burası ilk kadın gerillaların kamp kurduğu noktadır. '84-85 kışında 7 bayan arkadaş gelmişti. Onları buraya yerleştirdik. Lolan'ın en güzel yeridir burası. O zaman da en güzel yerleri onlara ayırıyorduk.

Buradan yol geçiyordu, o zaman çok sık olmasa da köylüler gelip geçiyordu. Biz de onlara 'en azından gelip geçenler olduğunda başınızı kefiyle örtün' dedik. PKK nasıl Kuzey Kürdistan'da kendini topluma kabul ettirdiyse burada da öyle olmalıydı. Toplumun içine girebilmeliydi. Ama o sözümüzden dolayı hala eleştiriliyoruz" diye yakındı.

Daha sonra bizi bir şelalenin önüne götürdü. Hep birlikte oturduk. Şelalenin düşüşünü izledik. Saatlerce oturup hiç bıkmadan izlenebilecek bir manzaranın önündeydik. "Bu da YAJK şelalesi diye adlandırdı" Abbas arkadaş.

Gün bitmek üzereydi, vadilere gölge düşüyordu. Ve biz yorgun adımlarla geri dönüyorduk. Bir gün içinde olsa geçmişe gitmiş, onlarca yıl geriye yürümüş ve yorulmuştuk. Uzunluk ifadesiyle kaç kilometre yürümüştük bilemiyorum, ama kesin olarak bildiğim bir şey var zaman içinde yüzmüştük. Geçmişe kulaçlar atmış, derinliklerine dalmıştık.

Şimdi yorgun argın geleceğe dönüyorduk.

Günün ilk ışınları ile birlikte koşar adımlarla geçmişe gitmiş, geçmişte bir yolculuk yapmıştık. Şimdi karşımızda bütün gün bizimle birlikte olan Abbas arkadaşın yerine, PKK Başkanlık Konseyi üyelerinden Duran Kalkan duruyordu. Radyo haberlerinde NATO'nun 50. yıl toplantısında hedeflenen terör, DSP ve MHP'nin iktidar olarak çıktığı Türkiye'deki genel seçimler üzerine yorumlar, Başkan Apo'nun imralı Adası'nda yapılmaya çalışılan mahkemesi yer alıyordu.

Dönüş yolumuz üzerindeki ilk gerilla birliğine ulaştık. Bir taburluk gerilla gücü Şekil dağında üstlenmişti.

Duran Kalkan bütün gerilla gücünün toplanmasını istedi. Toplantı yapacaklardı. Bir saat içinde tüm yapı hazırıldı. Duran Kalkan güneş batarken toplantıya başlamıştı. Tüm yorgunluğuna rağmen gerillalar,

karşısında ayakta anlatmaya geçti. Önce NATO'nun 50. kuruluş yıl dönümünde kurduğu impartorluğun

ilanını, DSP ve MHP'nin iktidar gücü olduğu bir Türkiye'de Başkan'ın mahkemesini, daha sonra da PKK'nin 6. Kongre'de aldığı savaş kararlarını dile getirdi. O konuşmasını yaparken ben de düşüncelere dalmıştım.

Aslında hiç geçmişe gidilmemişti. Geçmiş hep bizimle birlikteydi. Zaman hiç yerinde kalmamıştı. Tüm zaman hareket ediyordu. ileriye doğru yürüyordu. Katlanarak, büyüyerek, çoğalarak geliyordu.

Savaş Lolan'da, oradan Kürdistan dağlarına, oradan şehirlere, oradan bütün dünyaya yayılmıştı.

Mücadele Lolan suyunu geçmekle başlamış, dağda yaşama silah sıkmayla devam etmiş, oradan Türk ordusuna ve şimdi tüm NATO'yu karşısına almıştı.

15 yıl önce iki manga gerillanın komutanlığını yapan Duran Kalkan, bugün binlerce gerillanın komutasını omuzlarına almıştı.

Geçmiş geride kalmamıştı. Coğalarak ve dönerek büyüyordu.

Dr. Nujin

Bamerne eyleminin düzenlemesi yapıyordu. Listeler okunuyor, grup komutanları ve yardımcıları belirleniyordu. Her kol komutanı savaşçıların silahlarını kontrol ediyor, eksiklerini tamamlıyordu. Ortalık pazar yerini andırıyordu. El bombaları veriliyor, kılıflar alınıyor, şarjörler değiştiriliyor, mermiler temizleniyor velhasıl bir hareketlilik sürüp gidiyordu.

Dr. Nujin'de kendi ekibini hazırlıyordu. Onun da üç savaşçısı vardı. Onlarda eşyalarını paylaşıyorlardı. İlk yardım anında kullanılacak olan ağır kesiciler, uyuşturucular, sargı bezleri, yarabandları ve ismini bilmediğim birçok ilacı dolduruyorlardı çantalarına.

Eylem sonrası karşılaştım tekrar onunla. Sabah olmuş, gün doğuyordu. Bir an eylem süresince onu hiç görmediğimi anımsadım. Oysa bütün eylemi baştan sona takip etmiş, hemen hemen bütün savaşçıları görmüştüm. Dr. Nujin dizlerinin üzerine çökmüş, her iki elini yanaklarına dayamış ve uzaklara bakıyordu. Gözlerinde koca bir gecenin yorgunluğu ve uykusuzluğu okunuyordu. Sanki dün geceyi tekrardan yaşıyordu. Başaramamanın, yenilmenin çizgileri vardı yüzünde. Oysa eylem umulandan daha başarılı olmuştu. Sonra farkettim.

Önünde, yerde uzun boyuyla Azad uzanıyordu. Cansızdı. Sol bacağı dizinden itibaren yoktu. Pantolonu kanlar içinde, kanlı kefiye yüzüne örtülmüştü. Nujin bütün gece uğraşmış, saldırı grubunda mayına basan yoldaşını kurtaramamıştı. Azad son nefesini onun kollarında vermişti.

Elimi hemen fotoğraf makinasına attım. Eylem boyunca hep saldırı gruplarının fotoğrafını çekmiştim. Hep silah sıkan, ateş eden gerillaları görüntülemiştim. Karanlıklar içinde yaralılar ile boğuşan, en ilkel koşullarda onları yaşama döndürmeye çalışan bu genç doktoru unutmuştum.

Onu görüntülemek için objektifi ayarladım. Işık ayarını yaptım ve deklansöre bastım. Elimdeki makina işaret verdi. Film bitmişti. Bu genç kadının fotoğrafını çekememenin verdiği hüznün ile makinayı tekrar çantama koydum.

Hünerli Hüner

Hüner'in Türkçe iki anlamı bulunmaktadır. Birincisi sanat ikincisi marifettir. Hem sanat ile uğraştığı, hem de bu işi marifet ile yaptığı için verilmiş bu ad ona. O da bunu hakketmiş. Önceleri ismi Arcivan'mış. Gerilla saflarına katıldığı ilk yıllar mensubu olduğu aşiretin ismini kendine ve öyle tanınmış. 14 Mayıs Çevik hareketi boyunca birçok kez karşılaştık Hüner ile. Onu bazen Türk ordu güçleri, bazen de KDP güçleri ile çatışırken gördüm. Birkaç kez ise manevra yaparken karşılaştık. Hüner' in diğer bütün gerillalardan ayrılan bir özelliği vardı. Herkes silah, çanta, şarjör, mermi, cephane ve benzeri gerilla ihtiyaçlarını taşıırken, o bunlara ek olarak bir de saz taşıyordu. Sadece iki teli sağlam kalmış olan bu aleti hiç ayırmıyordu yanında. En zorlu çatışmalarda en ağır eylemlerde bu saz hep onun yanındaydı. Hüner silahı gibi sazıda ustalık ile kullanıyordu. 14 Mayıs'ta başlayan operasyon boyunca birçok kez konser verdi bizlere. Uzun süren bir yürüyüş sonrası, herkes yorgunluktan bitkin hale geldiği bir anda Hüner devreye giriyor ve o iki telli sazı ile belki de dünyanın en güzel besteleri olan kendine ait isimsiz, makamsız şarkıları söylüyordu. Veya eyleme gitmeden az önce arkadaşlarına bir müzik ziyafeti çekiyor, sonra hep birlikte gidiyordu eyleme. Bütün gerillalar şunu çok iyi bilir ve en uygun zamanda devreye girip rolünü oynuyordu. Hüner şimdi üzgün. Bir kayanın dibinde tek başına oturmuş yas tutuyor, yanına yaklaşan diğer gerillalara "kusura bakmayın, bugün matemdeyim" deyip uçak saldırısı saızından kalan son parçaları gösteriyor. Hüner, 27 Eylül 1997 tarihinde şafak operasyonunda başından yaralanarak yaşamını yitirdi.

Kure Jahro'da dans

Tarih 1990, yer İzmir Fuarı Açık Hava Tiyatrosu, yüzlerce seyirci tribünleri doldurmuş durumda. Gençlerden oluşan bir grup hızlı bir müzik eşliğinde dans ediyor. İçlerinde bir tanesi o kadar hızlı, o kadar kıvrak dans ediyor ki, hiçbir dansçı onunla baş edemiyor. Bütün dansçılar sahneyi terkedip gittiğinde o hala pistte ve dansediyor. Herkes onun danslarını hayranlıkla izliyor ve ayakta alkışlıyor. Tekrar Zap'ta görüyorum onu. İzmir'den Botan'a, oradan Gabar'a, Beytüşşebap'a uzanan yedi yıllık bir yolculuk geçirmiş. Bir de "Pling" ismini almış kendine. Türkçe'de kaplan anlamına gelen bu ismin alınış sebebini hemen tahmin ediyorum. Gücü, çevikliği, atikliği simgeleyen bu kelimenin oldukça isabetli bir seçim olduğunu düşünüyorum.

Pling ile fazla konuşamıyoruz. Ait olduğu birlik bir eyleme hazırlanıyor. 14 Mayıs'ta Türk ordusu ile birlikte Zap'a giren KDP güçleri hadefleniyor. Bütün savaşçılar gibi o da hazırlanıyor. Eyleme giden savaşçıların hangi grupta olduğunu belirten listeler okunuyor. Ve yerler belirleniyor. Bu sırada Pling da saldırı grubunda olduğunu öğreniyorum. Bütün savaşçıların katıldığı içtima yapılıyor. Ve eyleme giden gruplar ile noktada kalanlar tokalaşarak ayrılıyorlar. Onlar eylemin yapılacağı alana yönelirken, ben de bu yazıyı yazmaya başlıyorum.

Tarih 10 Haziran 1997, yer Zap, Kure Jahro volkanik tepeler. Şu an eylem başlamış durumda silah sesleri bizim bulunduğumuz alana kadar ulaşıyor.

Bir zamanlar pistlerde dans eden Pling, şimdi Kure Jahro'nun keskin kayalıklarında dans ediyor. Silah seslerinden ve bomba patlamalarından oluşan bir müzik eşliğinde dans etmek sanıldığı kadar kolay değil. Bu müzikte yapılabilecek ufak bir ritim bozukluğu veya yanlış bir hareket dansın sonunu getiriyor.

ARGK muhabere biriminin 10 Haziran tarihli notlarından alınmıştır:

"10 Haziran akşam üstü arkadaşlar Kure Jahro'ya sızma yapıyorlar. Akşam üstü ihanetçilerin bulunduğu tepeye iki koldan saldırıyorlar. Saldırı grubu bütün tepeleri düşürüyor.

Arkadaşlar üç BKC, üç B-7, on kleş silahı ele geçiriyorlar.

Hainler cenazelerini bırakıp kaçıyorlar. Bu eylemde KDP'nin tabur komutanlarından 'Xabur' kod adlı Şaban Erdeni öldürülüyor, silahı ve cihazı ele geçiriliyor.

Arkadaşlardan herhangi bir kayıp yoktur."

Pling: Aytakin Korhan.

Serhat insanı

Azad'ı ilk Amediye-Derolok yol hattındaki KDP mevzilerine yapılan üç günlük kuşatma eyleminde gördüm. Azad sırtında yaralı bir yoldaşını taşıyordu. Çatışma tüm şiddeti ile sürerken ateş hattından sırtlayıp çıkarmıştı yoldaşını. İşte o an karşılaştık, sırtındaki arkadaşının kanı tüm elbiselerine bulaşmıştı.

"Yaralımızı ne pahasına olursa olsun bırakmayacağız" demişti yanından geçerken.

Bemerna şehir baskınından sonra, Azad'ı sırta getirdiler. Bu sefer Azad yaralıydı. Onu taşıyor arkadaşları kan içinde kalmıştı. Bu Azad'ın kanıydı.

Gece karanlığında bir taşın yanına oturtular. Azad'ı yoldaşları etrafında oturmuş ellerinden hiçbir şey gelmiyordu. Dr. Nuşin bir o yana bir bu yana koşturuyordu. Elindeki el feneri ile kendisine ışık yapıp akan kanı durdurmaya çalışıyordu. Bu sırada Azad'ın etrafında toplanmış kalabalığı yarıp tabur komutanı Suat geldi.

"Nasıl Azad" deyip boynuna sarıldı.

Azad, "Ben çok şey yapmak istiyordum, çok şey yapacaktım, ama ayağım koptu" deyip, eylem anında yarım bıraktığı görevinin nedenini anlatmaya çalıştı.

Komutan:

"Bir şey olmaz Azad, yine yaparsın, yine yaparsın"

Azad:

"Bir şey olmaz, tamam bir şey olmaz, yine yaparım değil mi, yine yaparım" diye komutanının söylediklerini onayladı.

Ve birkaç saat sonra Azad kan kaybından yaşamını yitirdi. Komutan Suat, Azad'ın cansız bedeninin başına çökmüş, elini onun alınına koymuş "Serhat insanı" diyordu.

"Sevgisini de, nefretini de saklayamaz. Azad'da o insanlardan biriydi. Her şeyiyle açık, her şeyiyle saf."

Yoldaşının cenazesi etrafında toplanmış olan kalabalık gerilla grubu Azad'ın Serhat'lı olduğunu biliyordu.

Ama savaşçıların bildiği bir şey daha vardı:

Komutan Suat'da Serhat'lıydı.

Gülyüzlü Rençber

Belki de dünyadaki en neşeli gerilladır o. Şayet öyle bir yarışma olsaydı ve öyle bir ödül verilseydi, "dünyanın en neşeli gerillası kimdir" diye yüzde yüz o kazanırdı. Veya bir espri yarışması, veya bir komedi yarışması yapılsaydı, mutlaka insanları en çok o güldürür ve en büyük ödülü o alırdı. Rençber beş yıllık gerilla. Beş yıllık olduğuna bakmayın, daha yaşı onsekiz bile değil. Mardin'in Habızbına mıntıkasından katılmış gerilla saflarına. Katıldığı ilk gün başlamış gerillaları güldürmeye. O zaman çocuk yaştaymış Rençber. ARGK komutanlarından Mardin eyalet sorumlusu Serhat'ın karşısına çıkıp, o çocuksu ses tonuyla "Ben Kürdistan'ı kurtarmaya geldim" deyince komutan Serhat dahil bütün gerillalar basmışlar kahkahayı...

İlk bakışta en çok dikkati çeken şey mimikleridir. Dünyanın en iyi tiyatrocusunda olmayan mimiklere sahiptir. Ve o mimiklerin üzerinde cam gibi bir çift mavi göz bulundurmaktadır.

Rençber en zor koşullarda bile en etkili esprileri yapabiliyor. Ve insanı katıla katıla gülmek zonuda bırakıyor. Rençber'in bulunduğu yerden mutlaka kahkaha sesleri yükseliyor. Diyelim ki, bir gerilla topluluğuna girdiniz. Rençberi arıyorsunuz, öylese kahkahaların geldiği yöne doğru ilerlemelisiniz. Rençber en son yaptığı espri anında KDP mevzilerinin altında bulunuyorlarmış. Eylem başlayınca, bir yandan el bombaları, bir yandan mermiler, bir yandan roketler atılmaya başlayınca yanındaki kol

komutanın omuzuna vurup, masmavi gözlerini patlatırcasına açıp, alt dudağını dişleri ile ısırp, kafasını sağa sola sallayıp.

"Adamlar ciddi, bunlar senin babanı da sevmezdi" deyip bir espri patlatmış. Ve bütün bir saldırı grubunu eylemin en ciddi olunması gereken yerinde kahaahaya boğmuş.

Şimdi saldırı kol komutanı Piling karşımda oturmuş bu olayı tekrar tekrar anlatıp, saldırı anında nasıl kahaahalar ile güldüklerini söyleye söyleye bitiremiyor.

Şoreş'in tahminleri

Ondört Mayıs gecesi saat iki suları. Tirvaniş köyünün üzerindeki Tirvaniş sırtlarındayız. Şoreş'in komuta ettiği gerilla birliği ile birlikteyiz. Şoreş'in sorumluluğunda yaklaşık bir takımlık gerilla gücü bulunuyor. Şoreş, takımında bulunan yirmiyedi kadar savaşıyı manga manga, birim birim arazinin kilit noktalarına yerleştiriyor. Bir takım için oldukça geniş bir araziye ona ayırmışlar. Bunu hiç sorun yapmıyor.

"Gerilla tarzı ile daha geniş bir alanı tutabiliriz" diyor.

Kendine güvendiği her halinden belli. Botan'dan, Zağroslar'a kadar birçok alanda kalmış uzun boylu, geniş omuzlu bir genç. 24 yaşlarında ya var ya yok.

Güneş'in doğmasına daha üç saat var. Şoreş karanlığa doğru bakıyor, başını hafiften yukarıya doğru kaldırmış etrafı dinliyor. Burnuyla sanki uzaktaki düşmanın korkusunu almış gibi bir hali var. Birden kafasını aşağıya indirerek konuşmaya başlıyor:

"Misafirlerimiz geliyor" diyor.

Bende etrafı dinlemeye başlıyorum. Bir tek çıt bile yok. Yaprak bile kımıldamıyor. Müthiş bir sessizlik var.

Operasyon uzun süredir bekleniyor. Gerillaların hazırlıkları had safhada, ama operasyonun bu gece başlayacağına dair bir tek iz bile yok... Şoreş'in bunu nasıl anladığını merak ediyorum.

Gülümseyerek:

"Bu da gerillanın bir özelliğidir, bir düşman kolu bize doğru geliyor, çatışmalar ilk burada başlayacak, güneş doğunca görürsün" diyor.

"Sence nereden gelecekler" diye soruyorum.

"Bir kol Deştan karakolundan çıkıp Tepe Sor'dan geçip bizim bulunduğumuz Tirvaniş sırtlarına gelecek. Çukurca şehir merkezinden ve Sereseve karakolundan çıkan güçler Çiyaye Reş hattına yönelecekler. Eriş karakolundan çıkan güç Şikefta Birîndera'ya uzanacak" diye alanı göstererek cevaplıyor sorumu. Duraksıyor ve tekrar konuşmaya başlıyor; "Hainler ise arkamızdan gelecekler, Amediye boğazı, Bahar tepesi ve Kure Jahro'ya yönelecekler."

"Peki siz" diyorum.

Şoreş kocaman yüzüyle gülümsüyor. Kendinden emin bir şekilde kafasını yukarı aşağı sallayarak Ahmed Arif'in otuzüç kurşun adlı şiirinden bir mısrayı okuyor:

"Vurun ulan vurun, ben kolay ölmem

Ocakta küllenmiş közüm,

Karnımda sözüm var halden bilene"

Sabah oluyor. Güneş yavaş yavaş yükselirken çatışmalar başlıyor. Her tarafta silah sesleri duyuluyor.

Kobra helikopterleri, Skorsky'ler, F-16'lar Zap semalarında görünmeye başlıyorlar. İlk çatışmalara giren birliklerden biri de Şoreş'in başında bulunduğu takım oluyor.

Operasyonun ilerleyen günlerinde Şoreş ile ayrılıyor. Onunla operasyon boyunca bir daha görüşmüyoruz. Ama Şoreş'i ARGK muhabere biriminin tekmillerinden takip ediyorum. Takımı ile birlikte hem PDK, hem Türk ordu güçlerine yönelik yapılan birçok başarılı eylemin altına imzalarını atıyorlar. 5 Haziran gecesi Amediye tepesindeki 1. Komando Tugay'ı, 4. Komando Taburu'na yönelik yapılan eylemde bunlardan bir tanesi oluyor. Bu eylemde 5 adet G-3 silahı, 2 adet 60'lık havan topu, 4 adet lav silahı, 8'i gece olmak üzere 13 dürbün, 40 asker çantası, 20 yağmurluk ele geçiriyorlar.

Operasyon tümüyle Şoreş'in anlattığı biçimde gelişiyor. Bir ARGK gerillasının Türk ordusu ve PDK'nin hareket tarzını böylesine isabetli tahmin edebilmesi şaşırtıyor beni.

Ağustos ayının başında yapılan Bamerni şehir baskınından sonra tekrar görüyorum onu. Yaralanmış olmasına rağmen ayakta durabiliyor. Bir mermi sol omuzunu delip geçmiş, bir mermi de çenesini kırmış. Dr. Yekb□n bir şeyi olmadığını, yakında birliğine dönebileceğini söylüyor.

Çenesi kırılmış olduğu için yemek yiyemiyor. Sadece sıvı yiyecekler veriliyor ona. Operasyon boyunca görmek isteyip de, göremediğim bu genç komutana söylemek isteyip de söylemediğim şeyler olduğunu düşünüyorum.

Yanına gidiyorum.

Beni görünce yine kocaman bir gülümseme yayılıyor yüzüne. Sadece dudaklarını kıpırtarak "merhaba" diyor.

"Gerçekten tam senin söylediğin gibi oldu. Nasıl tahmin edebildin bütün bunları" diye başlıyorum konuşmaya. Bir süre konuşuyoruz, daha sonra ayrılmak için kalktığımda Şoreş kırılmış çenesiyle sadece dudaklarını kıpırtarak yine Ahmed Arif'in "otuzüç kurşun" şiirinden bir mısra okuyor:

"Gülmemeler değil, dom dom kurşunu,

Param parça ağzımdaki."

Bağdat'lı Harun

Ben bu taburda kalmıyorum" deyip çekip gitmiş. Şimdi bütün bir tabur onu aramakta. Hiç kimse Harun'un niye böyle bir şey yaptığını tahmin edemiyor. Harun'u bu kadar kızdıran, böyle bir davranış içerisine girmesine neden olan şey nedir? Herkes bunu merak etmekte.

Harun Bağdat'tan katılmış Arap asıllı bir gerilla. Daha önce Irak ordusunda üç yıl kalmış. Orada 82'lik ve 106'lık havan topu adı verilen ağır silahları kullanmasını öğrenmiş. Daha sonra çeşitli nedenlerden dolayı Irak ordusunda yer almış. Orada da aradığını bulamayınca '96 kışında gerilla saflarına gelmiş. Çok çabuk ayak uydurmuş ve savaşa katılmış.

Harun'u gerilla saflarında iki şey şaşırtmış. Birincisi kadın gerillalarmış. Kadın ve erkek gerillaların bir arada savaşması çok acayip gelmiş ona. Ama anlam vermekte pek gecikmemiş. İkincisi gerilla savaş tarzıymış. Az güçler ile büyük hedeflere yönelmek çok şaşırtmış onu?

Daha önce binlerce güç ile bir hedefe saldırırken, şimdi dört beş kişilik gerilla birlikleri ile büyük hedefleri yok etmek garip gelmiş ona. Ama onu da kısa sürede aşmış. Sonunda Harun'u buldular. Ve kızma nedenini öğrendiler. Sabah göreve giden bir gerilla grubu bir yaban domuzu vuruyor. Ve tabur öğle yemeğinde mangalara domuz eti dağıtıyor. Tabii ki Harun'un Arap asıllı ve müslüman olduğu kimsenin aklına gelmiyor. Yediğinin domuz eti olduğunu öğrenince isyan ediyor.

Herhalde Harun'un gerilla içinde şaştığı şeylerin sayısı üçe çıkmıştır artık.

Korucunun oğlu Zana

Bin dokuz yüz seksen yedi yılının ortaları... Zana 10-11 yaşlarında haşarı bir köy çocuğu. Köyleri Uludere'ye bağlı Taşdelen köyü. Babası koruculuk yapıyor. Elde silah ARGK gerillalarına karşı savaşıyor. Zana ise bunu anlayamayacak kadar küçük. Alanda bulunan gerilla güçleri, uzun süredir koruculara yönelik silah bırakma çağrılarında bulunuyorlar. Bir kısım korucu bu çağrılara uyup silah bırakırken, bir kısmı ise bu uyarı ve çağrıları dikkate almıyor, Türk ordu güçleri ile birlikte operasyonlara çıkmaya devam ediyor. Bir gece Taşdelen köyü gerillalar tarafından basılıyor. Önce köyün etrafındaki tepeleri ele geçiren gerillalar, daha sonra köye giriyorlar. Ev ev arama yapılıyor. Koruculuk yapan evlerden silahları topluyorlar ve köylülerle konuşmaya başlıyorlar. Sıra korucubaşı olan Zana'nın babasının evine geliyor. Kapı çalınıyor. Zana kapıya yaklaşıyor. Dışardan "kapıyı açın" diye sert bir ses geliyor. Zana, usulca kapıyı açıyor. Karşısında uzun boylu iriyarı bir adam duruyor. Bu iriyarı adam Zana'nın gördüğü ilk gerilla oluyor. Kapıdaki gerilla Zana'nın babasını soruyor. Konuşmak istediğini belirtiyor. Zana tam geri dönüp babasına sesleneceği an, içeriden ateş ediliyor. Zana'nın babasının açtığı ateş sonucu, kapıdaki gerilla vuruluyor ve yaşamını yitiriyor. Gerillalar bu ateşe karşılık veriyorlar. Çatışma çıkıyor. Çıkan çatışma gece sabaha kadar sürüyor. Ve gerillalar geri çekiliyor. Zana bu olayda annesini kaybediyor. Kardeşleri ve birçok akrabası da bu çatışmada yaralanıyor. Zana'nın vücuduna bomba parçaları isabet ediyor. Daha sonra tedavi olarak bu parçaların birçoğu çıkarılıyor. Zana'nın kolunda bir bomba parçası çıkarılamıyor, o parça halen duruyor. Zana şimdi 20-21 yaşlarında. Gerilla saflarına 5 yıl önce katılmış. İsmi de 11 yıl önce ilk karşılaştığı ve kapılarının önünde yaşamını yitiren gerilladan almış. Zana, gerilla olduktan sonra koruculara karşı birçok çatışmaya, eyleme katılmış. Korucuların kurduğu birçok pusudan ise kılpayı kurtulmuş. Zana'nın kafası hiç karışık değil. O, şimdi attığını vurabilen, taburunun en sevilen biksi ustası. Zana hem kolundaki bomba parçasının, hem de annesinin ölümünün gerçek sorumlularını biliyor.

Karanlıkların şarkıcısı

Gece yarısı saat 03.30 sıraları, karanlık bir patikada bir gerilla bölüğü ile ilerliyoruz. Meşe ağaçlarından oluşan oldukça sık bir ormanda hareket ediyoruz. Kimse konuşmuyor. Sadece kırılan ağaç dallarının çatırdıları duyuluyor. Bir de zaman zaman önden arkaya doğru iletilen:

"Arkadaşlar hızlı yürüyün" talimatı.

Güneşin doğmasına daha iki saat var. Ve biz gün ağarmadan noktaya ulaşmalıyız. Bütün bir gece yürüyen gerillalar oldukça yorulmuş durumdalar.

Önümde yürüyen gerilla, yürüyüşün bir yerinde alçak bir ses ile bir türkü mırıldanmaya başlıyor. Hangi türküyü söylediğini duymak için adımlarımı hızlandırıp ona yaklaşıyorum. Ve kulak verip dinliyorum. Yanık bir ses ile Urfa'ya ait olan bir halk türküsünü söylüyor.

"Urfa'nın etrafı dumanlı dağlar

Gezme Ceylan bu dağlarda seni avlarlar

Anadan, babadan yardan ayrı koyarlar"

Güneş doğmadan noktaya ulaşıyoruz. Herkes gecenin verdiği yorgunluktan kendine yatmak için yer arıyor.

Nöbetçiler, tepeciler ve devriyeler çıkarılıyor, Ferhat ise yanan dağ ateşinde çay yapmaya başlıyor.

Yanına gidiyorum. Ona, yürüyüş boyunca onu dinlediğimi, sesinin çok güzel olduğunu söylüyorum.

Gülümsüyor:

"Sen beni önceden görecektin" diye başlıyor.

Ferhat 1977 yılında Urfa'nın Suruç nahiyesinde dünyaya geliyor. Gerilla saflarına 1997 baharında tam 20 yaşında iken katılıyor. Yani Türk ordusunun başlattığı 14 Mayıs operasyonundan bir kaç gün önce.

Gerilla olalı şunun şurasında beş ay olmuş. Ama hiç de acemi bir gerilla gibi görünmüyor. Kendinden emin, kendine güvenen bir duruşu var. Ne de olsa savaşın en şiddetli yaşandığı alanlarda bulunmuş. Bu savaşı yaşamış, çatışmalara eylemlere katılmış. Kürdistan'a geleli beş ay olmuş, ama dolu dolu yaşanan beş ay. Onun hakkında sorular soruyorum ve o da cevaplıyor. Bir yandan yaptığı çayı yudumlarken, bir yandan da anlatıyor. Konu tekrar dönüp dolaşıp müziğe geliyor.

Şarkı söylemeyi ve dinlemeyi çok sevdiğini söylüyor. Hemen hemen bütün şarkıcılardan bahsediyoruz.

Sezen Aksu'dan, Ferdi Tayfur'a, Muazzez Abacı'dan, Ferhat Tunç'a kadar bütün hepsini zevk ile dinlediğini belirtiyor.

En çok beğendiği müzisyeni sorunca:

"İbrahim Tatlıses" diyor ve hemen ekliyor,

"Halk türkülerini gerçekten güzel söylüyor."

Antep'te dokumacılık yapan Ferhat akşamları ise Antep Perilikaya'daki "Yıldız" düğün salonunda sahneye çıkıp, şarkılar söylüyor.

"Bunu para için yapmıyordum. Dokumacılıktan kazandığım para yaşamım için yeterliydi, ama sahneye çıkmak bir başka duygu, hele alkışlanmak en çok sevdiğim şeydir" diyor.

Ferhat, şimdi Kürdistan dağlarında, karanlık patikalarda şarkı söylüyor. Bir zamanlar onu sahnede dinleyen Urfalılar şimdi sesini duyamıyorlar, ama onun katıldığı eylemleri çatışmaları her gün televizyonlarından, radyolardan dinliyorlar.

Mısırlı vitraycı

Savra, İstanbul'da Sabancılara ait bir cam fabrikasında vitraycı olarak çalışıyor. Her gün sabah fabrikaya gidiyor, camları, boyaları ayırıyor. Onların üzerine taslak çizimler yapıyor. Bu vitray sanatçısı bazen bir kuş, bazen bir çiçek, bazen bir dağ, bazen bir geometrik şekil çiziyor. Oldukça el yeteneği gerektiren bu sanatı, Savra severek ve isteyerek yapıyor. Onun maharetli ellerinden çıkan vitraylar bazen bir villanın giriş kapısını, bazen bir caminin penceresini, bazen bir oturma odasındaki vazoyu süslüyor.

Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş yıllarında ailesi Mısır'dan Urfa'ya geliyor. Daha sonra Savra Ortaokulu ve liseyi okumak için İstanbul'a geçiyor. Arap asıllı olmasına rağmen Türkçe'yi mükemmel denilecek düzeyde öğreniyor.

'95 yılının ortalarında İstanbul'dan yola çıkıyor ve soluğu Botan'da, gerillalar arasında alıyor. İlk dönemler dağ yaşamında oldukça zorlanıyor. Zamanla dağlara, dağ yaşamına alışıyor.

Onunla 2 Eylül'de yapılan Bekul'ke eyleminden sonra, bir patikada, karşıt yönlerden ilerlerken karşılaşıyoruz. Sırtında dört adet B-7 roketi ile birlikte bir roketatar silahı taşıyor. Yanında, eylemde esir alınan dört KDP'li peşmerge var. Savra yüzünde, çatışmalar esnasında aldığı yara izleri ve sıyrıklarla gülümseyerek selamlıyor bizi.

Onu ilk kez bu yolda ve bu haliyle görmüştüm.

Daha sonraki günlerde, bir kamp yerinde konuşma olanağımız oldu. Savra içinden geldiği yaşamı, ailesini, geçmişini ve vitrayları anlattı.

Bir zamanlar İstanbulluların kapılarını, pencerelerini, oturma odalarındaki vazoları süsleyen bu vitray sanatçısı, şimdi sanatların en kapsamlısı ve heyecanlısını sürdürüyor. Kendisi gibi binlerce kadının içinde bulunduğu "Devrim sanatçılığı" yapıyor. İsmi de Arapça'da "Devrim" anlamına gelen "Savra" olarak değiştirmiş.

Acaba şimdi, İstanbul-Levent'teki "Barış Kuaför Salonu"nda traş olanlar, aynalarda hayranlıkla izledikleri desenlerin ustası hakkında ne düşünüyorlar? Bu rengarenk çiçekleri, kuşları, kelebekleri çizen ustanın, medyada her gün defalarca tekrarlanan "terörist"lerden biri olduğunu bilseler ne yaparlardı?

Eylül ayının ondördündeyiz. Yazın kavurucu sıcaklığı hala kırılmış değil. Güneş tüm yakıcılığı ile kendini hissettiriyor. Kürdistan'da süren savaş da tüm hızıyla devam ediyor. PKK hem kuzeyde Karadeniz'e kadar uzanan hatta eylemliliklerini devam ettiriyor, hem de güneyde PDK güçlerine yönelik saldırılarını sürdürüyor.

ARGK Ana Karargah'ında, "Roj" muharebecisi Baran adlı gerilla ile birlikteyiz. Baran her günden biraz daha hızlı bir şekilde "büyük cihaz" denilen telsiz aletini hazırlıyor. Öncelikle büyük cihazı belirli bir yükseklikte, doğu-batı doğrultusunda geriyor. Daha sonra jeneratör ile doldurduğu aküyü getirip cihaza bağlıyor. Cihazın düğmelerine dokunuyor ve cihaz çalışıyor. Geriye sadece muhabere saatinin gelmesini beklemek kalıyor.

Baran bu işlemi her gün yapıyor. "Roj" koduyla PKK'nin gerilla güçlerinin bulunduğu Karadeniz'den Toroslara, Zağros'tan, Botan'a kadar bütün eyaletler ile bağlantı kurup gelişmeleri alıyor. Şayet Ana Karargah adına verilmesi gereken talimatlar, perspektifler varsa bunları hazırladığı şifreler ile gönderiyor. En son olarak bütün bu eyaletlerden aldığı bilgileri düzenleyerek PKK Genel Başkanlığı ile bağlantı kurup, bütün bu bilgileri oraya aktarıyor. Bunların karşılığında aldığı perspektifleri not edip ertesi gün eyaletlere gönderilmek üzere hazırlıyor.

Baran her gün olduğu gibi bugün de "Selamlar saygılar, gelişmeleri almaya başlıyoruz" diyerek muhabereye başlıyor. Sırasıyla Botan, Zağros, Dersim, Serhat eyaletleri ile bağlantı kuruyor ve gelişmeleri alıyor. Sıra Zap alanına geliyor. Zap'a ilişkin aldığı haberleri diğerleri gibi muhabere not defterine yazıyor. Telsizin diğer ucundaki ses yavaş yavaş gelişmeleri vermeye çalışıyor.

"Amediye'nin doğu tarafında yaklaşık 4 km'lik bir alanda, PDK'lilere ait iki tepe hedefleniyor. Tepelere yönelim çatışmalı bir şekilde oluyor. Hainler tepeleri bırakıp kaçıyor. Köy kuşatmaya alınıyor, 28 PDK'li peşmerge rehin alınıyor. Durumları değerlendiriliyor."

"Bir hafta önce iki arkadaşın şehadetine neden olan Segere" köyündeki PDK'lilere ve PDK'lilerin tuttuğu iki tepeye yöneliniyor. Birinci tepe iki dakika içinde düşürülüyor. İkinci tepede hainler arkadaşları farkedince ateş açıyorlar. Bu tepeye yönelim çatışmalı oluyor. Manga komutanı Dijwar arkadaş başından yaralanarak şehit düşüyor. Saldırı grubu geri çekiliyor, düzenleniyor, örgütlendiriliyor ve tekrar saldırıya geçiyor. Kısa bir sürede tepe düşürülüyor.

Baran muhabereye devam ediyor. Ben ise Dijwar'ı düşünmeye başlıyorum. Dijwar, gözlerimin önüne getirmeye çalışıyorum. O kadar çok gerilla ile tanışma imkanı buldum ki, bu operasyon sürecinde bir türlü Dijwar'ı çıkaramıyorum.

Baran ise bir yandan muhabereye devam ediyor. Yaklaşık on-onbeş dakika sonra Dijwar'ı hatırlamaya başlıyorum.

Küçük Güney'in Afrin şehrinden katılmış olduğu geliyor aklıma. Yavaş yavaş esmer teni ve kalın yüz hatları şekillenmeye başlıyor kafamın içinde. Kendimi biraz daha zorluyorum. Simsiyah saçlara ve gür bıyıklara sahip olduğunu anımsıyorum.

Gözlerimin önünde Dijwar belirmeye başlıyor. En son olarak saçlarının arasına beyaz telleri de yerleştiriyorum.

Tamamlanıyor.

Hemen not defterimi elime alıyor ve karıştırmaya başlıyorum. Dijwar ile son karşılaşmamızdan sonra, hakkında bir şeyler yazdığımı anımsıyorum. Not defterim de 17 Ağustos tarihli sayfayı buluyorum. Bundan hemen hemen bir ay önce. Sayfanın tam üstünde:

"Kadişe" yazıyor.

Kadişe, Amediye'nin batısında bulunan ve 17 Ağustos günü ARGK güçleri tarafından basılan, PDK'nin yoğun bir şekilde örgütlendiği kasabadır.

Bu baskın eylemi öncesi aldığım notlar içerisinde Dijwar'ı arıyorum. Ve ona ayırdığım paragrafı buluyorum. Paragraf aynen şöyle:

"Kadişe eylemine gitmeden az önce karşılaşıyoruz onunla. Düzenlemeler yeni okunmuş, herkes, herkesin hangi grupta olduğunu merak ediyor. Ben de ona soruyorum. Pekte iyi olmayan Kürtçem ile:

"Ti kîjan gr b  da y  Hewal Dijwar?" diyorum.

O'da pek iyi olmayan Türkçesi ile:

"Sen biliyor ben hangi gruptayım" diye cevap veriyor.

Dijwar operasyon boyunca yapılan bütün eylemlerde saldırı gruplarında yer almıştı. Bu sefer de saldırı grubunda olduğunu tahmin edememiş olmam ona sanki bir hakaretmiş gibi geliyor

Para raf bitiyor:

Bu gencecik insan geliyor gözlerimin önüne. Yanıbaşımda yapılan muharebeyi artık duyamıyorum.

Amed'den Amediye'ye

Yaklaşık dört saatlik bir tırmanıştan sonra, Deraluk ve Şeladize kasabalarının kuzeyindeki Kuröjaro Dağı'nın tepesine ulaşıyorum. Haziran ayının ortaları olmasına rağmen, Kure Jahro'da halen kar var. Gerillalar su ihtiyaçlarını erimiş kar suyu ile gideriyorlar. Gerillalar arasında uygun bir yer bulup yorgun bir şekilde yerleşiyorum. Ve etrafı gözlemeye başlıyorum.

Herkes bir şeylerle uğraşiyor. Benden 10-15 metre ileride oturmuş olan uzun boylu kumral bir gerilla, heyecanlı heyecanlı bir şeyler anlatıyor. Erimiş kar suyu ile yıkadığı saçları hala ıslak. Bu savaş ortamında elbiselerinin bu kadar temiz oluşu şaşırtıyor beni.

Tam olmasa da sesi bana kadar ulaşıyor. Dün akşam girdiği saldırıyı tekrardan anlatıyor. Onlarca el bombası patlamış etrafında. Eylem anında kafasına saplanan bir taş parçasını cımbız ile çıkartıyor.

"İşte tek yaram bu" diyor yanındakilerine.

Gözleri afacan bir çocuğun gözleri gibi pırıl pırıl, zafer saçıyor etrafa. El hareketleri ile el bombası nasıl atılır, nasıl fırlatılır, onu gösteriyor yanındakilerine.

"El bombası 32 parçadır. Pimi çekip attıktan altı saniye sonra patlar. Mevziye 15 metre yaklaşımdan fırlatmayacaksın, çünkü bombayı atar atmaz 6 saniye içerisinde sende mevziye ulaşmalısın ki başarılı olasın."

Yerden bir kaya parçasını alıyor, hafiften eğiliyor, bir iki atım atıyor, eliyle hava da yarım ay çizerek taşı savuruyor. Taş 10-15 metre ilerideki bir mevzinin tam içerisine düşüyor.

"İşte dün akşam da böyle isabet ettirdim" diyor ve o anda gözlerinin içi gülüyor.

Onu öyle izleyişim yanımda oturan gerillanın dikkatini çekmiş olacak ki, dirseği ile beni dürtüp "Şerwandır o" diyor.

Gerçek adı Garip Akkuzu olan Şerwan 1977 Amed doğumlu. İlkokul mezunu olan Şerwan, 1995 yılında Amed'te saflara katılıyor. Amed'li olduğunu, hal ve hareketleri ile belli ettiği için arkadaşları ona "Keko" lakabını takmışlar. Garzan ve Muş güneyinde belirli bir süre kalan "Keko"; "Bizim Zap'ta bir cumhuriyetimiz kurulmuş, gidip görelim" deyip kadro eğitimi için 1997 baharında Zap'a geliyor.

20 Temmuz günü yapılan Amediye-Deraluk yol hattının denetime alınması eyleminde tekrar karşılaşıyoruz onunla. Arkadaşları eylem anında mayına basan "Keko"yu sedye ile taşıyorlar. Bir yandan çatışma sürüyor, bir yandan Türk savaş uçakları bombalar yağdırıyor. Gerillalar her şeye rağmen "Keko"yu götürmeye kararlılar. Arkadaşlarının bu zorlu koşullarda bir de kendisini taşıması rahatsız ediyor onu.

"Bırakın beni, bir kurşun sıkıp bitirin işimi" gibi sözleri tekrarlıyor.

Yaklaşık 12 saat taşıyorlar "Keko"yu. Herkes kan-ter içinde, bitkin bir halde "Keko"yu çatışma ortamından çıkarmanın sevincini yaşıyor. Bir ara: "Bayanlar gitsin, ben biraz ağlayacağım" diye bir şaka yapıyor "Keko." Bir kahkaha tufanı sarıyor, yorgun gerillaları. Kimse bu sözlerin "Keko"nun son espirileri olduğunu düşünmüyor o an.

Amed'li "Keko" serum olmadığından dolayı yaşamını yitiriyor. Onu Türk savaş uçaklarından, KDP mermilerinden koruyan yoldaşları, kan kaybına çözüm olamıyorlar.

Amed'li "Keko" şimdi Amediye şehrine hakim olan bir tepeden Amediye'yi seyrediyor.

Bir öğrenci, bir öğretmen

Takvim yavaş yavaş 14 Mayıs'a yaklaşıyor. Türk ordusunun Güney Kürdistan sınırındaki cephan ve erzak yığınağı devam ediyor. Operasyonun başlaması an meselesi. Gerilla cephesinde de hazırlıklar sürüyor. Araziye dağılma, cephan ve erzak yerleştirme, yeni mevziler kazma, hava saldırıları için yeraltı tünelleri açma gibi birçok çalışma devam ediyor.

Bu çalışmalardan biri de yeni "kodlar." Zap Anakarargah Muhabere Birimi'nin hazırladığı kodlar rgtlendirilmiş olan birliklere dağıtılıyor. Her gerilla taburu için ayrı bir sistem oluşturulmuş. Bazı taburlar 'K' harfi ile başlayan "Kato", "Kervan", "Kale" gibi kodlar alırken, bazı taburlar ise 'C' harfi ile başlayan "Cudi", "Cilo", "Cenk" gibi kodlar alıyor. Zap alanının kuzeyinde bulunan iyaye Reş taburunun kodları ise 'M' harfine göre düzenleniyor. Blk bölük, takım takım, kodlar dağıtılıyor. "Munzur", "Mercan", "Mereto", "Miras" gibi kodlar...

"Masiro" kodu ise Gabar intikam adlı gerillanın komuta ettiği, 25 kişilik bir gerilla takımına veriliyor. ilkokul mezunu olan Gabar '92'nin sonlarında Botan'da gerilla saflarına katılıyor. Botan'da savaşçılığını geliştiriyor. Birçok kez yaralanıyor. Her defasında yaşamından umut kesilen Gabar, aldığı soyadı gibi intikam alırcasına tekrar dönüyor savaş alanlarına.

Operasyonun başlamasına kısa bir süre kala takımına "Masiro" kodu verilmesi çok sevindiriyor onu.

Botan'da bir akarsuyu ismi olan "Masiro" için, "uğur getirecek" diyor Gabar. Bundan böyle Gabar'ın komuta ettiği takım "Masiro" kodu ile anılmaya başlıyor.

Masiro operasyon boyunca birçok eyleme katılıyor. 5 Mayıs gecesini ukurca'nın güneyindeki "Gire Tepesi" baskınında Masiro, TC askerlerinin üzerinden 2 MG-3, 10 adet G-3 silahı ele geçiriyor.

Operasyon sırasında çokca duyduğum bu takım ile birlikte kalma imkanı buldum. Operasyon boyunca oldukça nlenen "Masiro" takımının yeleri ile tanıştım. Hepsi Kürdistan'ın, Türkiye'nin, hatta dünyanın değişik yerlerinden gelmişlerdi.

Masiro'nun çok zengin bir bileşimi var. Başta Harunalı Gabar olmak üzere, Kk Güneyli ressam Gernas, El-Ezher niversitesi'nden imam Musa, Kermanşah'tan Serkeş, ukurca'dan portatif Berxwadan, Berlin'den Zagros, onbeş yılını zindanlarda geçiren Pazarcıklı Medi (Mehdi değil), izmir'de büyüyen Vartolu Baran gibi renkli simalar. Masiro'da, bir de Hakkari'li İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi mezunu Avukat Serdar var.

Masiro'nun birçok yesi niversite veya lise mezunu. Takım komutanı Gabar ise sadece ilkokulu bitirebilmiş. Botanlı bu komutan, yaşça da savaşçılarının birçoğundan kk.

Komutan ve savaşçılar arasında gördüğüm bu farklılıklar, kafamda soru işaretleri yaratıyor. Bu komutan bu nitelikteki gerillaları nasıl yönetiyor. Bu takım hangi uyum içinde bu kadar başarılı eylemler yapabiliyor?

Masiro'yu savaş içinde izledikçe kafamdaki tüm soruların yanıtlarını da kendim görüyor ve buluyorum.

Savaşın bambaşka bir dünya olduğunu anlıyorum. O sıksa, kısa boylu genç komutanın nasıl büyüdüğünü, kekeme dilinin nasıl açıldığını, talimatlarının nasıl keskinleştiğini görüyorum. Savaşçılar da tereddüt etmeksizin onun talimatlarına inanarak ve ona büyük güven duyarak, büyük bir istekle savaşıyorlar.

Birbirleri ile bütünleşiyor, birbirlerini tamamlıyorlar.

Avukat Serdar da savaş içinde gelişip yetişen komutanlardan biri. Masiro ile birlikte o da büyüyor.

Operasyonun başladığı günlerde bir danışman gibi alışıyor. Arkadaşları ve komutanları onu hem takdir ediyor hem de çok seviyor. O da 14 Mayıs operasyonu sırasında takım komutanlığına yükseliyor. Gabar'ın yardımcılığına veriliyor.

20 Temmuz günü Amediye sırtlarında KDP güçleri ile girilen çatışmada Avukat Serdar yaralanıyor.

Başından aldığı bir mermi ile. Yarı baygın halde uygun bir glgeliğe getiriliyor. Gabar yaralanan arkadaşının yanına geliyor. Hem savaşçısı, hem arkadaşı olan yardımcısını konuşturmaya alışıyor. Onun bilinç durumunu anlamaya çalışıyor ve soruyor:

"Ben kimim Serdar heval, beni tanıyor musun?"

Avukat Serdar yarı baygın bir şekilde; "Tanıyorum seni, Masiro'sun sen" diye cevaplıyor Gabar'ı.

Gabar devam ediyor:

"Masiro kimdir?"

Avukat Serdar'ın yaşamı boyunca belki de yüzlerce ğretmeni olmuştu. Birçok dersi, birçok bilgiyi onlardan öğrenmişti. Ama savaşı, savaşın zorunluluklarını ve savaşın taktiklerini öğrendiği bu Botanlı, ilkokul mezunu genç ğretmeni hepsinden farklıydı. Çünkü birlikte öğreniyor, birlikte anlatıyorlardı.

"Masiro kimdir?" sorusuna, Avukat Serdar gülümseyerek yanıt verdi; "Masiro ğretmenimdir!"

Bu sözler, Serdar'ın son cevabı ve son sözleri oldu.

Mahmudov Rüstem

Bir gerilla ateşinin başındayız. Ateş yeni yeni tutuşmaya başlıyor. Ateşin etrafında onbeş gerilla yerleşmeye çalışıyor. Henüz kimse konuşmuyor. Türk ordusunun Güney Kürdistan'da başlattığı "şafak operasyonu" başlayalı 15 gün olmuş. Gerilla hem KDP, hem Türk ordusu ile birçok çatışma yaşadı. Operasyon içinde buldukları ufak bir boşluğu ise dinlenmeye ayırıyorlar. Ateş henüz yeni yeni harlamaya başlıyor ki, bir gerilla daha yanaşır ateşin yanına. Bembeyaz saçları, bembeyaz sakalları birbirine karışmış. Aklaşmış bıyıkları ise dudaklarının kenarından sakalları ile birleşiyor. Yaşlı olduğu her halinden belli. Bir de elinde uzun bir asa bulunuyor. O bembeyaz saçların, sakalların arasından kıpkırmızı bir yüz ile gülüyor. Ve ardından ekliyor: "Gençler sohbetiniz ne üzerinedir?" O ateşe yaklaşırken, oturanlardan biri, henüz sohbete başlamadıklarını, ama isterse kendisinin de bu sohbete dahil olabileceğini belirtiyor. Ama daha yaşlı gerillanın konuşmasına fırsat kalmadan birileri soruyor: "Nasıl oldu da bu yaşta gerillaya katıldın?"

Tane tane anlatıyor. Yaşlı, ağarmış sakalları, kızaran yüzü ile bir masalcı gibi. El kol işaretleri yapıyor. Konuşması, anlatımı o kadar canlı ki, kimse sözünü kesmeye kıyamıyor.

Gerçek adı Mahmudov Rüstem'miş. Gürcistan'ın Tiflis şehrinden katılmış. Ama Kürt asıllı olduğunu vurguluyor.

"Gürcü insanı sıcaktır, cana yakındır" diyor. Tiflis'te yaşayan çeşitli milliyetleri tek tek sayıyor. Gürcü, Ermeni, Rus, Kazak, Türk, Kürt ve ismini telafuz edemediğim birçok milliyeti ard arda ekliyor. Konuşması ve anlatımındaki ses tonu, onun doğup büyüdüğü şehri ve o şehrin insanlarını çok sevdiğini ele veriyor.

Mahmudov Rüstem 1977 yılında Tiflis'te bir Kürt kızı ile evleniyor. Rosa'ymış adı. Kürt usulü evlendiklerini belirtiyor: "Görücü gönderdik, o çeyizini hazırladı, ben de başlık parasını. Tam tamına 4 bin ruble başlık parası verdim" diyor ve ekliyor. "O zamanlar 4 bin rubleye insan en güzel bir araba alabiliyordu. Şimdi ise 5 paket sigara parası" diyor gülerek.

Mahmudov Rüstem Tiflis'ten Sibiry'a uzanan çok zengin bir yaşam geçirmiş. Rosa ile birlikte "Aragvis" adında bir lokanta açmışlar. Sibiry'a'nın Tomskey kentinde. Karlar içinde bir şehirmiş Tomskey. 15 masası olan lokantayı uzun süre çalıştırmışlar. Rusların da büyük ilgi duyduğu Kürt yemekleri ve kebab çeşitleri yapıyorlarmış. Etli, soğanlı, acılı yemekler. Aragvi'nin en meşhur yemeği ise Rosa'nın özel hazırladığı, yanında salata ve votkayla birlikte sunulan kılıçbalığıymış.

Mahmudov Rüstem daha sonra Rus ordusuna giriyor. Orada takım komutanlığından bölük komutanlığına kadar yükseliyor. Tank takım komutanlığı dönemi ise en başarılı olduğu dönem.

Gorbaçov döneminde Kızıl Ordu'nun eski tadının kalmadığını görünce ayrılıyor...

Mahmudov Rüstem 16 Mart 1996'da, yani 40'ncı doğum yıldönümünde Kürdistan yolunu tutuyor. Yaşlılığını engel saymıyor.

Mahmudov Rüstem uzun uzun konuştu. Sovyetlerin dağılıştan, Birleşmiş Devletler Topluluğu'nun kuruluşuna kadar, Tiflis'in güzelliğinden, Sibiry'a'nın soğuklarına kadar...

O bir bilgi deryasıydı. Kendisini pür dikkat dinleyen en yakınındaki gerillanın omuzlarına vurarak devam etti: "Dünyada her şeyi gördüm. Parayı, komutanlığı, yaralanmayı, sevgiyi, zorluğu... Sadece ülkemi görmemişim, onu da sizinle birlikte gördüm."

Mahçup gerilla

Kemal, esmer, ortaboylu bir gerilla. Gerilla saflarına 1993'te Urfa'dan katılmış. Gülmesini seven açık gözlü birisi. Ağır silahlardan olan BKC silahını taşıyor. Bütün BKC'ciler gibi o da BKC'nin 600 mermisini o tepe senin, bu tepe benim diye sırtlıyor. Öyle sanıldığı kadar kolay değildir, BKC mermilerini taşımak. Yaklaşık 15 kg. ediyor. BKC'nin kendisinin de 10 kg. olduğu ve Kemal'in şahsi eşyaları yani defter, sabun, traş makinası, yağmurluk, kefiye ve benzeri birçok ufak tefek eşya da hesaba katılırsa yükünün hiç de hafif olmadığı anlaşılacaktır. Uzun menzilli silahlar sınıfına giren BKC, genelde eylemlerde savunma gruplarında yer alıyor. Pekala, Kemal öyle mi? Hiç de öyle değil. Aylarca taşıdığı BKC'sini eylemlerde bırakıyor, kendisine bir kalaşnikof buluyor ve saldırı gruplarına katılıyor. Şu an Kemal'in Xedar adlı bir bayan gerilla ile konuşmasına kulak misafiri oluyorum. Biraz önümde ikisi de ayakta duruyorlar. Konuşmayı, güldürü ustası Rençber başlatıyor. Rençber Xedar'a dönüp eliyle Kemal'i işaret ederek: "Arkadaş söylemeye cesaret edemiyor. Ben şimdi sizi baş başa bırakıyorum" diyor ve ayrılıyor. Konuşmanın devamı aynen şöyle: Xedar dudaklarında hafif bir gülümseme, alçak bir sesle, Kemal'i kırmak istememesine, "Haydi söyle, ne söyleyeceksen" diye soruyor. Kemal'den çıt yok. Sadece başı öne eğik suç işlemiş çocuklar gibi mahçup, ayağı ile yerde bir şeyler çiziyor.

Xedar tekrar: "Ne söyleyeceksen söylesene, bekliyorum" Kemal'de yine çıt yok. Ağzında bir şeyler geveliyor.

Xedar tekrar: "O kadar cesaretsiz misin, söylesene?"

Kemal; "Nerede o cesaret. Olsaydı çoktan söylemiştim."

"Ne söyleyeceğini biliyorum."

"Yok bilmiyorsun."

"Biliyorum."

"Bilmiyorsun."

Konuşma bu şekilde sürerken Kemal'i düşünmeye başlıyorum. Birçok eyleme saldırı gruplarında giderken görmüştüm Kemal'i. Hepsinde müthiş bir cesaret ve öfkeyle gidiyordu düşmanın üzerine. İlk defa görüyordum Kemal'i bu şekilde. Eylemlerdeki o yırtıcılığı gitmiş, yerine masum liseli bir genç gelmişti sanki. Düşüncelerim dağınıyor. Ve Kemal ile Xedar'ın konuşmalarının sonunu duyabiliyorum.

Xedar, "olmaz" diyor. Başını öne eğik. Xedar Kemal'in üzülüşünün farkında. Yapacak bir şey olmadığını belirtiyor ve; "Bir şey söylüyor musun, ben gidiyorum" diyor.

Kemal: "Olsun, belki bir gün bizim de şansımız olur, isteğimize kavuşuruz" diyor.

Daha sonra, Kemal ile Xedar'ın bu konuşmalarının altında gerillaların "Siko Russi" diye adlandırdıkları Rus yapımı bir kalaşnikofun yattığını öğreniyorum.

Rus yapımı kalaşnikoflar gerilla da en ender rastlanan silahlardır. Bu silahın tahta bölümü dut ve kavak ağacından yapılan bir karışımdan oluşuyor. 12 kat tabakadan yapılan bu tahta bölümün üzerinde bulunan cila silahın üzerindeki renklerin parlamasını sağlıyor. Rus yapımı kalaşnikoflar diğer silahlara oranla daha seri atış yapıyor ve daha geç paslanıyor. Bütün parçaları el yapımı olan bu silah çok geç ısınıyor. Ve bu nedenle eylem ve çatışma anlarında hiç sekmiyor.

İşte Kemal'in içinde bulunduğu gerilla bölümünde bu silaha sahip olan tek gerilla Xedar adlı bayan gerillaymış. Kemal BKC'sini bir başka yoldaşına devredince, kendisi silahsız kalmış.

Ve o da savaş arkadaşı Xedar'a baş vurmuş.

Engellenemeyen kutlama

Mehmet'i ilk Almanya'da görüyorum. Ludwigshafen şehir merkezinde Berliner Platz adı verilen otobüs ve tramvay durağı olan bir alanda rastlıyorum ona. Akşam üstü saat sekiz sıraları olmasına rağmen oldukça fazla yolcu toplanmış alanda. Bunlardan bazıları otobüslere, bazıları tramvaylara biniyor. Bazıları ise geleni gideni seyrediyor. Kimileri ise koca bir teybi açmışlar hızlı müzik eşliğinde dans ediyorlar. Yolcular ise bir yandan etraftaki büfelerden aldıkları yiyecekleri atıştırırken bir yandan da dans eden bu gençleri seyrediyorlar. İşte o an bir grup genç bu kalabalık alana giriyor. Ellerinde tutkal kovaları, badana fırçaları ve tomar tomar afişler bulunuyor. Mehmet de bu gençlerden biri. Hızlı hareketler ile alanda afişlemedik boş duvar ve direk bırakmıyorlar. Etraftakilerin şaşkın bakışları altında birisi tutkalı sürüyor, diğeri afişi vuruyor duvara, ilgiyle onları izliyorum. Mehmet henüz 14 yaşında, elinde yuvarladığı afişi hızla tutkalın sürüldüğü yere yapıştırıyor ve hemen diğerine geçiyor. Alandan tam ayrılmak üzereyken bir anda ortalık karışıyor. Bir kovalamacadır başlıyor. Yeşil elbiseli Alman polisleri bu gençlerin peşine düşüyor. Mehmet bir elinde tutkal kovanı, bir elinde afişler ile hızla kalabalığın arasına dalıyor. Polisleri ise peşinde. Alandan koşarak ayrılıyorlar. Gidip bu gençlerin yapıştırdığı afişlerden birini okuyorum. İsmi çok sonraları öğreneceğim "Mahsum Korkmaz" adlı gerillanın afişi. Ve üstünde büyük harfler ile "15 Ağustos'un 11. Yılı'nı Kutluyoruz" yazılı.

Beklediğim otobüs geliyor. Otobüse biniyor ve yola çıkıyorum. Birkaç sokak ileride polis arabalarının yolun kenarında toplandığını farkediyorum. Kalabalık bir polis grubu içinde Mehmet'i görüyorum. Ellerini bağlamışlar. Zorla polis otosuna sokmaya çalışıyorlar.

ARGK gerillalarının 17 Ağustos günü Metina Dağı'nının eteklerindeki "Kadişe" kasabasındaki KDP mevzilerine yönelik yaptıkları eylem sonrası rastlıyorum ona. Aradan üç yıl geçmiş olması nedeni ile önce tanıyamıyorum. Şimdi daha uzun boylu, daha iri yarı. Yeni yeni çıkmaya başlayan sakalları ve bıyıkları çok yakışıyor ona.

Gülüşü hiç değişmemiş. Giydiği gerilla elbiseleri epey değiştirmiş onu. Daha çok toprakla bütünleşmiş. 1980 Urfa Halfeti doğumlu olan Mehmet ismini "Sabri" yapmış. Eylem sırasında attığı el bombalarının pimlerini doldurmuş ceplerine. Çıkarıp teker teker sayıyor, tamıtamına 17 el bombası kullanmış bu eylemde. Bundan iki yıl önce Avrupa sokaklarında yaptığı afişlemeler ile 15 Ağustos Atılımı'nı kutlarken durdurulmuştu Mehmet Eraslan.

Acaba şimdi Ludwigshafen şehrinin tüm polisleri bir olsalardı, 15 Ağustos Atılımı'nın 14. yıl dönümünü Kadişe şehir baskını ile kutlayan Mehmet'i durdurabilirler miydi?

Kartal! Kartal!

Konuşmasını seven ama fazla konuşmayan biri. Siyah ve kıvrıkcık saçları o kadar gür ki, bir de buna doğanın kırı eklenince ne taranıyor, ne düzeltiliyor bu saçlar. Kocaman gözleri de kapkara ve kocaman bir ağzı var. Gülünce bu ağız daha da büyüyor ve bembeyaz dişleri ortaya çıkıyor. Herhalde fazla konuşmamasından olacak ki, anlatacaklarını bakışları ve kocaman gülüşü ile anlatıyor. Dilxwaz, Amed'li bir genç. Yaklaşık beş yıldır gerilla saflarında. Gerilla yaşamı boyunca Amed ve Garzan eyaletlerinde kalmış, en son '97 baharında Zap'a gelmiş.

Ve gelir gelmez Zap operasyonları sürecine katılmış.

Bu operasyonlar boyunca sık sık Dilxwaz ile birlikte olduk. Bu nedenle onun gelişimini anı anında takip edebildim.

İlk başta savaşçıydı. Daha sonra manga komutanı oldu. Ve en son takım komutanlığına yükseldi. Bu terfilendirmelerin hepsi gerilla yapısının önerileri ve oylamaları ile oldu.

Dilxwaz'ın harcadığı emek ve çabalar onun yükselişine neden oldu. KDP ve Türk ordusunun Zap'a yönelik gerçekleştirdikleri operasyonda gerilla güçlerinin ilk eyleminde; ilk tepede, ilk meziye, ilk bombayı atan ve ilk başarıyı imzalayan o oldu.

Böylesine bir açılıştan sonra gerisini de getirmeyi ihmal etmedi.

Dilxwaz oldukça alçak gönüllü ve cana yakın birisi. Bu nedenle en alt düzeydeki savaşçıdan en üst düzeyde komutanına kadar bütün gerillaların rahatlıkla şaka yapabildiği, kısacası takıla bildiği bir insan.

Dilxwaz'ın eylemlerdeki kodu "Kartal" '97 Güney operasyonları boyunca katıldığı bütün eylemlerde bu kodu kullandı.

"Kartal" kodu ile girdiği bütün eylemlerde başarılı olması nedeni ile bu kodu hiç değiştirmede.

O değiştirmedi değiştirmemesine, ama onun beraber savaştığı yoldaşları bu kodu değiştirdiler. Yırtıcı saldırgan bir hayvanı temsil eden "Kartal" yerine, ona sessiz sakin kendi halinde bir hayvanın kodunu taktılar. Türkçe hindi anlamına gelen "Alok" zamanla Dilxwaz'ın kodu oldu.

Bu kodu, Dilxwaz'ı biraz olsun kızdırıp kızgın savaş ortamında birazcık gülmek için taktılar ona. Dilxwaz bunu hiç yadırgamadı. Yapılan şakaları büyük bir olgunlukla karşıladı.

Operasyonun başlarında "Kartal" olan Dilxwaz, operasyon'un sonlarına doğru gerillalar arasında "Alok" oldu.

Dilxwaz şimdi çok sevinçli. Bir kartal gibi kanatlarını açmış havalanmamak için kendini zor tutuyor. Büyük bir sabırsızlık içinde bir o yana bir bu yana gidip geliyor. nne çıkan herkese sevincini anlatmaya alışıyor.

Pek uzun sürmeden Dilxwaz'ın bu sevincinin nedenini ğreniyorum.

Dilxwaz pek fazla okula gidememiş. Hem ailesi, hem ekonomik nedenleri başta olmak üzere bunun birçok sebebi var şüphesiz. Sadece ilkokul e kadar okuyabilmiş.

Kürdistan koşullarında ilk okul bile okuyamayan, buna izin verilmeyen Dilxwaz'a şimdi büyük bir eğitim fırsatı verilmiş.

PKK gerillalarını hemen hemen hepsinin hayali olan PKK Genel Başkanı Abdullah calan'ın derslerini verdiği Parti Merkez Okulu'nda eğitim görme şansı, verdiği emeklerden dolayı Dilxwaz'a da tanınmış.

"Hayatımın en güzel şeyi" diye nitelendirdiği bu eğitim göreceği anı müthiş bir sabırsızlıkla bekliyor.

Nursen ince

Onunla son konuşmamızı hatırlıyorum. Bir gerilla ateşinin başında tokalaşıp birbirimize başarılar dilemeden az önce. Heyecandan yerinde duramıyor. Biraz sonra yola çıkacak. Oldukça sevinçli. Büyük bir fırsat yakalamanın sevinci okunuyor gözlerinden. Çantamda kalan son fotoğraf filmlerini paylaşıyoruz. Her şey yarı yarıya. Filmleri sayıyorum. Dört adet film kalmış. İki ona, iki bana. Bir boş not defterim var. Uzağa gideceği için ona veriyorum. Son konuşmalar, son tavsiyeler...

Nursen ince. Çalışma arkadaşımız...

Gazetelere, Kürdistan'da yaşanan savaşa ilişkin haberler yapmaya çalışıyor. Daha önce muhabirlik ve fotoğrafçılık kursları görmüş. Büro çalışmalarından ayrılalı pek fazla bir süre olmamış. Savaş içinde yeni. Yine olmasına rağmen oldukça yetenekli ve hevesli. Oldukça güzel, ilginç konuları yakalıyor savaşın içinde. Savaş koşullarında çalışmayı yeni yeni öğreniyor. Pek benzemiyor daha önce çalıştığı ortamlara. Bu onu daha da heyecanlandırıyor.

Bir gazeteci için çok daha zorlu bir ortam olduğunun farkında. Daha zorlu olması çok daha çekici geliyor ona. Ve bu ortamda çalışma istemi, başarıma iddiası gün be gün artıyor.

Savaş bütün çalışmaların önünü açtığı gibi bu çalışmanın önünü de açıyor. Dünyada hiçbir gazete ve televizyonun yayınlamadığı, dünya kamuoyunun hiçbir şekilde haberdar olmadığı birçok gelişme yaşanıyor savaş içinde.

Nursen bunun farkında. Kürdistan'da 14 yıldır süren savaşın geldiği boyutu dünya kamuoyunun gözleri önüne sermek, burada yaşananları tüm insanlığa duyurmak niyetinde.

'97 yılı Kürdistan için birçok gelişmenin yaşandığı bir yıl oluyor.

Nursen de bu yılı verimli geçirmeye çalışıyor.

Türk ordusunun Güney Kürdistan'a yönelik KDP ile birlikte gerçekleştirdiği operasyonlar boyunca birçok haber hazırlıyor. "Üç fistanlı peşmerge, köyler, '97 Güney savaşı başlıklı haberler bunlardan bazıları oluyor."

Ve oldukça kapsamlı ve uzun vadeli bir çalışma içine giriyor. Çalışma arkadaşı Yüksel Genç ile birlikte "97 Güney Savaşı" adlı ciddi bir inceleme-araştırma yazısı hazırlamaya başlıyorlar. Bunun 14 Mayıs operasyonlarını ele alan birinci bölümünü "Ülkede Gündem" ve "Özgür Politika" gazetelerine gönderiyorlar. Bu çalışmalar sırasında Nursen'i birçok kez izleme imkanı buluyorum. Onun bu çalışmaya gösterdiği ilgi gerillanın da dikkatini çekiyor. Bu çalışmadan zevk aldığı herhalinden belil oluyor.

Çalışma ile ilgili bir fotoğraf bulduğunda heyecanlanması, bir gerillanın değerlendirmelerini hevesle not etmesi, bir ARGK komutanı ile konuşabilmek için günlerce fırsat kollaması peşine düşmesi, savaşılan alanları görüntülemek için saatlerce yol yürümesi herkes tarafından saygı ile karşılanıyor.

Ve onun bu çalışma hevesi, isteği herkes tarafından sevilmesine neden oluyor.

14 Mayıs tarihinden beri Güney Kürdistan'da yaşanan savaş yavaş yavaş batıdan doğuya doğru, yani İran sınırına kayıyor. Savaşın başında Zap, Metina, Zagros ve Haftanın alanlarında yoğunlaşan çatışmalar Ekim ayının başlarından itibaren Hacı-Ümran, Çaman, Revanduz, Diana hatlarına kayıyor.

Nursen'de doğru zamanda, doğru yerde olmanın gerekliliğinin farkında. Bu nedenle savaşın en çok yoğunlaştığı alanlarda okumaya özen gösteriyor. Savaşan güçlerin arasına giriyor, eline aldığı küçük kasetçaları ile konuşmaları kaydediyor, not defterine notlar düşüyor, çeşitli düzeylerde savaşçı ve komutanlarla röportajlar yapıyor.

Aldığı bu notlardan değerlendirmeler yorumlar çıkarıyor. Savaşa ait izlenimlerini yazıya döküyor.

Yazdıklarını en son arkadaşı ve öğretmeni olan Ferda Çetin ile tartışıyor. Yazıya son halini verdikten sonra ARGK Merkez Karargahı'ndaki faksı kullanarak yazıyı "Ülkede Gündem" ve "Özgür Politika" gazetelerine geçiriyor.

30 Eylül günü birlikte ARGK muhaberesini dinliyoruz. ARGK Komutanlarında Nizamettin Taş (Botan) telsiz cihazında günün tek milini veriyor. En çarpıcı haber şu:

"29 Eylül günü ARGK gerillaları başlattıkları hareket ile 30 Eylül günü Hacı-Ümran kasabasını ele geçirdiklerini" belirtiyor.

Nursen ilk o zaman söylüyor:

"Savaş o tarafta yoğunlaşacak, orada olmalıyız" diyor. Yine heyecanlı.

Ve savaşın gelişimi Nursen'i doğruluyor. Savaş İran sınırına doğru kayıyor. ARGK güçleri şehir ve kasabalara yöneldikçe Türk ordusu daha güneye ve doğuya doğru ilerliyor. Xındrın, Safin, Kandil dağları şiddetli çatışmalara sahne oluyor.

Nursen ise gün be gün savaşın yoğunlaştığı Hacı-Ümran, Çaman, Revanduz hattına geçmenin yollarını araştırıyor. Bu alanlara geçip savaşı daha da yakından izlemek, buradaki halk ile görüşmek, bu savaşı yaşayanlarla konuşmak istiyor.

Geçiş yolu oldukça uzun. Zap'tan doğuya doğru hareket edip önce Kure Jahro'yu aşacak. Avasın nehrini geçip Barzan mıntıkasına girecek. Gerdi ve Herki alanlarından sonra Hacı Beg Suyu'nu geçip Deşta Hayate'ye ulaşacak. Oradan Xanxırke'ye geçip daha da güneye yönelecek.

Hiçbir aksaklık olmazsa, yaya olarak yaklaşık on günlük bir yol.

Kış mevsimine girilen bu günlerde iklim bu yol hattını daha da zorlaştırıyor. Yüzerek geçilmesi gereken nehirlerdeki su miktarı yağışlar nedeni ile yükseliyor. Yükseklerde ise kar miktarı 1-2 metreye ulaşılıyor ve geçişi imkansız kılıyor.

Bir de bu alanlarda halen süren bir savaş olduğu dününülrse gidişin hiç de kolay olmadığı anlaşılacaktır.

Ama Nursen her şeye rağmen oraya ulaşmaya kararlı. Onun zorlukları, zorluklar içindeki güzeli bulup çıkarmayı sevdiğini, amaçları uğruna her şeyi göze alabileceğini hepimiz biliyoruz.

Ayrıldığıımız o son gece:

Sevinçle konuşuyor. Bir yandan ise hazırlıklarını yapıyor. Hazırlık dediğimiz de ne ki; varsa birkaç kalem, fotoğraf filmleri, defterler. Elimizde olanları ona veriyoruz. Bu dağ koşullarında bunları bulduğuna çok seviniyor.

Ona, yolun çok uzun olduğunu söylüyorum. Aklıma bir karınca hikayesi geliyor. Anlatıyorum:

"Bir gün bir karınca K%be'ye doğru yola çıkmış. Herkes ona yolun çok uzun olduğunu, bu yürüyüş ile hiçbir zaman ulaşamayacağını söylüyormuş. O ise şu cevabı vermiş: 'Ulaşamasam da yollarında ölürüm, demiş"

Bu anlattıklarına hep beraber gülüyoruz.

Ve bu sarışın, uzun boylu, uzun saçlı gazeteci kız, yanındaki Yüksel Genç adlı arkadaşı ile birlikte bizlerle vedalaşıyor. Ellerimizi içtenlikle sıkıyorlar ve gece karanlığında kayboluyorlar.

Bu ayrılışın son ayrılış olduğunu içimizden hiç kimse bilmiyor. Ne gidenler, ne de kalanlar.

O,

Çantasında bir fotoğraf makinesi, birkaç kalem, not defteri, konuşmaları kaydetmek için bir kasetçalar ve birkaç paket pilden başka hiçbir şey taşımıyordu.

O,

Savaşan insanları, onların acılarını, tutkularını, zorluklarını anlatmak için yollara koyuldu.

O,

ihaneti, Kürt halkının dramını, sevincini, coşkusunu yazmak, fotoğraflarını çekmek için yollara koyuldu.

O,

Kürdistan'da yaşananları tüm gerçekliği ile bütün insanlığa duyurmak, gözler önüne sermek için yollara koyuldu.

O,

iradesini Türk ordusuna teslim eden, onun bir maşası haline gelen, onlarca yıldır Kürt halkını arkadan hançerleyen, paramiliter KDP güçleri tarafından...

pusu da vuruldu.

Genç oyuncu

Akşam oluyor, güneş ağır ağır Amediye boğazında kayboluyor. Necmi adında genç bir gerilla ile birlikte oturuyoruz. Bir yandan konuşurken bir yandan da akşam kızılığının dağları kırmızıya boyamasını seyre ediyoruz.

Necmi ondört yaşında. Çukurca'nın "Güzareş" köyünden katılmış. Çok olmamış katıllı 14 Mayıs operasyonu sırasında gelmiş gerillaların yanına. Esmer bir genç. Kaşları, gözleri belirgin ve saçları gibi koyu bir teni var.

Necmi'ye asıl adını soruyorum. Biraz düşünüyor, gözlerimin içine bakıyor ve sanırım güvenilir olduğuma karar verdikten sonra "Lokman" diyor. Aklıma '80'li yıllarda Diyarbakır Cezaevi'nde yaşamını yitiren devrimci geliyor.

Necmi ile konuştuğumuz sıralarda önümüzde uzanan düzlük alanda 20 kadar gerilla toplanıyor.

Üzerlerinde bulunan ağırlıkları, yani yelekleri, silahları ve mermilerin bulunduğu şarjörlerin takılı olduğu raxtlarını bir kenara indiriyorlar.

Merak ediyorum; Necmi'ye bu gerillaların ne yapacakların soruyorum. Necmi:

"Bir oyun oynayacaklar" diyor.

Gerillaların oyun oynadıklarını ilk defa Necmi'den öğreniyorum. Nasıl bir oyun olduğunu soruyorum.

Necmi:

"Hani evdeyken oynardık ya. Ebe gibi mendil kapmaca gibi bir şey" diyor, ve "oynamak ister misin" diye soruyor.

Oynamayacağımı, sadece seyretmek istediğimi belirtiyorum. Necmi kalkıyor ve düzlükte bulunan gerillaların yanına gidiyor. Silahını, raxt'ını bir ağacın altına bırakıyor. Oluşturulan iki gruptan birine dahil oluyor.

Ve oyun başlıyor.

Gerillalar iki grup halinde alanın etrafına dağılıyorlar. Ortada ise "Kale" adını verdikleri bir kaya bulunuyor.

Bir grup bu kayayı savunuyor, diğer grup ise bu kayaya saldırıyor. Oyun içinde birçok şey içiçe işleniyor.

Saldırı yapan grup aynı zamanda kendini savunuyor. Savunma yapan grup ise zaman zaman saldırıya geçiyor. Her iki grubun amacı ise aynı:

"Birbirlerinin elemanlarını oyun dışı bırakmak."

Oldukça hareketlilik gerektiren bir oyun. Oyunun diğer özelliği ise kolektif oynamak. Bunun yanında ise saldırı yaparken birbirini savunmak ve korumak gerek. Hiçbir elemanını karşı gruba bırakmamak önemli. Zaman zaman üstüne çekeceksin, zaman zaman şaşırtacaksın, savunma, kimse kopmayacak, bölünmeyecek, karşılık verecek. Saldıracak, saldırırken savunmayı kuracak. Velhasıl birçok taktik içiçe işlenecek.

Oyunu seyrettikçe, koşuşturan gerillaları gördükçe, bunun başta düşündüğüm gibi pek de kolay bir oyun olmadığını anlıyorum.

Birden gözüm Necmi takılıyor. O kadar iri yarı, uzunboylu gerillaların arasında ufacık yapısı ile oyunu renklendirmeye çalışıyor, bir koşuyor, bir duruyor, bir saldırıyor, bir kaçıyor. Artık etrafındaki gerillalardan öğrendiği neyi varsa ona kendi yeteneklerini de ekleyerek kazanmaya çalışıyor.

Bir ara Necmi oyun dışı kalıyor. Kan-ter içinde bir vaziyette yanıma geliyor. Yüzü terden sırlıslıkla, yine de gülümseyerek anlamlı bir şekilde "ne yapalım" dercesine kafasını yana büküyor. Oyun dışı kalmış olmanın verdiği hüznü gözlerinden okuyorum.

"Nasıl oldu" diye soruyorum. Kafasını sallayarak "Bireysel kaldım, grubumu bireysel kurtarmaya çalıştım ve yakalandım. Kolektif olamadım. Savaşta da böyledir" diye cevap veriyor.

Necmi gerilla olalı şunun şurasında 4 ay olmamış. İlkokul üçüncü sınıftan fazla da okula gitmemiş. Ama söylediklerine, konuştuklarına bakılırsa bu savaş oyununu çok çabuk öğrenecek.

Silahtan ayrılış

Kure Jahro'nun tam tepesindeyiz. Güneyimizde Deralok ve Şeladiz'e kasabaları, kuzeyimizde ise Çukurca bulunuyor. Zap suyu batımızdan, Avşin ise doğumuzdan güneye doğru uzanıyor ve orada birleşiyor.

Üç gün üç gece süren çatışmalar sonucunda gerillalar Kure Jahro'yu tamamen ele geçirmiş durumdalar. Çatışmalar sonrası savaş alanını dolaşıyoruz. Tek tek mevzileri geziyoruz. Mevziler içinde KDP'lilerden kalan cephaneler gerillalar tarafından toplanıyor.

Rêzan adında bir gerilla bana eşlik ediyor. Bir yandan Kure Jahro'yu anlatıyor, bir yandan da mevzileri nasıl düşürdüklerini, ilk mevziyi nasıl vurduklarını tarif ediyor.

Rêzan'ın saç ve sakalları birbirine karışmış durumda. Bir ara saçlarını düzeltmeye kalkıyor, ama kirden ve terden birbirine yapışmış olan saçlarını bir türlü düzeltemiyor. Elbiseleri ise bazı yerlerinden yırtılmış ve oldukça kirlenmiş halde. Gömleğinde, yeleğinde yer yer kan izleri bulunuyor. Elleri, parmakları kirden simsiyah olmuş, barut kokusu geliyor. Onu böyle dikkatle izleyişimi farkediyor. Ama sadece gülümsüyor. Başka hiçbir şey söylemiyor.

Koşulları gözönüne getiriyorum.

Kure Jahro'nun yüksekliği yaklaşık 2000 metre. Zap'ın en stratejik dağlarından olan Kure Jahro'nun birkaç noktasında su bulunmakta. Bu noktalar ise Kure Jahro'nun eteklerinde bulunuyor.

Gerillalar su sorunlarını beraberlerinde taşıdıkları mataralar ve su bidonları ile çözüyorlar. Yaklaşık 4 saatlik yoldan sırtları ile taşıdıkları suyu çatışma anlarında sadece içmek için kullanıyorlar. Hele çatışmaların şiddetlendiği anlarda mevzilerinden su getirmek için bile ayrılmıyorlar.

KDP güçleri ise bu sorunu Türk ordusuna ait skorsky helikopterleri ile çözüyor. Kartonlar halinde bir buçuk litrelik "hayat" suları Kure Jahro'nun tepesine taşıyor.

Rêzan'ın yaklaşık 7 gündür bu tepede bulunduğunu öğreniyorum. Ve son üç günün ise sonderece şiddetli geçtiğini belirtiyor. Değil elini yüzünü yıkamak, kuruyan dudaklarını ıslatmak için bile su bulamadıklarını anlatıyor.

Ve ekliyor;

"Biz kazandık, her şey onlardan yanaydı ama yenildiler. Bu bir irade savaşıdır" diyor.

Rêzan'ın bu kirli haliyle Kure Jahro'nun tepesinde bir fotoğrafını çekiyorum.

Çatışmada ele geçirdiği kalaşnikofu gösteriyor.

"Bu KDP'lilere aittir. Bu eylemde ele geçirdik" diyor.

Silahı temizleyeceğini, yineleyeceğini söylüyor. Benden "Japon yapıştırıcısı" istiyor. Japon yapıştırıcısını ne yapacağını çok merak ediyorum. Ve çantamda kalan son yapıştırıcı tüpünü ona uzatıyorum.

Ve çalışmaya başlıyor.

Kalaşnikofun kirlenmiş olan tahta kısımlarını iç cebinden çıkardığı jilet ile ağır ağır kazıyor. Büyük bir özenle yapıyor bunu. Üstte bulunan kirlenmiş tabaka ağır ağır kalkıyor ve altta yeni tabaka görünmeye başlıyor. Yaklaşık olarak onbeş dakika sürüyor bu yontma işlemi. Şimdi silahın tahta kısımları pırıl pırıl parlıyor. Bu yeni tabaka başka bir görünüş kazandırıyor silaha.

Ben hal% Japon yapıştırıcısını ne yapacağını düşünüyorum.

Cebinden çıkardığı bir parça yarabandı ile orta ve ıştır parmaklarını birbirine bantlıyor. Ve silahın tahta kısmına döktüğü yapıştırıcıyı bu bantlanmış iki parmağı ile her tarafa eşit oranda dağıtıyor.

Rêzan'ın bu çalışmasını bir boyacının boyadığı ayakkabı cilalamasına benzetiyorum.

Yapıştırıcı kuruduktan sonra silah daha çok parlamaya başlıyor. Cila olmamasından dolayı gerillalar Japon yapıştırıcılarını bir nevi cila olarak kullanıyorlar ve böylece silahlarını güzelleştiriyorlar.

İşlem tamamlanınca Rêzan bana dönüp:

"Yaklaşık altı ay idare eder, daha sonra bu işlemi yeniden yapmak gerekir" diyor.

Takvim şimdi Kasım 15'i gösteriyor. Metina Dağı'nda bulunuyoruz. Güney Kürdistan'da savaş tüm şiddeti ile sürüyor. Çatışmalar daha çok doğuya, yani Diana, Sıdeka, Revanduz hattına kaymış durumda.

Dört kişilik bir gerilla topluluğun sohbetini dinliyorum. Türk ordusuna ait tankların geçen hafta PKK gerillaları tarafından ele geçirilen Sıdeka kasabasına girişinden bahsediliyor. Bu konuşma sürerken bir başka grup ağaçlar arasında çıkıp, oturan gerillaların yanına geliyor. Üç kişilik bu gerilla grubu diğer gerillaların yanına oturuyor. Gelen gerillalardan birinin omzundaki silah dikkatimi çekiyor. Onu izlemeye başlıyorum. Silahı büyük bir özenle omzundan çıkarıyor. Bağdaş kurarak oturuyor ve silahı aynı özenle dizlerinin üzerine yerleştiriyor. Ve diğer gerillalar ile konuşmaya başlıyor. Konuşurken bile bir eliyle silahı okşamayı ihmal etmiyor. Silahı özenle koruyup, özenle kullandığı her halinden belli oluyor. Silahı tanıyorum. Bundan beş ay önce Kure Jahro'da tanıştığım Rêzan adlı gerillanın silahı olduğunu anlıyorum. Silahın rengi, parlaklığı, biraz değişmiş, biraz eskimiş ama hala eski güzelliğini koruyor. Rêzan'ın söylediği sözleri hatırlıyorum. "Altı ay dayanır" demişti. Demek ki, tekrar bakım zamanı gelmiş diye düşünüyorum. Silah o silah. Tamam. Ama taşıyan Rêzan değil. "Gerillalar silahlarından ancak ve ancak ölümle ayrılırlar" diye bir gerilla kanununu hatırlıyorum. "Rêzan'a ne oldu" diye sormaya korkuyorum. O an, silahı kucağında bağdaş kurmuş bir halde oturan gerilla: "Şehit silahıdır, şehidimizin silahını yerde bırakmadık" diye yüksek sesle konuşmaya başlıyor.

Boy aynası

Bir Zağros dağındayım. Ve bir mağaranın içerisindeyim. Biraz önce metrelerce yüksekliğindeki kar yığınları arasında yol açarak ulaştım bu mağaraya. İçeride siyah dışarıda beyaz bir sessizlik hüküm sürüyor. Dünyanın bir ucu, Zağros'ta bir mağaradayım. Dışarıda kar uçsuz bucaksız uzanıyor. Şu an bu dağ başında hiçbir şeyle bağlantım yok. Zağros ve kar tüm bağlantılarını koparmış. Bağlantısızım. Hiçbir bağlılığım yok. Yıllardır aradığım şey acaba dağ başındaki bu mağara mıydı? Bağlantısızlığı mı arıyordum? Tüm gerillalar çığ gelecek diyorlar. Karlar arasında açtıkları patikalarda pür dikkat yürüyorlar. Oysa ben bu gece çığ getireceğim. Karlı yamaçlarda çığlık çığlığa yürüyorum. Gecenin karanlığında ciğerlerime çektiğim keskin soğuğu var gücümle haykırıyorum. Çığ gelsin, çağ çöksün istiyorum. Haykırıyorum. Soğuk Zağros soluğu ile göğsümü yırtarcasına haykırıyorum.

Sesim Metina Dağı'ndaki o sevinçli kız çocuğuna ulaşsın istiyorum.

Bir dağ kadını anlattı. O kız çocuğunun bir tek hayali varmış. Birgün bir boy aynası görmek istiyormuş.

Anlıyor musun? Bir boy aynasında kendisini bir defa görmek istiyormuş.

Sakine, gözlerini Zağros'ta açmış. Hikayeye göre onu Zağros doğurmuş. O gece yağmur ve rüzgar çılgınlar gibi dans etmişler. Yağmur o gece bardaktan boşanırcasına yağmış. Rüzgar fırtına olup esmiş. O gece dünyanın bütün dağları kıskanmışlar Zağros'u.

Sakine vurulmadan önce hayallerini bir kadın gerillaya anlatmış. "Bu koca dünyada küçücük bir hayalim var; bir boy aynasında kendimi görmek istiyorum" demiş.

Bu gece bu dağ başında bu haksızlığa lanet ediyorum. Öfkemi Zağros'la paylaşıyorum. Duyuyor musun Zağros? Sakine bir kez olsun kendisini göremedi. Bir boy aynasında bir kez olsun kendisine bakamadı. Şu an evlerinin odalarında boy aynasına bakan insanları düşün. Acaba on dört yaşında sevinçli bir kız çocuğunun, yaşamı boyunca kendini bir kez olsun bir aynada göremeden vurulduğunu biliyorlar mı? Zağros; büyüyen bir kız çocuğunu düşün. Örgülü saçları, tertemiz gülüşü ile güzelleşen bir kız çocuğunu düşün. Ve bu kız çocuğun bir kez olsun bir aynaya bakamadığını, uzun saçlarını bir kez olsun aynada göremediğini, kendi güzelliğini bir kez olsun seyredemediğini düşün. Şu an kilometrelerce uzakta kaç insanın, umarsızca defalarca aynaya baktığını biliyor musun? Ne olurdu bir insanoğlu bir defalığına boy aynasına bakma hakkını bu Zağros kızına vermiş olsaydı. Milyonlarca insandan bir tanesinin yerine ve bir defalığına Sakine de bir boy aynasının karşısına geçseydi. Ve kendi güzelliğini bir kez kendi görseydi. Sakine'nin güzelliği aynalara sığmadı. Hiçbir ayna onun güzelliğini tek başına göstermeye güç getiremedi. Hiçbir ayna onun güzelliğine yetmedi. Güzellik aynalarda görülmez.

Aynaların yansıtmadığı tek olgudur güzellik. Güzellik ancak gözlerde görülebilir. Sakine güzelliğini ancak onu seyreden dağ insanlarının gözlerinde, bazen yorgun bir savaşçının ona bakan gözlerindeki ışımda gördü güzelliğini. Bazen de yenilmiş bir komutanın, onu gördüğünde sevinen yüzünde gördü.

Önceleri farkına varmamıştı. Bu dağ insanları onu görünce neden mutlu oluyorlardı, anlayamamıştı. Ona bakan her insanın yüzünde oluşan mutlu bir gülümsemenin sırrını çok sonradan farkettiler. Bir dağ kadını, birgün ona çok güzel olduğunu söyledi. O an öğrendi güzellik diye bir şeyin var olduğunu. Bir de birgün fotoğrafçı geldi dağa. Ve onun onlarca fotoğrafını çekti. Fotoğrafçının yine de memnun olmadığını gördü. Bunun nedenini sordu Sakine. Fotoğrafçı, "Fotoğraf makinam yetersiz kalıyor. Sendeki güzelliği objektife sığdıramıyorum" dedi. Sakine, o günden sonra, kendisinin göremediği ama kendisinde varolan o güzelliği daha çok merak etti.

Güzellik nasıl bir şeydi? Nasıl oluyordu da herkes görebiliyor, bir tek kendisi göremiyordu. Bu güzelliği görmek için ne yapması gerekiyordu? O andan sonra gördüğü her dağ parçasında, her akarsuda kendini aramaya çalıştı. Başaramadı. Kendinin nasıl olduğunu bir gün olsun göremedi.

Bir gün bir kadın gerilla ona aynalardan bahsetti. Çok uzaklarda, bu Zağros dağlarının ötesinde bir yerlerde yaşayan insanların aynalarının olduğunu anlattı. İnsanların bakınca kendilerini gördüğü bir nesneden söz etti ona. Bu ayna denen şeylerde o diyarlarda pek çok bulunurmuş. Hatta aynaları o kadar çokmuş ki, evlerde iş yerlerinde, sokaklarda bile bulunurmuş. İnsanlar her gittikleri yerlerde aynalara, aynalarda da kendilerine bakarlarmış.

O günden sonra Sakine, bir aynası olsun istemiş. Bir aynası olsa kendisine bakacaktı. Herkesin gördüğünü o da görecekti. Ama olmamış. Hiçbir zaman bir ayna edinememiş. Bir gün yine o kadın gerilla ona bir kuşlu ayna getirmiş. Dokuz santimetre karelik bir aynamış. Aynayı eline almış ve kendine bakmış. Önce bir gözünü görmüş, sonra diğerini. Simsiyah zeytin tanesi gibi gözleri varmış. Sırası ile dudaklarına, burnuna, kaşlarına ve bütün yüzüne bakmış. Ayna o kadar ufakmış ki, yüzünü ancak parça parça görebilmiş.

"Gülümseyin, yüzlerinizin sığmadığı kuşlu aynalara" diyor şair. On dört yaşındaki Sakine kendisini ancak kuşlu aynalarda, parça parça görebildi. Kendisin sadece yeleğinin iç cebine sığan, dokuz santimetre karelik aynasında görebildi. Kendisini sadece yeleğinin içi cebine sığan, dokuz santimetre karelik aynasında görebildi. Sakine'yi parça parça tanıdı. Güzelliğini ancak parça parça görebildi. Güzel yüzüne hep parçalara ayırarak baktı. Güzelliğini, tertemiz yüzünü bir kez olsun bütünen göremedi.

O dağ kadını, Sakine'nin kendi güzelliğini görme arzusu üzerine ona boy aynalarından söz etmiş. Bahsettiği o uzak diyarlarda boy aynalarının da olduğunu anlatmış ona.

Kadın; "İnsanlar o diyarlarda hep aynalara bakarlar. Aynalarda da hep kendilerine. O diyarlarda insanlar hep kendilerine bakar olmuşlardır. Kendilerinden başkasını görmezler. Hep kendilerine bakan insanlar,

başkaları nasıl güzeldir görmezler. Aynalar onların gözlerini kör etmiştir. Sadece aynaları severler. Aynalarda da kendilerini severler. Bu nedenle her yere aynalar yerleştirirler. Başkalarını görmeye tahammül edemezler. Onların tek görmek istedikleri kendileridir.

Sen, dağın kızı Sakine. Senin aynan dağdır. Zağros'a bak, kendini görürsün. Dağ insanın aynasıdır. Gerçek bir aynadır dağ. Bütün aynalar belki yalan söyler, ama dağ yalan söylemez. Dağ diğer aynalar gibi değildir. insana sadece dışını değil, içini de gösterir. Zayıflıklarını, güçsüzlüklerini gösterir. Dağ gerçek bir aynadır. Gerçek bir boy aynasıdır.

Senin aynan o dağ insanlarının gözleridir. O gözlerde gördüğün mutluluk senin güzelliğindir" demiş. Bu Zağros gecesinde, bu karlı Zağros yamacında Sakine'nin vurulduğunu duydum. Kahroluyorum. insanoğlu bir daha o güzel kız çocuğunu göremeyecek. O tertemiz sevinçli yüzü bir daha hiç kimse seyredemeyecek. Ve ben; bu Zağros Dağı'nda bir daha o güzel kız çocuğunun fotoğrafını çekemeyeceğim.

Son söz

Onun işi; bakışlar, pozlar, ayrıntılar, geceler, uzak ve yabancı gülümseyişler... Tanıdığımız ve tanımadığımız, ama bizim olan insan yüzlerini ölümsüzleştirmek, zamanı durdurmak. Bizim bulunmadığımız zamanları, bizi beklemeden gidenleri ve ulaşamadıklarımızı...

Ah, bir daha birleşmemek üzere gidenler...

Uzak, ama çok yakın, bizim olan rüzgar güllerini, umutları, hüznüleri, geçmişin kapılarını bu terk edilmiş kentlere, yalnız insanlara taşımak. Sizler, bizler, ya da ötekiler, parmaklarınız hiç titredi mi bir fotoğrafa bakarken? Sizleri bilemiyorum, ama Kameraman Halil'in günlüklerini okuduğumda parmaklarının titrediğini yazıyor.

"İnsanların fotoğraflarını çekmek, hem de bu dağ insanlarını tarif edilmez bir haz ve anlatılmaz bir hüznü veriyor insana. Fotoğraf çekmenin bu kadar anlamlı olduğunu dağda farkına vardım. Bir fotoğrafın gün gelipte bu kadar değerli olabileceğini hiç düşünmemiştim.

İlk başlarda umarsızca bastığım fotoğraf makinesinin deklansörü zamanla öyle bir hal aldı ki, öyle bir duruma geldi ki, belki de yaşamımı anlamlandıran tek nokta oldu. Deklansöre bastığım an; duyduğum ses, var olduğumun, bir şeyler yaptığının ifadesi oldu."

Halil, dağlarda çektiği her fotoğrafın bir tarih, hayatı anlatan bir yüz, tekrarlanmaz bir geçmiş olduğunu çok iyi biliyor. Ama bunu da acı çekerek öğreniyor.

"Öyleki fotoğraf pozlarını tabletmeye gönderip, geri geldiğinde çerçevenin içinde bulunanların birçoğunun yaşıyor olmamaları, bir fotoğrafın tabledileceği kadar kısa bir sürede vurulmuş, şehit düşmüş olmaları, birçok gerillanın belki de son fotoğrafları olmaları müthiş bir acı veriyor insana."

Bütün zamanlara ve farklı mekanlara dağılmış gerillaların fotoğraflarını çekmek, onun yorgunluğunu, onun hüznünü, yürüyüşünü ve sevincini görüntülemek... Halil yitirilmiş, ama bizim olan anları belgeliyor.

"Yitirilmiş anlar, zaman ile ölüm arasındaki en kısa yoldur" diyor bizim topraklarımızın şairi Mardinli Murathan Mungan.

Öyle bir duygu ki bu. Öyle bir an geliyor ki dağlarda...

"Çektiğin her fotoğraf sen oluyorsun.

Görüntülediğin her gerilla seni anlatıyor.

Sen o resimler, o resimler sen oluyorsun. O resimler de gülüyor, o resimlerde ağlıyorsun.

O resimlerde ölüyor, o resimlerde vuruluyorsun.

O resimler sen, sen o resimler oluyorsun."

Sabahın ilk ışıklarında dağları seyretmeye hiçbir zaman gidemedim, yalnızca Halil'in fotoğraflarındaki dağlara baktım. En temiz anların olduğu o fotoğraflara...

O fotoğraflara bakarken, kendimizle yüzleşiyoruz ve düşlediğimiz bir ülke gülümsüyor. Ve yükselen zamanı, ve yılların akıp gittiğini görüyoruz. Ve bakmak yetmez, görmek, dokunmak ve varsa gücümüz duymakta gerekir Halil'in fotoğraflarını.

Ben dağları, Halil'in fotoğraflarından tanıdım.

Halil, her fotoğraf karesinde sevgiyi anlatıyor. "Bazen, son nefesini vermekte olan bir gerillanın başını dizlerine koyarsın gözlerinin içine bakar, son nefesini toparlar ve dudaklarının arasında son sözleri dökülür: 'Üzülme be!' der." Belki de bu son sözlerde gizli olan sevgiyi ölümsüzleştiriyor Halil.

ismet Kayhan
